

GODIŠNJI IZVEŠTAJ 2019

Të gjitha të drejtat e rezervuara®
Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës
Kosovski Penzijski Štedni Fond
Kosovo Pension Savings Trust

Izdavač:
Kosovski Penzijski Štedni Fond

Objavljen:
Maj 2020

Sva prava zadržana®
Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës
Kosovski Penzijski Štedni Fond
Kosovo Pension Savings Trust

SADRŽAJ

0

5-16

Glavne činjenice
Misija e ambicija
Uvodna reč

1

21-38

Organizacija i
finansije

2

41-44

Aktivnosti

3

51-60

Investiranje penzijske
štednje

4

63-66

Doprinosi i
penzionisanje

5

69-80

Demografski podaci
doprinosioca

6

83-84

Pravni okvir

7

Aneks

Izveštaj nezavisnog revizora
i finansijski izveštaji -
Operacije

8

Aneks

Izveštaj nezavisnog revizora
i finansijski izveštaji -
Penzijska Sredstva

PREGLED KLJUČNIH INDIKATORA

UČINAK INVESTICIJA U POSLEDNJIH 10 GODINA (KUMULATIVNA)

Period	1-godina	2-godine	3-godine	4-godine	5-godine	6-godine	7-godine	8-godine	9-godine	10-godine
Prinos od investicija [u evro]	160.8 mln	76.0 mln	178.5 mln	243.1 mln	272.6 mln	339.4 mln	410.5 mln	464.7 mln	468.0 mln	494.5 mln

INVESTICIJE

	2019	2018
Cena akcije na kraju godine	€1.5106	€1.3875
Povećanje/smanjenje cene akcije u toku godine	+8.87%	-5.3%
Godišnji bruto prinos od investicija	€158,459,907	€-85,406,464
Drugi prinosi za godinu	€2,300,000	€700,000

SREDSTVA POD UPRAVOM

	2019	2018
Neto sredstva pod upravom na kraju godine	€1,966,956,583	€1,681,148,925
Godišnji rast neto sredstava pod upravom	285,807,658	46,500,870

DOPRINOSI I DOPRINOSIOCI

	2019	2018
Uplaćeni doprinosi za godinu	€187,548,325	€173,852,170
Uplaćeni doprinosi od osnivanja	€1,781,446,174	€1,594,824,669
Novi računi otvoreni u toku godine	43,286	35,121
Broj vlasnika računa na kraju godine	669,973	626,687
Broj aktivnih doprinosioca za godinu	379,827	344,453

Svi podaci i analize predstavljene u ovom godišnjem izveštaju, kao npr.: Neto ili bruto sredstva pod upravom, doprinosi za godinu, promene u sredstvima pod upravom; ne obuhvataju dospele doprinose u iznosu od €12.27 mln (2018: €11.35 mln).

PENZIONISANJE

	2019	2018
Novi računi sa isplatom štednje za godinu	7,808	5,435
Vrednost isplaćenih sredstava za godinu	€52,583,934	€31,347,494
Broj računa sa isplatom štednje od osnivanja	51,755	43,947
Vrednost isplaćenih sredstava od osnivanja	€203,403,895	€150,819,961

NAKNADE I TROŠKOVI

	2019	2018
Stopa investicione / operativne naknade za godinu	0.370% / 0.069%	0.381% / 0.071%
Iznos naknada nad penzijskim sredstvima za godinu	€8,235,843	€7,660,347
Investicioni troškovi KPŠF-a za godinu	€4,702,557	€5,743,872
Operativni troškovi KPŠF-a za godinu	€1,205,928	€1,158,745

RASPODELA DOPRINOSA I USLUGE

	2019	2018
Neraspodeljeni doprinosi na kraju godine	€2,405,299	€1,293,572
Broj usluženih klijenata u toku godine	159,355	161,467
Broj računa u eTrust-u	129,960	102,727

*Detalji o održanim tarifama za 2019. godinu prikazani su u finansijskim izveštajima, u prilogu ovog izveštaja.

INVESTICIJE U 2019. GODINI

ZAPIS: KPŠF ne može garantovati da će buduće performanse investicija biti kao u prošlosti. KPŠF ulaže njena sredstva pod upravom sa ciljem da: kao prvo sačuva kupovnu snagu penziona štednje i kao drugo kako bi još više podigao vrednost. Međutim, sva ulaganja su predmet jednoj meri rizika u zavisnosti od ciljanog stepena povraćaja. To isto važi i za investicije KPŠF-a, koja su predmet nizu rizika, ali ne ograničivši se samo na ove: valutni rizik, rizik kamatne norme, kreditirani rizik, rizik cene, politički rizik, rizik druge strane, rizik likvidnosti, rizik derivata itd. Više detalja za svaki rizik i njegova povezanost sa svakim investicionim fondom predstavljaju se na finansijskim izveštajima, priloženi sa ovim izveštajem.

PLASMAN	VREDNOST NA DAN 31. DECEMBRA 2019	BRUTO PRINOS OD INVESTICIJA ZA 2019. GODINU
Vanguard Investment Series plc Global Stock Index Fund Euro hedged (ISIN: IE00B03HD316)	€47,484,682	€48,969,050
Nordea 1 Stable Return Fund (X) Euro (ISIN: LU0539147214)	€229,047,644	€17,042,015
Nordea 1 Global Stable Equity Fund (X) (ISIN: LU0257969260)	€126,488,567	€28,881,121
BNY Mellon Real Return Fund (X) (ISIN: IE00B504KX99)	€270,436,971	€23,180,606
AXA Global Inflation Linked Bonds (I) Eur (ISIN: LU0227145629)	€29,528,301	€2,074,769
AXA Optimal Income I EUR (ISIN: LU0184635471)	€41,948,627	€5,740,987
Schroders Global Diversified Growth (I) (ISIN: LU0776411141)	€43,638,302	€5,244,959
Amundi Rendement Plus (I2) (ISIN: FRO011027283)	€85,540,345	€7,190,867
BNP Paribas - PDP Parvest Diversified Dynamic (I) (ISIN: LU0102035119)	€111,532,837	€9,763,153
Schroders * International Strategic Bond Euro Hedged (I) (ISIN: LU0201624265)	--	€574,969
Amundi 3M - (I) (ISIN: FRO00703813)	€273,862,765	€-830,703
iShares Core Corp Bond UCITS ETF EUR (ISIN: IE00B3F81R35)	€61,306,550	€-642,957
iShares Edge S&P 500 Minimum Volatility UCITS ETF EUR (ISIN: IE00BYX8XD24)	€50,394,634	€4,532,116
Amundi IS Corporates ETF-C EUR (ISIN: LU1681039647)	€61,168,064	€-792,988
iShares Edge MSCI USA Quality Factor ETF (ISIN: US46432F3394)	€47,680,019	€-29,170
Investicije u obveznice trezora Vlada Republike Kosova	€298,483,698	€5,299,465
Kratkoročni depoziti BKT, NLB, TEB, ISB, PCB, RBK, BPB, BEK	€185,620,151	€2,261,648
UKUPNO	€1,964,162,157	€158,459,907

*U AVGUSTU 2019. GODINE UPRAVNI ODBOR JE POVUKAO ČITAVU INVESTICIJU OD SCHRODERS ISB

2019

Investicioni fondovi ETF-a angažovani su po prvi put, a investicije na Kosovu dostigle su rekordnu vrednost od skoro 500 miliona evra.

Neto povrat u godini bio je + 8,9%, dok su se sredstva pod upravljanjem povećala za 17.0%.

2018

Uspešno je završen proces za odabir jednog brokera za investicije u ETF. Pokrenut je proces smanjenja rizika investicionog portfolija.

Neto povraćaj za godinu iznosi -5.3%, dok su se sredstva pod upravljanjem povećala za 2.2%.

2017

Funkcionalizovana je jedinica za investiciji rizik, i značajno je povećan obim angažovanja u ovoj oblasti. Angažovan je investicioni fond tržišta novca.

Neto povraćaj za godinu iznosio je 6.5% i sredstva pod upravljanjem su povećana za 15.9%

2017

Oko 148 hiljada izvoda je dostavljeno putem e-maila. Broj računa u eTrusti dostigao je oko 80 hiljada i oko 15 hiljade doprinosioca prate KPŠF u društvenim mrežama.

Neraspoređeni doprinosi su smanjeni na 0.18% prikupljenih doprinosa.

2018

Oko 178 hiljada obaveštenja o pregledima računa poslato je elektronskom poštom. Broj računa u eTrusti dostigao je na 102 hiljada i oko 10 hiljada usluga je pruženo na društvenim mrežama.

Neraspoređeni doprinosi smanjeni su na 0.08% prikupljenih doprinosa.

2019

Broj računa na eTrusti dostigao je skoro 130 hiljada, što čini 30% aktivnih računa za 2019. E-Kiosk je pušten u upotrebu, tako da doprinosioci mogu sami da odštampaju izveštaj kad god (24/7).

Nedodeljeni doprinosi porasli su na 0.14% prikupljenih doprinosa.

PREGLED POJMOVA

SAK	Statistička agencija Kosova
BDP	Bruto domaći proizvod (objavljen od strane ASK)
CBK	Centralna Banka Republike Kosovo
DID	Departman za izradu dokumenata, Ministarstvo unutrašnjih poslova
KPŠF	Kosovski penzjski štedni fond
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja
OESR	Organizacija za evropsku saradnju i razvoj
PPF	Program povlačenja u fazama
PUK	Poreska uprava Kosova
Skupština	Skupština Republike Kosovo
Vlada	Vlada Republike Kosovo

DEFINISANJE TERMINA

DEONICE - Finansijski instrument koji obezbeđuje vlasništvo u preduzeću, u zavisnosti od stepena ulaganja.

HARTIJE OD VREDNOSTI ILI OBVEZNICE - Finansijski instrument emitovan od jedne vlade ili korporacije, i to sa rokommaturiranja, koja obično plaća u određenim rokovima određeni iznos na osnovu fiksnih ili fleksibilnih kamata.

MULTI-SREDSTVA - Investicioni fondovi koji se sastoje od mešavine glavnih finansijskih instrumenata klase sredstava (deonice, obveznice i gotovine).

INVESTICIONI RIZIK - Podrazumeva šanse ili mogućnosti da se pretrpe gubici od preduzetih investicija protiv jednog određenog nivoa profita.

BENČMARK - Jedan standardni referentni nivo za upoređivanje i analiziranje investicionih performansi. KPŠF ima kao benčmark indeks potrošačkih cena, inače poznat kao nivo inflacije u zemlji.

DEFINISAN DOPRINOS - Je definisan plan za doprinos, gde se fiksni doprinosi uplaćuju u jednom individualnom računu od strane poslodavca i zaposlenog. Zatim se ti doprinosi ulažu i povraćaj od investicija (pozitivne ili negativne) kreditira individualnom računu. U vreme penzionisanja ovaj račun se koristi za nuđenje penzije, obično kroz kupovinu anuiteta, koja zatim omogućuju redovna mesečna primanja.

BROJČANI PODACI ZA ZADNJIH 5 GODINA

80.8%

NETO SREDSTVA POD UPRAVOM

17.3%

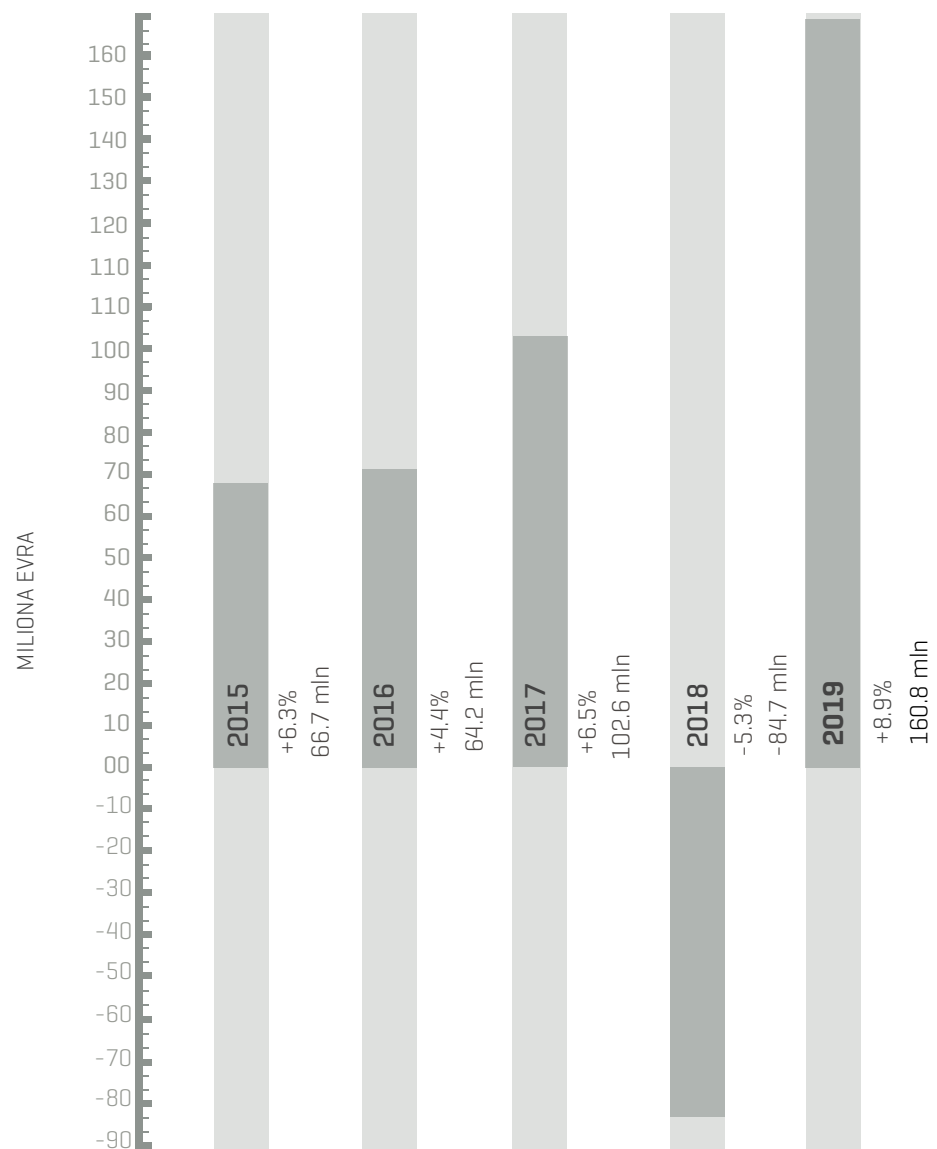
CENA DEONICE

€272.6 mln

PRINOS OD INVESTICIJA

PRINOS OD INVESTICIJA

GODIŠNJE POVEĆANJE /
SMANJENJE
CENE AKCIJE

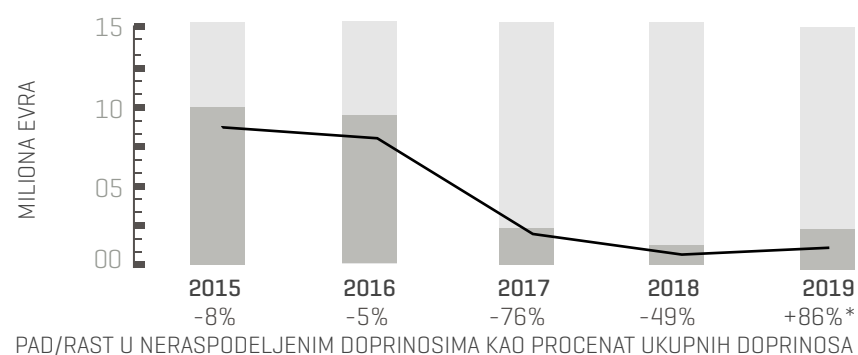
BROJ VLASNIKA RAČUNA I AKTIVNIH RAČUNA

GOD.	VLLASNIKA RAČUNA			AKTIVNIH RAČUNA						
	RAČUNA	MUŠKARACA	%	ŽENA	%	RAČUNA	MUŠKARACA	%	ŽENA	%
	[A]	[B]	[B]/[A]	[C]	[C]/[A]	[D]	[E]	[E]/[D]	[F]	[F]/[D]
2015	507,963	356,990	70.3%	150,973	29.7%	297,466	205,380	69.0%	92,086	31.0%
2016	541,923	377,192	69.6%	164,371	30.4%	312,672	213,331	69.2%	99,341	31.8%
2017	591,527	406,815	68.8%	184,712	31.2%	352,849	238,005	67.5%	114,844	32.5%
2018	626,687	426,960	67.9%	199,727	32.1%	344,453	229,515	66.6%	114,938	33.4%
2019	669,973	450,845	67.3%	219,128	32.7%	379,827	248,618	65.5%	131,209	34.5%

NETO SREDSTVA POD UPRAVOM KPŠF-A U ODNOSU NA GODIŠNJI BDP KOSOVA

	2015	2016	2017	2018	2019
Neto sredstva pod upravom	€1,229,333,328	€1,417,970,874	€1,634,648,056	€1,681,148,926	€1,966,956,583
BDP Kosova	€5,807,000,000	€6,070,200,000	€6,282,200,000	€6,659,000,000	€7,006,000,000*
Neto sredstva u odnosu na BDP	21.2%	23.4%	26.0%	25.2%	28.1%

KUMULATIVNI NERASPODELJENI DOPRINOSI

*Više informacija o ovom vanrednom padu nedodeljenih doprinosa za 2018. godinu možete naći na strani 45 ovog godišnjeg izveštaja.

REDSTVA POD UPRAVOM
KPŠF-A NA KRAJU GODINE 2019.
SU DOSTIGLA

28.1%

REALNE BDP-A KOSOVA

* PO OCJENI AGENCIJE ZA STATISTIKU KOSOVA ZA K4 2019. GODINI

MISIJA I AMBICIJA

Naša misija je da investiramo penzijsku štednju i da administriramo pojedinačne račune doprinosilaca do njihovog penzionisanja.

Mi nastojimo da ostvarimo našu misiju preko obazrivog investiranja sredstava i efektivnih administrativnih procesa.

Naša ambicija je da pružimo najbolje moguće usluge doprinosiocima i da budemo najpoverljivija institucija na Kosovu.

Mi nastojimo da ostvarimo našu ambiciju preko stručnosti i integriteta osoblja i institucionalne transparentnosti.

UVODNA REČ PREDSEDAVAJUĆEG ODBORA I IZVRŠNOG DIREKTORA

Dragi čitaocē,

Godišnji izveštaj za 2019. godinu, zajedno sa priloženim finansijskim izveštajima, je najvažnija godišnja publikacija institucije, kroz koju otkrivamo glavna pitanja investicija i operacija za godinu.

2019. godina bila je veoma pozitivna godina rasta, gde je bruto povrat od investicija (od +161 miliona evra) imao glavnu reč. Po nominalnoj vrednosti ovo je ujedno i najveći povrat do sada. Dok je rast jedinične cene (od 8,9%) ove godine, takođe bio drugi od najvećih od osnivanja KPŠF - najviši je u 2009. godini (sa + 14,1%). Pod ovim kretanjima, institucija je ispunila 18 godina operiranja, završavajući 16 godina sa pozitivnim povratima i samo dve (2008. i 2018.) sa negativnim povratima. U 18 godina operiranja, bruto povrat investicije iznosio je 483 miliona evra, a jedinična cena porasla je za 51,1%.

KPŠF je započeo sa visokom izloženošću prema riziku u 2019. godini, jer se korekcija kraja 2018. godine smatrala preteranom. Ali kasnije, posebno tokom perioda od maja do avgusta, KPŠF je pokazao povećan oprez i smanjio investicije sa visokim rizikom. Dok smo na kraju godine videli poboljšano ekonomsko okruženje, sa manje rizika od ekonomske recesije, sa zadovoljavajućim nizom korporativnih dobitaka, uz opuštanje trgovinskih odnosa između SAD-a i Kine i otklanjanje rizika rasta stopa ili inflacije.

Iz dinamičkog praćenja pozicioniranja investicija, KPŠF je postigao godišnji učinak (od 8,9%), dok je rizik njegovog portfelja bio veoma suzdržan, uz godišnje oscilacije od 2,3%. To je rezultiralo odnosom povrata/rizika od KPŠF-a od 3,9 (kada su globalne akcije imale odnos 1,6-2,4), čime je ispunjen cilj maksimiziranja dobiti u odnosu na preuzeti rizik. Stoga je Upravni odbor, uzimajući u obzir četiri osnovna načela utvrđena zakonom, a koja su: i) sigurnost penzijskih fondova, ii) diverzifikacija investicija, iii) maksimalni povrat u odnosu na sigurnost penzijskih fondova i iv) održavanje dovoljne likvidnosti, smatra da je institucija na zadovoljavajući način ispunila postavljene zadatke.

Prošle godine je došlo do značajnih promena u geografskoj distribuciji investicija. Po prvi put je 25% investicija KPŠF-a bilo na Kosovu, čime je dostigao 484 miliona evra (2018: 328 miliona evra). Od investicija na Kosovu, 298 miliona evra bilo je u obveznicama Vlade Republike Kosovo (2018: 209 miliona evra), a 186 miliona evra (2018: 119 miliona evra) bilo je u bankarskim depozitima u zemlji.

Institucija sada već ima oko 1,97 milijardi evra pod upravljanjem, što je takođe bilo rekordno povećanje sredstava pod upravljanje (sa 286 miliona evra godišnje), a odgovornost institucije da upravlja fondom brzo raste. Za to je odeljenje za investicije i rizik dopunjeno tokom godine. Ali opet, institucija i dalje ima osoblje od samo 28 ljudi, što verujemo da je poseban primer u zemlji.

Što se tiče operacija, institucija nastavlja da obavlja sve uobičajene dužnosti da pruža usluge tokom čitavog vremena bez prekida, kako u kancelariji KPŠF-a u Prištini, tako i u regionalnim kancelarijama PAK-a, preko službenika za penzije. Istovremeno, broj online usluga, bilo putem eTrusti portala bilo putem e-maila i društvenih mreža, i dalje nastavlja da brzo raste.

Sada već preko 140 hiljada doprinosioca imaju račune u online eTrusti, dok oko 18 hiljada doprinosioca prati Facebook stranicu institucije, dok desetine građana svakodnevno šalju pitanja putem e-maila, Facebooka ili telefona. KPŠF ima za cilj komunikaciju sa koprinosiocima na osnovu platformi za komunikaciju na daljini, kako bi se smanjili troškovi i povećala efikasnost, poboljšale usluge i povećala interakcija sa doprinosiocima.

Ni u jednom trenutku institucija ne zanemaruje važnost upravljanja 670 hiljada računa (što je za 2019. godinu porastalo za 43 hiljade), kao i održavanja i zaštite njihovih podataka.

Od velike vrednosti bila je činjenica da su finansijski izveštaji KPŠF-a i ove godine nastavili da budu potpuno čisti, što je potvrdio i spoljni revizor, što najbolje pokazuje stanje stručnog, tehničkog i pravnog razvoja institucije.

Svesni da se u ovom pismu ne može sve sažeti, ohrabrujemo da svaki koji su zainteresovani za instituciju da konsultuju sve izveštaje (mesečne, tromesečne i godišnje), finansijske izveštaje i sve vesti, odluke i obavesti koje se stalno objavljuju na internetu.

Na kraju, želimo da čestitamo na izuzetnim naporima osoblja KPŠF-a i zahvalimo se na korektnoj i otvorenoj saradnji CBK-a, PAK-a i Skupštine Kosova, koji prate veoma osetljivu instituciju za građane zemlja.

REFLEKTIRAJ

0

BUDUĆNOSTI

01

ORGANIZACIJA I FINANSIJE

- 21 - 22 Organizacija, Odbor i organogram
- 23 - 24 Članovi odbora na kraju godine
- 25 - 26 Komisije upravnog odbora
- 27 Proces odlučivanja za investiranje sredstava
- 28 - 30 Administracija
- 31 - 33 Nadzor i revizija
- 34 Finansiranje
- 35 - 38 Troškovi

ORGANIZACIJA

KPŠF je osnovan kao jedina institucija za upravljanje i investiranje obaveznih penzijskih doprinosa zaposlenih na Kosovu, kao i za upravljanje individualnim penzionim štednim računima doprinosilaca do njihovog penzionisanja.

KPŠF je osnovan zakonom u decembru 2001. godine kao ne-za-profit institucija. Kao takvom, jedini cilj KPŠF-a je da služi samo najboljem interesu svojih doprinosioca.

KPŠF je postao potpuno funkcionalan sa Odborom, Administracijom i uspostavljenim procesima u avgustu 2002. godine. U to vreme, Administracija je brojala 22 zaposlenih i imala pet odeljenja. Od tada, Administracija se organski razvila u službu sa 25 zaposlenih i osam odeljenja.

Avgust 2002. godine je i mesec u kome su uplaćeni prvi doprinosi od zaposlenih u javnom sektoru. U 2003. godini, i samozaposleni i lica zaposlena u privatnom sektoru su se pridružila penzijskoj štednji.

Prvo investiranje penzijskih sredstava obavljeno je 2003. godine u gotovinske fondove. Potom su, 2004. godine, usledile investicije u indeksirane akcije i 2006. godine investicije u fondove

Investicije su dalje proširene da bi 2010. godine obuhvatile multi-asetne fondove, i 2011. godine fondove sa ciljanim rizikom.

U toku 2014. i 2015. godine u investicioni portfolio su uvršteni investicioni multiasetni fondovi sa upravljanim rizikom, kao i akcioni fondovi sa dividendom i oni sa upravljanim rizikom. U 2017. godini je u, kroz angažovanje fonda Amundi - 3M I, u portfoliju ponovo pokrenuto tržište gotovine. 2018. godine je završen proces izbora brokera za investicije u ETF fondovima, u cilju pružanja instituciji većih mogućnosti za investicije.

Na Kosovu je prva investicija u depozite kod komercijalnih banaka obavljena 2008, dok je prva investicija u hartije od vrednosti Vlade Kosova realizovana 2012 u kratkoročne obveznice. U 2014/2015 se započelo sa investicijama u vrednjoročne obveznice (do 2/5 godina) koje je emitovala Vlada Kosova. U 2017. KPŠF je po prvi put investirao u 7. godišnje državne obveznice. U 2019. godini investicije hartija od vrednosti Vlade su dostigle rekordne nivoe ali i bankarski depoziti, dostigavši do oko 500 miliona. Ove godine su po prvi put započele i direktne investicije u ETF fondove.

Odbor može imati sedam članova sa pravom glasa i jednog člana bez prva glasakoji predstavlja Vladu. Pozicija člana Vlade na Odboru je nastavljena i ove godine biti vakantna.

Najmanje petoro među članovima sa pravom glasa moraju biti profesionalni članovi, sa najmanje deset godina iskustvu oblasti investiranja ili upravljanja penzijskim fondovima; najmanje jedan član mora imati relevantno iskustvo za zastupanje interesa zaposlenih na Kosovu, i najmanje jednog člana sa relevantnim iskustvom za zastupanje interesa poslodavaca na Kosovu.

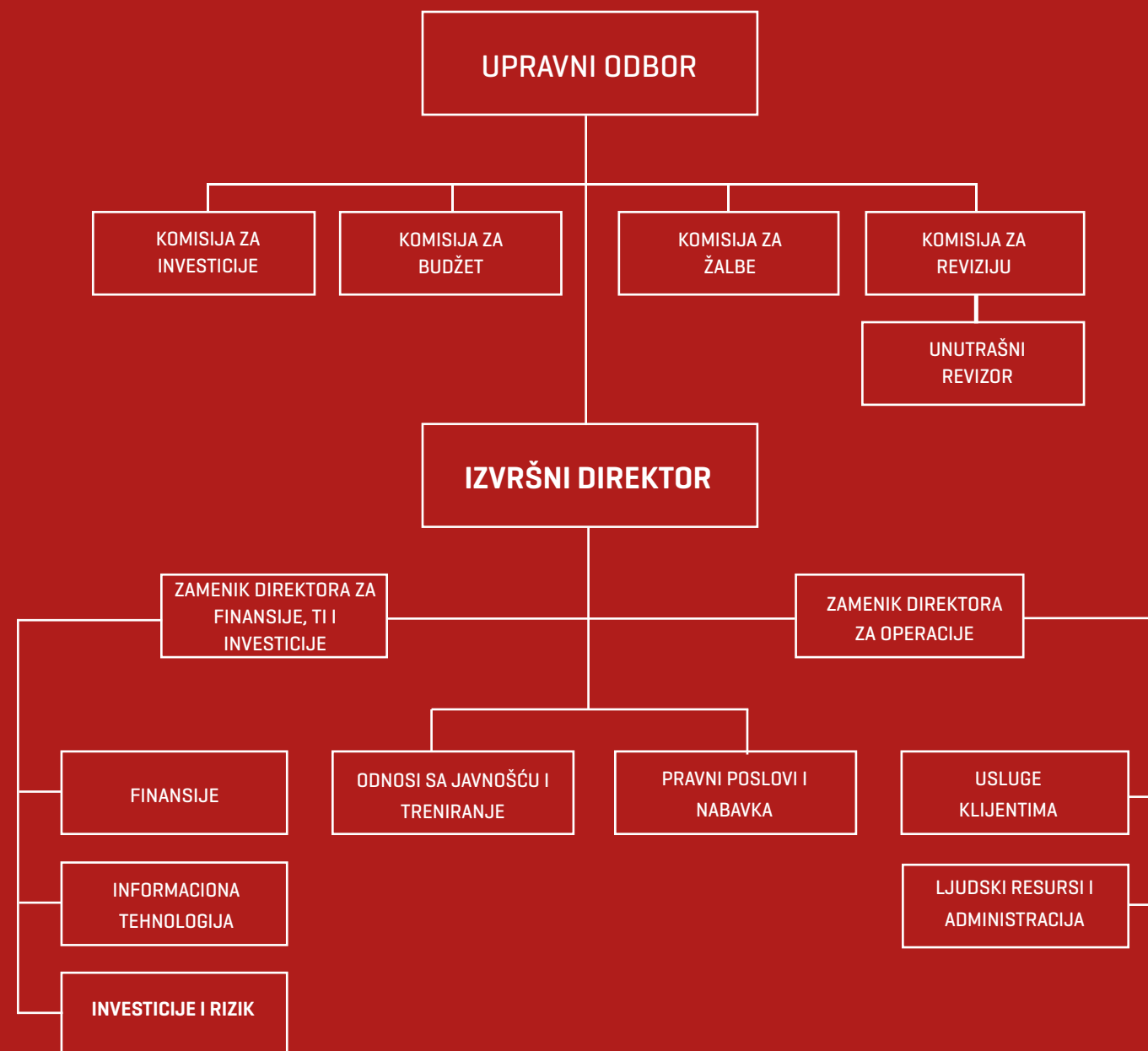
U 2019. godini Upravni odbor je bio kompletan u sastavu, imajući pet profesionalnih članova, dva člana predstavnika i jednog spoljnog člana Komisije za reviziju, bez prava glasa.

UPRAVNI ODBOR

KPŠF-om upravlja Upravni odbor, čije članove kao poverenike penzijskih sredstava imenuje Skupština Kosova. Zakon br. 04/L-101 Republike Kosovo o penzijskim fondovima na Kosovu, zajedno sa svojim izmenama i dopunama [Zakonom br. 04/L-168 i Zakonom br. 05/L-116], detaljno propisuje funkcionisanje i odgovornosti KPŠF-a i njegovog Odbora.

Uredbe CBK-a o penzijama donose sekundarno zakonodavstvo koje se odnosi na investiranje penzijskih sredstava, merenje učinka, podizanje penzijske štednje i zahteve za izveštavanje KPŠF-a.

Prava i odgovornosti Odbora obuhvataju, ali nisu ograničeni na: izbor, odnosno razrešenje upravljača sredstava, staratelja, otvorenih investicionih fondova te trećih lica; usvajanje principa i politika za investiranje penzijskih sredstava; zapošljavanje izvršnog osoblja KPŠF-a; usvajanje izveštaja KPŠF-a.

ČLANOVI ODBORA NA KRAJU GODINE

MR.SC. RUZHDI MORINA

Predsedavajući Upravnog odbora, predsedavajući Komisije za Budžet, i član Komisije za investicije

Magistar pravnih nauka, smer Međunarodno pravo. Dugogodišnje iskustvo u Uniji nezavisnih sindikata Kosova i veoma dobro poznavanje penzijskih šema.

G. FREDERICK ARTESANI

Predsedavajući Komisije za investicije i član Komisije za budžet

Ekonomista i Nezavisni Finansijski Savetnik sa preko 36 godine iskustva u finansijskim tržištima.

G. BEHXHET HALITI

Predsedavajuć Komisije za reviziju i član Komisije za investicije

Diplomirao na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Prištini. Od 2003. godine je uključen u postupku izrade i sprovođenja fiskalnih politika u Kosovu.

G. HAJDAR KORBI

Član Komisije za investicije i Komisije za žalbe

Magistar ekonomskih nauka za poslovnu analizu sa Univerziteta Staffordshire u Ujedinjenom Kraljevstvu i sa iskustvom preko 10 godina kao lektor i Fakulteta RIT na Kosovu.

G. VALDRIN KASUMAJ

Predsedavajući Komisije za Žalbe i član Komisije za reviziju

Magistar ekonomskih nauka u Menadžment i informatiku, i magistar mašinskih inženjerskih nauka. Sa iskustvom angažovanja u Privrednoj Komari Kosova.

PROF. DR. DRITON QEHAJA

Član Komisije za investicije i Komisije za budžet

Vanredni profesor na Univerzitetu u Prištini „Hasan Prishtina“. Ima zvanje doktora ekonomskih i društvenih nauka.

G. YMER YMERI

Član Komisije za reviziju i Komisije za žalbe

Diplomiran na Prirodnomatemičkom fakultetu, ima zvanje magistra menadžmenta. 15 godina je radio kao profesor, dok od 2000. godine angažovan je u SBASHK.

VRSTA ČLANA:

Profesionalan

Profesionalan

Profesionalan

Profesionalan

Predstavnik
poslodavaca

Profesionalan

Predstavnik
zaposlenih

IZABRAN:

Maj 2009

Oktobar 2008

Decembar 2015

Novembar 2017

Novembar 2017

Avgust 2012*

Decembar 2018

SADAŠNJI MANDAT:

Četvrti

Četvrt

Drugi

Prvi

Prvi

Drugi

Prvi

*G. Driton Qehaja je služio još jedan trogodišnji mandat u Odboru [kao stručni član] od avgusta 2012. do oktobra 2015. godine. Drugi mandat je počeo 1. decembra 2018. godine.

PROCES ODLUČIVANJA UPRAVNOG ODBORA KPŠF-A ZA INVESTIRANJE SREDSTAVA

PRAVA I ODGOVORNOSTI

KPŠF-om upravlja Upravni Odbor, čije članove imenuje Skupština Kosova kao poverenike za penzijska sredstva. Prava i odgovornosti Odbora obuhvataju, ali se ne ograničavaju samo na: usvajanje principa i politika za investiranje penzionih sredstava; definisanje strateške alokacije sredstava za fondove KPŠF-a kao i određivanje prirode i iznosa bilo koje promene u alokaciji, strategiji i investicionoj politici; odabiru, nadgledanju ili razrešenju otvorenih instrumenata i menadžera sredstava koji sprovode investicionu strategiju i definisanu alokaciju sredstava; izbor staratelja sredstava i trećih strana; regrutovanje izvršnog osoblja KPŠF-a; i usvajanje finansijskih izveštaja KPŠF-a.

Glavni zadatak Upravnog odbora KPŠF-a je da obezbedi da su sredstva pod upravljanjem investiraju na prikladan način u skladu sa zahtevima Zakona i u njegovom okviru investicionih principa i politike. Upravni odbor priznaje da ima fiducijarnu odgovornost prema doprinosiocima i korisnicima KPŠF-a, i da će slediti samo politike koje ne ugrožavaju ovu odgovornost

INFORMISANJE UPRAVNOG ODBORA

Menadžment i osoblje KPŠF-a na redovnoj osnovi informišu (dnevni ili nedeljnim – prema potrebi) članove Upravnog odbora o učinku investicija KPŠF-a, o stanju primljenih doprinosa i ne investiranim sredstvima, sa dospećem investicija u Kosovske obveznice i bankarske depozite, o podeli investicija po klasama i investicionim strategijama, a sve to u vezi sa očuvanjem investicionih ograničenja u skladu sa važećim zakonodavstvom.

INVESTIRANJE SREDSTAVA

Upravni odbor donosi svoje fiducijarne odluke realizovanjem investiranja svih prikupljenih sredstava (i narednih doprinosa): za privlačenje ili obuhvatanje novih investicija u izabranim fondovima prema Investicionim principima i usvojenoj politici, za detaljnu alokaciju sredstava kao što je izraženo u matrici investicija, za direktne investicije – uključujući ovde investicije u obveznicama Vlade Kosova i bankarske depozite.

Upravni Odbor, u skladu sa ponuđenim analizama i investicijama (kroz osoblje i menadžment KPŠF-a, ali i kroz profesionalne članove u Odboru) donosi odluke radi dodavanja ili ukidanja investicija iz klase sredstava (akcije, multi-sredstva, tržište novca) čineći tako neophodna balansiranja u skladu sa analizama svakog fonda.

Odeljenje za investicije i rizik, zajedno sa odborom za investicione odbore odbora, i pod vođstvom priručnika za investiranje KPŠF-a, pomažu u aktivnom upravljanju investicijskim sredstvima KPŠF-a kroz različite preporuke koje obuhvataju ekonomske prognoze, promene finansijske politike, fluktuirajuće ponašanje na tržištu, objavljene rezultate preduzeća i sektora, promene propisa i bilo koji drugi faktor koji utiče na postojeće ili potencijalne investicije. Ove preporuke su usmerene na poboljšanje prinosa prilagođenih riziku za KPŠF u okviru njegovog opreznog dugoročnog investicionog mandata.

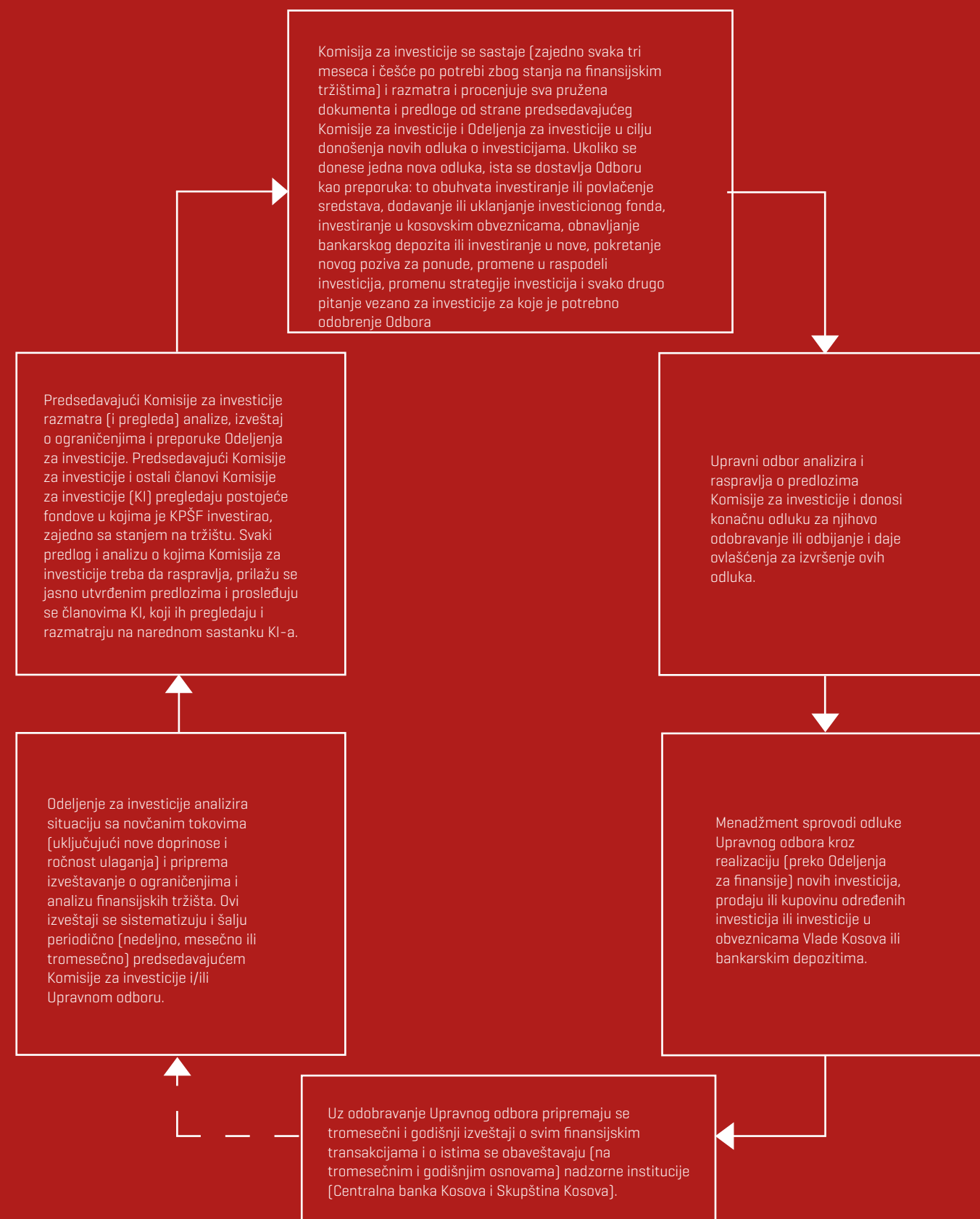
Pre angažovanja bilo kakvog investicionog fonda, odvija se jedan dug proces selekcije (od objavljivanja međunarodnog poziva kroz aukciju, do detaljne studije i intervjuisanja sličnih fondova) koji obuhvataju: detaljnu analizu mernih pokazatelja investicionog fonda i pokazatelja investiranja, kao što je detaljna studija investicionih principa i metodologije svakog fonda. Takav proces obično zahteva angažovanje treće specijalizovane strane, sa neznatnim troškovima, ali u ovom slučaju KPŠF pridobija od kvalifikacija i profesionalnog iskustva članova odbora koji čine ovo. Sa druge strane, investicije na Kosovu (u obveznicama i bankarskim depozitima) se preduzimaju u okviru prevladavajućih uslova tržišta za suverene instrumente sa fiksnim prihodima kao i procenu relativnog rizika emitera.

IZVEŠTAVANJE I TRANSPARENTNOST

Upravni odbor objavljuje na veb sajtu sve važne odluke i one koje su vezane za investiciju sredstava, a svakodnevno se na veb sajtu objavljuje učinak investicija. Upravni odbor šalje detaljne izveštaje (tromesečne i godišnje) nadzornim institucijama.

Pored toga, članovi Odbora održavaju direktne sastanke sa članovima funkcionalnih komisija Skupštine Kosova, kako za predstavljanje učinka investicija tako i za potrebe institucije za naknade koje su potrebne za finansiranje. Ista procedura važi i za usvajanje godišnjeg izveštaja KPŠF-a. Očekivano je da KPŠF, preko Menadžmenta ili Odbora, pruži transparentan odgovor na sve zahteve za informacije relevantnim medijima, detaljno otkrivajući učinak i ostale detalje o investicijama KPŠF-a.

CIKLUS ODLUČIVANJA UPRAVNOG ODBORA

KOMISIJE UPRAVNOG ODBORA

Četiri stalne komisije koje podržavaju funkcionisanje i odlučivanje Odbora.

KOMISIJA ZA INVESTICIJE

Pretežno razmatra politike, principe i strategiju za investiranje penzijskih sredstava, kao i učinak investicija i otvorenih investicionih fondova preko kojih KPŠF investira sredstva. Komisija takođe razmatra da li su investicije u skladu sa propisanim zakonskim i pravilnim uslovima. Komisija preporučuje Odboru o investiranju penzijskih sredstava.

KOMISIJA ZA REVIZIJU

Među mnogim drugim funkcijama, razmatra izveštaje regulatora i revizora i preporučuje akcionari plan potreban za rešavanje nalaza i otvorenih pitanja. Komisija takođe razmatra adekvatnost unutrašnjih procedura i ako je potrebno predlaže promene. Komisija razmatra plan revizije za funkcije unutrašnje revizije, razmatra kriterijume za spoljnog revizora i preporučuje njihovo usvajanje od strane Odbora

PRESEDAVAJUĆI:

Frederick Artesani

Behxhet Haliti

OSTALI ČLANOVI:

Ruzhdi Morina
Behxhet Haliti
Hajdar Korbi
Driton Qehaja

Valdrin Kasumaj
Ymer Ymeri
Spoljni član:
Mirlinda Ahmeti

ODRŽANIH SASTANAKA:

Šest

Pet

KOMISIJA ZA ŽALBE

Pregleda zahteve oprinosioca, predstavke i žalbe, koje se upućuju Odboru ili KPŠF-u. Komisija podnosi njene preporuke Odboru i osigurava da je pružen odgovor na sve slučajeve u zakonskom okviru i u skladu sa zakonskim odredbama koje su tada na snazi.

KOMISIJA ZA BUDŽET

Razmatra budžetske potrebe KPŠF-a i u skladu sa tim, daje preporuke za visinu naknada za upravljanje koje trebaju biti naplaćeni na penzijska sredstva. Komisija takođe preporučuje Odboru usvajanje budžeta KPŠF i promene budžeta kada je to potrebno. Komisija takođe razmatra troškove KPŠF naspram budžeta.

PRESEDAVAJUĆI:

Valdrin Kasumaj

Ruzhdi Morina

OSTALI ČLANOVI:

Hajdar Korbi
Ymer Ymeri

Frederick Artesani
Driton Qehaja

ODRŽANIH SASTANAKA:

Šest

Četiri

ADMINISTRACIJA

Administracijom KPŠF-a upravlja viši menadžment, koji se sastoji od izvršnog direktora i dva zamenika direktora, jednog za finansije i IT i drugog za poslovanje i ljudski resursi.

Menadžment nastoji da u KPŠF-u angažuje efikasne, profesionalne i moralno zdrave pojedince, verujući da će samo ovi kvaliteti dovesti do većeg napretka, zdravog radnog okruženja, i konačno, do boljih usluga za doprinosioce, uz istovremeno očuvanje institucionalnog integriteta KPŠF-a.

Da bi se postigli gore navedeni ciljevi, Odbor i menadžment obezbeđuju da postojeća administracija nastavi da unapređuje svoje znanje i iskustvo, da nastavi da bude motivisana, i da nastavi da stavlja na raspolaganje sve svoje mentalne i kadrovske kapacitete u službu unapređenja internih procesa i usluga za klijente.

Administracija je podeljena na funkcionalna odeljenja kako bi se osigurala efikasnost i efektivnost u radu.

Unapređenje administrativnih procesa, pružanje pomoći Odboru za analizu investicija, kao i sprovođenje odluka Odbora, glavni su zadaci Administracije. Učinak ove poslednje kontinuirano prati Odbor, dok se dnevno vodi od strane Menadžmenta.

Za 2019. godinu bilo je 27 stalno zaposlenih, dok je sa ugovorom o radu na nepunom radnom vremenu bio jedan (u 2018. godini: 25 stalno zaposlenih i jedan zaposleni na nepuno radno vreme).

Tokom prošle godine po potrebi su i studenti bili angažovani, kao stažisti, za pružanje usluga klijentima i odeljenju za finansije.

Zaposleni koji su pripadnici manjina činili su 7% radne snage (8% onih koji su izjavili etničku pripadnost). Žene su činile 30% radne snage (2018: 28%); 85% osoblja bilo je starije od 35 godina (2018: 84%), a 4% osoblja je bilo sa stalnim fizičkim sposobnostima (2018: 4%).

Sa promenama sastava osoblja, prosečna starost se lagano smanjila na 43,7 godina (2018: 44,4 godine).

UPRAVLJANJE

1 IZVRŠNI DIREKTOR

ODELJENJE

USLUGE
KLIJENTIMA

INFORMACIONA
TEHNOLOGIJA

FINANSIJE

INVESTICIJE
I RIZIK

STALNO
ZAPOSLENIH

9

4

3

3

RADNA
MESTA

1 menadžer
7 penzijskih savetnika
1 recepciona

1 menadžer
1 programer
1 administrator mreže
1 administrator databaze

1 sertifikovani računovođa
2 službenici za finansije

1 menadžer
2 službenici za investicije i rizik

OPIS

Pružna usluge klijentima. Vodi računa o informisanju o individualnim računima, i to o isplati penzione štednje, bilansima štednje, a takođe savetuje učesnike o penzijama i pruža im pomoć oko podizanja štednje.

Održava odnose i sa poslodavcima radi poboljšanj informacija za poravnanje doprinosa na individualnim računima.

Generalno, ovo osoblje je blizu klijenta u toku čitavog ciklusa štednje do penzionisanja.

Osiguravaju da čitava infrastruktura informacione tehnologije sve vreme funkcioniše bez problema: vode računa o hardverima, softverima, licencama, spoljnoj i unutrašnjoj mreži KPŠF-a i bezbednost podataka.

Vode računa o tome da je plan za oporavak dostupan svakog dana i redovno testiraju isti.

Obavljaju sve finansijske transakcije, uključujući investicije i povlačenje sredstava na finansijskim tržištima; vode računovodstvo i knjigovodstvo o penzijskim sredstvima i poslovanju KPŠF-a. Izračunavaju dnevnu cenu akcija i pripremaju finansijske izveštaje, mesečne i kvartalne izveštaje i druge potrebne izveštaje za Odbor KPŠF-a, regulatora i Skupštinu, i komuniciraju sa upravljačima sredstava.

Priprema analize o: toku investicija; riziku i nestabilnosti investicionog portfolija; usklađenosti investicija sa zakonom; održavanju investicione strategije Odbora, ažuriranju internet stranice u sekciji za investicije.

2 ZAMJENICI DIREKTORA

LJUDSKI
RESURSI I
ADMINISTRACIJA

PRAVNI
POSLOVI I
NABAVKA

UNUTRAŠNI
REVIZOR

ODNOSI SA
JAVNOŠĆU,
TRENIRANJE,
PREVODI

3

1

1

1

1 službenik za ljudske resurse
1 domaćin
1 službenik za obezbeđenje

1 pravni službenik

1 unutrašnji revizor

1 službenik za odnose sa javnošću, koordinacije treniranje, koordinacije prevoda

Vode računa o spisku prisustva zaposlenih na poslu, poštovanju radnog vremena, pripremi platnog spiska i drugih naknada; vode blagajnu i bave se opremanjem, održavanjem i sigurnošću kancelarije; pružaju podršku osoblju i Upravnom odboru na sastancima i putovanjima u zemlji i inostranstvu.

Pravna kancelarija razmatra sveobuhvatnu zakonitost u odnosu na važeće zakonodavstvo i pomaže u izradi ugovora, sporazuma; daje pravna mišljenja i zastupa KPŠF u pravosudnom sistemu.

Pravna služba trenutno sprovodi nekoliko aktivnosti koje je ranije sprovodio Službenik za nabavke. Međutim, proces centralizacije procesa nabavki (u CAN) smanjio je obim unutrašnjih aktivnosti nabavki, i sada je samo u svojstvu koordinatora sa CANom.

Uverava Odbor da su sve aktivnosti Menadžmenta, administracije i procesa u KPŠF u skladu sa internim procedurama, pravilima CBK-a i važećim zakonima.

Obezbeđuje efikasnost i adekvatnost sistema KPŠF-a i internih kontrola, kroz sprovođenje redovnih tromesečnih revizija i pružanje preporuka za rešavanje pokrenutih pitanja. Izveštaje revizora razmatraju Komisija za reviziju i Upravni odbor.

Podržava komunikaciju institucije sa medijima i javnošću, održavanje intervjua i konferencija, izradu godišnjih izveštaja i kvartalnih buletina za informisanje doprinosilaca; administrira sajt i preuzima ulogu portparola, kada mu je delegirana; koordinira i pomaže pri prevodu dokumenata.

KPŠF nadzire i kontroliše se od ekzaminera CBK-ja, koja je regulator penzijskih fondova, a izveštava Skupštini koja ga je osnovala. Reviziju vrše i interni i spoljni revizor.

KPŠF, kao javna i nezavisna institucija, podleže nadzoru i reviziji od strane javnih i privatnih stručnih institucija. Svi ovi nadzori i finansijske kontrole, od kojih niti jedna nije imala ozbiljnih nalaza, od osnivanja KPŠF (u 2002. god.) ojačali su poverenja Odbora u Menedžment.

Ujedno, Odbor veruje da su ovi nadzori zajedno sa učincima investicija, učvrstili kredibilitet i ojačali poverenje šire javnosti u donošenju odluka Odbora i rad Menadžmenta. Broj inspeksijskih i revizorskih procesa, ali i njihov interval realizacije je ostao isti i u 2019. godini.

KPŠF svaka tri meseca izveštava CBK, Skupštinu i Vladu o plasmanu penzijskih fondova, novim investicijama, povratku investicija, ali i o usklađivanju penzijskih sredstava. Ova informacija se takođe objavljuje i na veb stranici KPŠF radi informisanja šire javnosti.

Do sada, istorijski gledano, svaki nezavisni revizor koji je izvršio reviziju finansijskih izveštaja KPŠF-a (operativnih i penzijskih sredstava), koji su izabrani putem javnih procedura nabavke na Kosovu i usvojeni su kao takvi od strane Centralne banke Kosova, nisu dali kvalifikovano mišljenje o tim izveštajima. Spoljni revizor, upućivanjem pisma upravi, može dati i preporuke o boljem funkcionisanju procesa unutar KPŠF-a.

Osim tromesečnog izveštaja, o usklađenosti investicija sa zakonskim odredbama i Pravilima CBK o penzijama, i u 2019. godini KPŠF svaki mesec izveštavao Odeljenje za penzijski nadzor u CBK, gde se objavljuju svi investicioni aspekti i celokupno stanje penzijskih sredstava.

U slučaju da se dogodi da investicije KPŠF, zbog kretanja finansijskih tržišta, ne budu u skladu sa zakonom, u tom slučaju KPŠF je dužan da o tome odmah obavesti CBK, i ima rok od 180 dana da popravi situaciju. Do kraja 2019. godine nikada nije bilo takvih slučajeva

Do 31. maja svake godine, KPŠF sastavlja i šalje CBK, Skupštini i Vladi godišnji izveštaj za prethodnu godinu, zajedno sa finansijskim izveštajima koji su revidirani od strane nezavisnog revizora, koji se bira samo nakon saglasnosti CBK. Ova informacija se takođe objavljuje na veb stranici.

Tokom godine, CBK je završila inspekciju za 2017. godinu, tom prilikom je razmotren veliki broj dokumenata; od zapisnika sa sednica Odbora i Komisija, pa sve do svih administrativnih pitanja. CBK-a obično vrši dve inspekcije KPŠF unutar godine, jednu generalnu inspekciju i jednu fokusiranu, o nalazima se izveštava Odbor.

Tokom 2018., CBK je sprovela opštu i redovnu inspekciju. U slučaju ozbiljnih nalaza, CBK takođe mora da podnese izveštaj i Skupštini, do sada tako nešto nije bilo potrebno. Osim eventualnih nalaza, CBK daje predloge Upravnom odboru. KPŠF obaveštava CBK i o svim odlukama Odbora koje se odnose na davanje doprinosa, upravljanje fondovima i o ostalim pitanjima.

KPŠF ima zaposlenog jednog internog revizora koji četiri puta godišnje podnosi izveštaj Komisiji za reviziju o svim aspektima aktivnosti institucije. Pored njega, u 2018. godini angažovan je spoljni član Komisije za reviziju, na zahtev CBK-a. Ova dopuna je izvršena u skladu sa Zakonom br. 05/L-116, koji izmenjuje Zakon br. 04/L101 o penzijskim fondovima na Kosovu, gde najmanje jedan član Komisije za reviziju treba da bude spoljni stručnjak u oblasti računovodstva ili revizije, koji je nezavisan od Upravnog odbora i menadžmenta KPŠF-a.

Takođe, interni revizor, ekspert u oblasti IT revizije, ove godine je izvršio reviziju unutrašnjih procesa informacione tehnologije u KPŠF-a.

POKRENI PREDMETI OD STRANE SPOLJNOG I INTERNOG REVIZORA ZA 2019. GODINE I NJIHOV STATUS

PREDMET

SPOLJNI REVIZOR

Tokom naše revizije utvrdili smo da KPST nije potpuno ažurirana računovodstvena politika u kojoj će se zahtevima MSFI 9 - Finansijski instrumenti koji su na snazi od 1. januara 2018. Upotrebljeni model amortizacije trebao bi biti odobren u posebnom dokumentu. KPST mora preuzeti razmotrite sve izmene SNRF standarda i napravite ih pravilan knjigovodstveni priručnik sa svim SNRF zahtevima.

INTERNI REVIZOR

Stav 8.5. o unutrašnjim politikama i postupcima između ostalog kaže: Slučaj podplaćanja [nedovoljnog plaćanja]- Poslednjeg dana svake godine, [ne-ispavljeni] izveštaji o podplaćanjima koje su plaćane najmanje 33% od obaveze, biće delimično dodeljeni na lične račune. Administrator baze podataka odgovoran je za razmeru originalnih izveštaja, za njihov prenos i poravnanje u softver KPAS-a i vraćanje originalnog izveštaja, koji će biti obustavljen sve dok ne stignu preostala plaćanja". Slučaj delimične dodele podplaćanja dešava se češće nego samo jednom na kraju godine. Naprotiv, ukoliko se primenjuje delimična dodela prema zahtevima navedenog stava, postoji rizik da se postigne postavljeni cilj od strane Upravnog odbora za nedodeljena sredstva. Preporuka za upravu je da izmeni navedeni stav kako bi se omogućila delimična dodela najmanje svakog tromesečja i takav izmenjeni stav poslati Odboru direktora radi informisanja.

Tokom testiranja oporavka od nesreće, iako su radili svi testirani procesi kako na nivou RMF takođe i na glavnom nivou tokom postupka testiranja platforme „Moj račun“ na veb stranici na nivou RMF-a, platforma nije postala neaktivna za doprinosioce i u slučaju da neko promeni neki podatak tokom perioda testiranja ti podaci ne bi se čuvali u sistemu. Preporuka: Preporuka je za upravu KPŠF-a da ubuduće u trenutku testiranja rada platforme „Moj račun“ na IP adrese RMF-a, deaktivirati ovu platformu tako da ukoliko neki od doprinosioca želi da promeni podatke putem ove platforme bude informisan da je nemoguće da se to vrši u tom trenutku, zbog testiranja.

Prema odluci Ministarstva rada i socijalne zaštite, koja ratnim invalidima daje pravo da podižu sredstva prikupljena na njihovim računima u KPŠF-u, služba za korisnike KPŠF-a suočila se sa veoma velikim prilivom korisnika iz ove odluke. Istovremeno, dogodilo se da služba za korisnike KPŠF-a ima manjak osoblja (zbog porodiljskog, zdravstvenog, godišnjeg odmora). Kao posledicu, imali smo nekoliko slučajeva zakašnjenja u obradi i odobravanju zahteva za ove korisnike. Upravi se preporučuje da izradi strategije za suočavanje sa takvim situacijama, tako da bude i u skladu sa unutrašnjim postupcima i da najbolje služi doprinosioce.

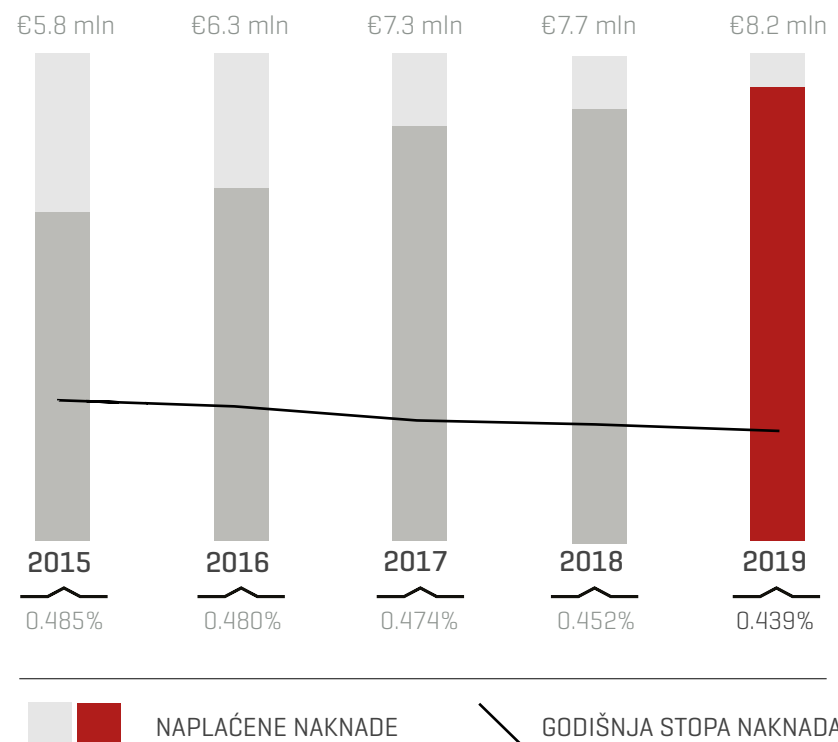
STANJE/KOMENTAR

Pri razmatranju instrumenata u kojima KPST investira, na što utiče ovaj standard [obveznice i depoziti], trenutni model je adekvatan u složenosti i razumnoj proceni / utvrđivanje očekivanih gubitaka. Međutim, za 2020. godinu predviđena je mala promjena u formulama za izračunavanje, tačnije zaokruživanje godina do zrelosti se uklanja kao množitelj pri određivanju vrednosti izračunato; i to će model učiniti više jel tako. Ako KPST započne sa direktnim ulaganjima o instrumentima i / ili drugim emiterima, tada će i model biti pregledan.

Uz preporuku Komisije za reviziju od 10.12.2019. godine, preporuka revizora za promenu postupka je primenjena.

Počevši od datuma preporuke, kada baza podataka je tokom testiranja u DRC, aktiviraće se stranica koja pokazuje da eTrust privremeno ne radi.

Uprava je analizirala stvorenu situaciju, imajući u vidu neobičan period kada se ista pojavila (tokom letnjeg odmora), ali i cirkulaciju odluke u veoma kratkom i brzom vremenu, što nije dala vremena da se vrše pripreme radi sprovođenja iste. Međutim, preduzeće se sve mere da se situacije upravljaju i da se ne ponove, koristeći sistem određivanja rasporeda za apliciranje. Takođe, kao što je vredno napomenuti, uprkos postupakih zakašnjenja, korisnici nisu imali nijednu žalbu na to.

Godišnje naplaćene naknade za penzijske fondove za 2019. godinu smanjene su na ukupno 0,439% imovine [2018: 0,452%]. Investiciona tarifa smanjena je sa 0,381% na 0,370%, dok je operativna tarifa smanjena sa 0,071% na 0,069%. Ali u nominalnoj vrednosti naplaćene tarife na penzijske fondove povećane su za 7,1%, ili za €575.496 - zbog povećanja sredstava pod upravljanjem.

Međutim, ni ove godine, KPŠF nije potrošio prihode ostvarene od ovih tarifa i suficit od €2.300.000 vraćen je u fond doprinosioca.

Naplaćene tarife generisale su prihode u iznosu od €8,235,843, od čega je €6,941,657 namenjeno za pokrivanje investicionih troškova, a €1,294,186 onih operativnih. Netarifni prihodi KPŠF-a za godinu bili su 174.030 € i prouzrokovali su da su ukupni prihodi KPŠF-a za 2019. godinu bili €8.409.873, ili 8,4% veći nego prethodne godine [2018: €7,758,014].

Oko 70,0% netarifni prihodi bili su od prihoda od ostalih investicija, a 30,0% od ostalih prihoda od investicionih aktivnosti, pogrešno refundiranih plaćanja i drugih operativnih prihoda.

FINANSIRANJE

KPŠF je naplatio doprinosiocima prosečno €0.17 mesečno za operativne troškove

KPŠF se finansira na sličan način kao i svi penzijski fondovi sa definisanim doprinosom, što znači nametanjem tarifa na sredstva pod upravljanjem [penzijska sredstva].

Kao jedna neprofitna institucija, nametnute tarife od strane KPŠF treba da pokriju samo troškove fonda. Visinu tarife na preporuku Odbora, odobrava Skupština; na taj način se Skupštini indirektno obezbeđuje kontrola nad troškovima KPŠF.

Prema izmenama Zakona br. 04/L168, KPŠF nameće investicione tarife kako bi pokrio troškove u vezi sa investicijama penzijskih sredstava; i operativnu tarifu za pokrivanje drugih troškova.

U poređenju sa 2018. godini KPŠF je smanjila nametnute tarife za 2019. godinu [kao procenat] i za investicioni i za operativni aktivnosti.

Operativna tarifa KPŠF od 0.069% godišnje, nastavlja da bude najniža u poređenju sa svim sličnim operatorima u regionu ali je i među najnižim i u svetu.

Sa druge strane, način primene godišnje investicione tarife od 0.370% nije uporedivo sa nijednim sličnim regionalnim penzijskim fondom ali ni sa sličnim fondovima na svetu.

Standardna forma obrade investicionih troškova je da se pored operativne naknade koja se naplaćuje za rad upravljačke kuće, da se investicioni troškovi naplaćuju na sam penzijski fond; dakle, investicioni troškovi se tretiraju kao troškovi fonda, a ne onako kako je na Kosovu gde se tretiraju kao troškovi kuće koja upravlja fondom.

Ovakav tretman donosi do neslaganja između iznosa kojih KPŠF naplaćuje kao investicionu naknadu, koji se mora proceniti i budžetirati pre početka godine, i troškova koji se javljaju u stvarnosti.

Treba istaći da neke od aktivnosti Odbora, vezane za investicije, kao: intervjuisanje i izbor aset-menadžera, aktivnosti koji su vezane za investicije, pokrivaju se iz poslovne tarife.

Ovde je vredno napomenuti da je za 2019. godinu držaocima računa KPŠF-a prosečno koštalo €2.09 [2018: €1.93] € sav operativni trošak ove institucije

1 direktnu uslugu u kancelariji [uslugu, savetovanje, informacije] svakog radnog dana od 08:00 do 16:00 časova;	8 podnošenje prijave za podizanje štednje i bankarske usluge bez naplaćenih troškova;
2 slanje godišnjih izveštaja na kućnu adresu ili putem e-maila;	9 besplatno održavanje računa za postepeno podizanje štednje od strane komercijalnih banaka;
3 neograničen štampanje izveštaja računom na KPŠF kancelariji;	10 natprosečnu kamatu za štednju u programu podizanja u fazama;
4 kompletno održavanje računa za penzijske štednje;	11 najsavremenije tehnološke usluge u penzijskom sektoru u regionu;
5 osiguranje računa na drugoj lokaciji i rezervnom serveru;	12 pokrivanje jednog dela investicionih troškova [izbor upravljača sredstava, troškove Upravnog odbora i slično].
6 elektronska usluga online pristupa personalnom penzionom računom i usluga za komunikaciju na Facebook;	13 mogućnost štampanja izveštaja računa u bilo kojem vremenu putem e-kioska izvan kancelarije KPŠF-a u Prištini.
7 obaveštenje putem pošte o penzionisanju;	

TROŠKOVI

KPŠF, kao kuća koja upravlja fondom, ima troškove za investiranje penzijskih sredstava i za svoje poslovanje.

INVESTICIONI TROŠKOVI

Investicioni troškovi uključuju: Tarife koje imaju menadžeri fondova za investiciju sredstava i pristup finansijskim tržištima; tarife CBK za transfer sredstava; i ostale troškove, kao što su na primer brokeri i pazitelji sredstava. Upravni odbor u postupku konkursa izbora investicionih fondova, uzima za osnov tarife koje menadžeri nameću za investiciju sredstava, tako da menadžeri koji ponude najniže tarife imaju prioritet u odabiru.

Takođe treba imati u vidu da menadžeri fondova nameću različite tarife upravljanja u zavisnosti od iznosa koji se investira kao i njihove strategije (aktivne ili pasivne). Na primer investicije u neki fond od €50 mln, mogu da opterećuju se drugačijom tarifom od investicija preko €50 mln, pošto i upravljački fonovi mogu dati popust na veće investicije u njima.

Investicijski troškovi su bili 79,6% rashoda KPŠF za godine 2019. (2018: 83,2%). Oni vredn nominalni bili su 4.702.557 € (2018: € 5,743,872), čime dospeva da smo uložili više sredstava na tržištu gotovine Međutim u ukupnim sredstvima uloženim u inostranstvu Kosovo je bilo skoro isto kao i 2018. više 2019. godine u proseku su bili 1.399,5 miliona evra prema 2018. godini sa 1.401 milion evra.

Treba napomenuti da investicioni fondovi obično naplaćuju u proseku preko 1% za upravljanje fondovima, dok je KPŠF upravljao kroz pojedinačne sporazume i mernih selekcija kako bi obezbedio da se naplaćene tarife investicionim fondovima, preko kojih investira penzionara sredstva, smanje i dalje i u 2019. godini sa smanjenjem oko 0,370%.

Investicioni troškovi nisu bili daleko od predviđanja, realizovani su u 67,7% planiranih prihoda od investicione tarife (2018: 89,1%), zbog čega će se u 2019. godini suficit investicionih aktivnosti povećati na 2,30 miliona evra (od 2018: €719,5 hiljada).

Značajan porast suficita ili smanjenje investicionih troškova u ovoj godini je vezan za investiranje više sredstava na tržištu gotovine u poređenju sa 2018. godinom, što je smanjilo potrošnju na investiranje sredstava kroz takve fondove.

Upravni odbor je tokom 2019. godine doneo odluku da celokupni iznos viška iz investicionih aktivnosti (od 2.300.000 €) vrati u fond doprinosioca.

Na ovaj način optimalno trošenje tarifa za upravljanje, bez nepotrebnog opterećivanja doprinosioca.

To je prvi put, barem u poslednjih pet godina, da se predviđaj za investicione troškove smanjio ispod nivoa od 89%.

NAKNADE ZA UPRAVLJANJE OD STRANE INVESTICIONIH FONDOVA

Investicioni fondovi opterećuju menadžerske tarife za investiranje sredstava (uglavnom dve) u zavisnosti od pozicije koju imaju na tržištu.

Ovim tarifama KPŠF u nekim slučajevima ima pristup finansijskim tržištima sa nižim troškovima nego kroz direktne investicije.

Aktivni investicioni fondovi, koji ostvaruju investicije, istraživanja i dnevne transakcije, imaju veće troškove pošto i samim tim opterećuju veće tarife. Dok pasivni investicioni fondovi, koji prate određeni indeks na berzama, imaju niže menadžerske tarife, u slučaju KPŠF to je samo fond Vanguard - GSIF.

	2019		2018	
Otvoreni fondovi	Godišnja neto stopa naknade	Naplaćene naknade	Godišnja neto stopa naknade	Naplaćene naknade
Vanguard - GSIF	0.13%	€365,610	0.13%	€476,025
BNY Mellon - RRF	0.60%	€1,246,615	0.60%	€488,895
AXA - GILB	0.35%	€153,678	0.35%	€345,106
Schroders - SISF	0.50%	€100,784	0.50%	€50,969
Schroders - GDG	0.65%	€293,788	0.65%	€813,018
Nordea 1 - GSEF	0.43%	€414,968	0.43%	€689,736
Nordea 1 - SRF	0.56%	€1,129,320	0.56%	€942,218
Amundi - 3M I	0.54%	€221,064	0.55%	€16,719
AXA - WFOI	0.55%	€238,363	0.55%	€716,717
BNP Paribas - PDP	0.44%	€450,555	0.65%	€867,595
Amundi - RPI2	0.20%	€161,370	0.20%	€253,115
Corp Bond Eur ETF	0.20%	€46,473	--	--
S&P500 Minvol ETF	0.25%	€64,637	--	--
Amun EurCorp ETF	0.16%	€37,062	--	--
MSCI USA Qual ETF	0.15%	€2,768	--	--
Pictet - HDS	--	--	0.63%	44,293
UKUPNO NAKNADA		€4,558,953		€5,704,406
Naknade CBK za transfere i ostalo		€91,952		€30,550
Brokeri, staratelji i garanti		€51,652		€8,916
UKUPNO INVESTICIONIH TROŠKOVA		€4,702,557		€5,743,872

79.6%

2019

83.2%

2018

OPERATIVNI TROŠKOVI

Operativni troškovi^[1] uključuju sve ostale troškove koji ne predstavljaju direktno investicione troškove a koji se sastoje od nadoknada, štampanja izveštaja sa računa, zakupa za kancelariju i ostalih operativnih troškova.

Međutim operativni troškovi finansiraju i sve troškove Upravnog odbora, gde je glavna aktivnost Odbora donošenje odluka oko investicija

Za 2019. godinu operativni troškovi su bili €1.205.928 (2018: €1.158.745) i sačinili su 16.8% ukupnih troškova KPŠF-a (2017: 17.2%). Kao što se može videti, operativni troškovi su ove godine veći (za 47.183 evra) nego prošle godine, čime su porasli za 4,1%. Iako se povećani operativni troškovi mogu lako proceniti, većina budžetskih linija je smanjena ili je ostala ista kao i prethodne godine.

U 2019. godini predviđeni operativni budžet za robe i usluge realizovan je po meri od 93,2% (2018: 95,6%). Nivo realizacije operativnih troškova može se smatrati izuzetno zadovoljavajućim i za 2019. godinu.

Troškovi osoblja predstavljen je bez uključivanje troškova obuke, putovanja i ostalih troškova osoblja, pošto su ti troškovi predstavljeni u zasebnim linijama. Troškovi osoblja, iako su smanjeni za 1% od 2018. godine, porasli su na nominalnu vrednost i ponovo su činili najveći udeo u operativnim troškovima ove godine, sa 48,5% (2018: 49,6%). Do smanjenja ovog troška došlo je zbog kretanja osoblja.

Dok su troškovi na Odboru smanjena na 16,0% operativnih troškova (2018: 17,9%). Troškovi za štampanje i distribuciju izveštaja ove godine povećali se na 11,5% (2018: 9,3%), što podrazumeva slanje više izveštaja putem pošte.

Imali smo značajno povećanje troškova ove godine na održavanje softvera, jer je 2018. godine na duži deo je istekao ugovor držaoca sistema računara (do njegovog obnavljanja od strane AQP-a), ali i zato što je u 2019. godini počela upotreba softvera Bloomberg za potrebe odeljenja za investicije.

Detalji za svaku budžetsku stavku su prikazani u tabeli na strani 38, dok se objašnjenja nalaze u priloženim finansijskim izveštajima.

20.4%
2019

16.8%
2018

OPERATIVNI TROŠKOVI	2019		2018	
Troškovi osoblja	€584,453	48.5%	€574,375	49.6%
Troškovi Upravnog odbora	€193,275	16.0%	€207,862	17.9%
Stanja Računa i korespondencija	€138,368	11.5%	€107,951	9.3%
Održavanje softvera	€87,368	7.2%	€38,289	3.3%
Obezvređenje i amortizacija	€92,696	7.7%	€53,584	4.6%
Troškovi kancelarijskog poslovanja	€22,595	1.9%	€82,801	7.1%
Naknade nadzora CBK-a	€19,413	1.6%	€18,188	1.6%
Obuke, putovanja i ostalog troškovi osoblja	€16,057	1.3%	€10,050	0.9%
Stručne službe / ugovorači / konsultanti	€11,259	0.9%	€10,380	0.9%
Troškovi kamate za zakup	€10,540	0.9%	-	-
Eksterna revizija	€9,050	0.8%	€9,050	0.8%
Komunikacije	€7,263	0.6%	€8,298	0.7%
Saniranje posledica nepogoda – kirija i ostali povezani troškovi	€6,600	0.5%	€6,600	0.6%
Bankovne naknade za izvršene usluge	€1,744	0.1%	€2,300	0.2%
Edukacija javnosti i oglasi	€1,060	0.1%	€15,136	1.3%
Ostali troškovi	€4,187	0.3%	€13,881	1.2%
UKUPNO OPERATIVNIH TROŠKOVA	€1,205,928	100%	€1,158,745	100%

[1]

Za više informacija, molimo vas pogledajte revidirane finansijske izveštaje koji su, kao što se zahteva prema zakonom, pripremljeni u skladu sa MSFI.

02

AKTIVNOSTI

41 Aktivnosti

42 Upravljanje računima

45-46 Sraunjenje

47- 48 Usluge za klijente

AKTIVNOSTI

UPRAVNI ODBOR

Upravni odbor tokom 2019. godine operirao je u celom sastavu. Nakon ekstremne nestabilnosti tržišta u poslednjem kvartalu 2018 što rezultira negativnim godišnjim učinkom, Odbor je povećao usredsređenost na kratko srednjoročni rizik i preduzeo niz akcija za poboljšanje povrata prilagođenog riziku primenom taktičkog pristupa sa prilagođavanja alokacije rizika od rizika / rizika.

Jedna od najvažnijih odluka bilo je smanjenje najnižeg istorijskog nivoa investicija na direktno tržište akcija, a istovremeno je iznos sredstava usmeren na tržište gotovine i fondove multi-sredstva sa više imovine.

Takođe smo imali rekordnu godinu kretanja investiranih sredstava. Taktički rebalansi, u cilju boljeg prilagođavanja investicione politike sa predviđanjima kretanja tržišta, aktivirani su nekoliko puta tokom godine, privlačeći iz aktivnih fondova oko 1,33 milijardi evra i dodajući aktuelnim fondovima, u četiri nova fonda ETF, oko 1,43 milijardu evra. Razlika između povučениh i dodatih sredstava finansirano je od stanja keša u CBK-u iz prethodne godine i od novih doprinosa.

MENADŽMENT

Pored pružanja pomoći Upravnom odboru i izvršenja njegovih odluka, Menadžment obezbeđuje da svi dnevni procesi (operacije) KPŠF-a funkcionišu neprekidno. To znači da su: Podaci i informacije za davaoce doprinosa sigurni, da se davaoci doprinosa uslužuju u skladu sa visokim profesionalnim standardima, da korisnici penzija blagovremeno dobijaju penzijsku štednju. Takođe Menadžment mora da osigura da se periodični izveštaji, uključujući i godišnji izveštaj izrađuju i šalju nadzornim institucijama i regulatoru redovno ili kad god je potrebno, da se transferi penzijskih sredstava ka investicionim fondovima i na račun KPŠF-a realizuju tačno, da se komunikacija sa menadžerima sredstvima obavlja u skladu sa najvišim profesionalnim standardima.

Istovremeno online usluga eTrusti, koja sada ima oko 130 hiljada korisnika, i internet stranica KPŠF-a treba da budu 24 sata u funkciji, u cilju informisanja doprinosioca o stanju izvoda računa kada god imaju potrebu, da komunikacija sa javnošću i trećim stranama bude dostupno svakog radnog dana.

Dok su se rebalansiranja nastavila za investicije izvan države, Odbor je nastavio da povećava investicije na Kosovu. Krajem 2019. godine ona su zauzela ¼ svih investicija, u ukupnu vrednost od oko 485 miliona €. Pre godinu dana ta cifra je bila oko 320 €miliona.

Investicije u hartije od vrednosti Vlade Kosova bile su 299 miliona €, dok su plasmani u bankarske depozite u zemlji iznosili 186 miliona €. Kako god, postupci povećanja investicija u zemlji nastalo je kao rezultat povećane potražnje Vlade Kosova za izdavanjem hartija od vrednosti, kao i spremnosti Odbora KPŠF-a da poveća prisustvo investicija u zemlji, koliko je god (što više puta) je moguće.

Pored odluka investiranja i nadzora nad operativnim aktivnostima institucije, Odbor je održavao redovne sastanke u Skupštini Kosova i Centralnoj banci Kosova. Održao je sastanke, posete i konsultacije sa menadžerima sredstava kako bi se osiguralo da investicije i odlučivanje o investiranju odgovaraju.

Pre svega, treba garantovati da su sve finansijske transakcije u potpunosti u skladu sa važećim (i međunarodnim) pravilima, zakonima i standardima, i da nijedna odluka ili aktivnost ne bude u suprotnosti sa zakonodavstvom i/ili interesom doprinosilaca.

Tokom godine menadžment je bio fokusiran na: a) profesionalnu podršku Odbora u odlučivanju oko investicija (unutar i van zemlje); b) proces investicija u ETF fondove; c) popunjavanje sa osoblje za odeljenje za investicije i rizik; d) informisanje i osvešćenje doprinosioca o penzijskom doprinosu; e) povećanje broja računa na eTrustu, čime se smanjuju troškovi i olakšava komunikacija sa doprinosiocima; f) podrška procesima za povećanje investicija u banke koje posluju na Kosovu e) kontinuirano napredovanje unutrašnje informacione tehnologije i potpuna digitalizacija procesa; i g) ispunjavanje svih zahteva CBK-a i spoljnog revizora za ceo operativni lanac institucije.

UPRAVLJANJE RAČUNIMA

Oko 453 hiljada obaveštenja o stanju računa poslato je poštom i e-maila.

U ciklusu 2019. godine poslato je 452.708 izveštaja, od čega 253.258 putem pošte i 172.450 e-mailom (2018: 382.291 poštom i 204.691 putem e-maila). Ove godine se broj novih računa povećao za oko 43 hiljade, ali istovremeno je broj korisnika usluge eTrust povećan za oko 30 hiljada unutar 2019. godine, čime je smanjena potreba za slanjem izveštaja poštom.

Takođe sa liste isporuka isključuju se izveštaji držalaca računa koji nisu imali nijednu transakciju u poslednje tri godine. U međuvremenu, KPŠF i dalje ima nedostatak fizičke adrese i e-mailove za više od 20.000 doprinosioca. Istim je bilo nemoguće da im se pošalju izveštaji. Zbog penzionisanja (ili smrti) doprinosioca, u toku 2019. godine je „povučeno“ 7.808 računa (2018: 5.435). Ukupan broj računa sa povlačenjem dostigao je ma 51.755. Izveštaji računa se takođe ne šalju ni za ovu kategoriju držalaca računa.

KPŠF je otvorio 43.286 novih pojedinačnih računa (2018: 35.121), čime je ukupan broj otvorenih računa od njegovog osnivanja dostigao do 669.973. Od novih računa otvorenih u toku godine (tj. od 43.286) njih 41.775 je bilo za početne doprinosioce, tj. koji su započeli sa doprinosu u 2018. godini, a ostali su slučajevi doprinosa za prethodne godine, za koje je KPŠF primio ili uplatu ili informacije u 2018. godini. Tokom godine bilo je 33.317 poslodavaca i 22.890 samozaposlenih koji su plaćali doprinose za godinu izveštavanja (2018: 30,487 i 24,461, odnosno).

Pored njih, bilo je 3.893 poslodavaca i 4.002 samozaposlenih koji su plaćali doprinose samo za prethodne godine (2018. godine: 3.979 i 4.230). Ukupno je za 2019. godinu na računima doprinosa objavljeno 3,74 miliona transakcija i preko 515 hiljada na računima poslodavaca 2018: 3,54 miliona, odnosno 542 hiljade).

U transakcije računa poslodavaca uključeno je 37.911 slučajeva (2018: 37.679) refundiranja: a) pogrešno uplaćeni ili preplaćeni doprinosi; i b) novčane kazne u PAK. Za informiranje, novčane kazne predstavljaju novčane kazne i kamate koje PAK naplaćuje od poslodavaca (i samozaposlenih) za kašnjenje ili pogrešno deklariranih penzijskih doprinosa - i koje su poslodavci plaćali zajedno sa penzijskim doprinosom.

Ove reflektivne transakcije u 99% slučajeva bile su preplaćeni doprinosi (transakcije) koje su poslodavci izvršili tokom iste godine, odnosno tokom 2019. godine. U 2018. godini iste su sačinjavale 98% slučajeva, dok su u 2017. godini sačinjavali 95%. Poslodavci su u proseku deklarirali i platili 9,56 (ili 79,7%) meseci 2019. godine, gotovo isto kao i prošle godine; i samozaposleni za 3,37 (ili 84,3 %) tromesečja 2019. godine, nešto manje nego pre godinu dana.

9.6

PROSEČNI BROJ MESECA ZA KOJE SU POSLODAVCI UPLATILI DOPRINOSE

2018: 9.6

2019

3.4

PROSEČNI BROJ TROMESEČJA ZA KOJE SU SAMOZAPOSLENI UPLATILI DOPRINOSE

2018: 3.4

2019

SRAVNENJE SREDSTVA

Nesravnjeni doprinosi su pali na 0.14% ukupnih prikupljenih doprinosa.

KPŠF u 2019. godini nije vratio nepravna sredstva u PAK, kao što je učinjeno dve godine zaredom – pošto je iznos koji je pripadao periodu 2013-2019. godine bio relativno mali (oko 200 hiljada evra). Kako god, kada KPŠF vraća sredstva PAK-u, ranije je dokazao da su iscrpljeni mogućnosti pronalazjenja informacije, iz nekoliko razloga: poslodavci nisu čuvali pojedinačne podatke o plaćanju ili su ih platili pogrešnim podacima, biznisi su zatvorili ili promenili aktivnost i/ili pogrešno platili poreze i novčane kazne kao penzijske doprinose.

Međutim, vredi se podsetiti da čak i kada prenos sredstava sa KPŠF na PAK (iz gore navedenih razloga), važeći zakon zadržava doprinosiocima pravo da će se svaki put kada im daju informacije o tim doprinosima refundirati vrednost doprinosa, dodajući mu prosečni povrat od investicija KPŠF-a za period od trenutka njihovog prenosa u PAK. Upravni odbor i menadžment KPŠF-a i dalje imaju na listi obaveza poravnanje sredstava za novije periode od 6 godina, posebno u pronalazanju informacija o godišnjim isplatama.

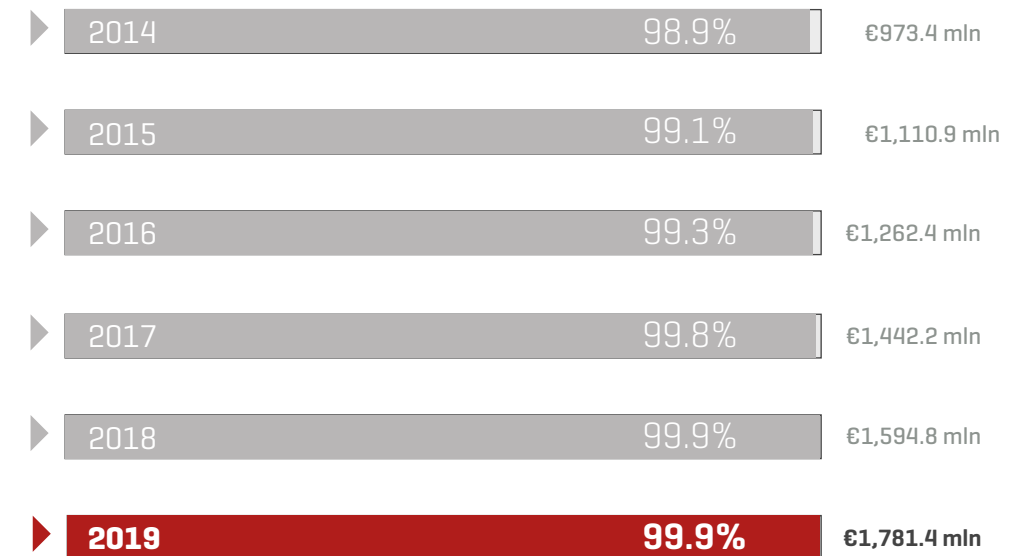
Stoga je Upravni odbor za 2019. godinu postavio cilj o neraspoređenih sredstava, čime je ovaj proces skrenuo pažnju na dnevne procese institucije.

Neporavnavi doprinosi na dan 31. decembra 2019. godine iznosili su 2.405.299 € (2018: 1.293.572 €). Na prvi pogled čini se da imamo povećanje nepravna sredstva, ali to je posledica rokova prijavljivanja (finansijski izveštaji koji se zatvaraju 15. januara 2020. za 2019. godinu) i vremena kada sredstva koja nisu penzijski doprinosi (koji pripadaju 2019. godini) vratili su se u PAK.

Tako da je 20. januara 2020. godine, KPŠF vratio 573 hiljada PAK-u koji pripadaju 2019. Takođe, KPŠF još uvek nije vratio PAK-u oko 200 hiljada evra, koji su neidentifikovani doprinosi iz perioda 2013. do 2019. godine. Dakle, smanjivanjem ova dva iznosa očigledno nepravna sredstva za kraj 2019. godine pala bi na 1,25 miliona €, što bi bila najniža vrednost nepravna sredstava nego na kraju 2018. godine. Ovde treba napomenuti da je pored činjenice da se tačnost značajno izveštavanja poboljšala o penzijskim doprinosima (putem portala EDI u PAK-u), takođe se primećuje da doprinosioci sve više vode računa o stanju penzijske štednje, odražavajući na taj način povećanu svest o važnosti penzijskih doprinosa.

Uprkos ovim pozitivnim promenama, KPŠF će i dalje biti posvećen obezbeđivanju potpunog informisanja i plaćanja kako bi se što više izbegla mogućnost nanošenja štete interesima davalaca doprinosa.

KUMULATIVNI RASPODELJENI I UPLAĆENI DOPRINOSI

USLUGE ZA KLIJENTE

Ukupan broj usluga koje pružaju kancelarije KPŠF-a tokom 2019. godine za pojedince i poslodavce bio je 159.355. Ovo beleži blagi pad od 1,3% u poređenju sa 161.467 usluga pruženih tokom 2018. godine. U proseku se pružilo 611 usluga i konsultacija za svaki radni dan (2019: 619 usluge).

Broj odštampanih izveštaja računa (besplatno) za doprinosioce goste bio je 109.648. Sa 69% (2018: 56%) ova usluga je značajno povećala dominaciju koju su ove godine najviše tražili doprinosioci. Razlozi za to su dvostruki: zahtevi za vize u ambasadi prate zahtev da izveštaji sa računa TKPŠ -a budu dokaz o zaposlenju; ali i zbog učinka investicija potaklo je interesovanje doprinosioca za stanje penzijskih štednji.

Brzo rastući broj usluga KPŠF-a takođe se pruža u regionalnim kancelarijama PAK-a preko penzijskih službenika PAK. Usluge koje su oni pružale, a sastojale su se uglavnom od štampanja izveštaja računa, brojile su 61.100 (2018: 45.323 takvih).

KPŠF kontinuirano održava kontakte i konsultacije sa ovim kancelarijama kako bi pružio najbolje usluge doprinosiocima. Ostale (glavne) usluge koje pruža osoblje KPŠF-a bile su: a) 27.233 ovlašćenja zahteva za pristup portalu eTrusti; b) 7.961 odobrenih aplikacija za penziju; c) 3.642 promenjenih adresa doprinosilaca; d) 1.483 odštampanih obaveštenja o TKPŠ; e) preko 3 hiljade realizovanih kontrola računa.

KPŠF nastavlja da tretira sa prioritetom omasovljenje eTrust usluge. Broj računa na eTrustu tokom 2019. godine porastao je za 27%, na 129.960 (2018: 102.727), što je činilo 19% svih računa i 34% aktivnih računa na kraju 2019. godine. Sada, zbog velikog broja saradnika koji već imaju račune na eTrustu, promociju ove usluge obavljaju sami doprinosioci.

Portal eTrusti pruža doprinosiocima jednostavan i isplativ pristup računima penzijske štednje i omogućava kontinuirano poboljšanje usluga, smanjenje troškova i veću transparentnost. Usluge koje se nude na ovom portalu su brojne. Korisnici eTrusta mogu da provere stanje na svom računu i transakcije, za razliku od redovnih online usluga.

Doprinosioci mogu tu proveriti ukupni status penzijske štednje, dnevnu cenu jedinice, broj akcija, sve uplate doprinosa svakog poslodavca od trenutka otvaranja računa; ali oni takođe mogu slati pitanja osoblju KPŠF-a.

Pored svih usluga koje se pružaju u kancelariji, KPŠF je pripremio i poslao svim aktivnim doprinosiocima godišnje izveštaje doprinosilaca. Takođe smo odgovorili na preko pet hiljada pitanja i komentara doprinosioca putem društvenih mreža. Pored usluga koje pružaju kancelarija KPŠF-a i regionalne kancelarije PAK-a, doprinosioci su sami izvršili 13.237 usluga, što predstavlja čak 8% ostalih usluga, i sa trendom porasta.

IZVODI SA
RAČUNA ISPISANI
U KANCELARIJI
KPŠF-A

109,648

UKUPAN BROJ
USLUGA KOJE
JE KANCELARIJA
KPŠF-A I PAK-A
PRUŽILA
POJEDINCIMA I
POSLODAVCIMA

2019
159,355
2018
161,467

RAST BROJA RAČUNA U
eTRUSTI

2019:
▲ 27%

2018:
▲ 29%

#eTRUSTI je usluga zasnovana na internetu koja se pruža besplatno za sve doprinosioce od 2010. godine.

Postupak registracije vrši se putem Interneta, proveravajući identitet doprinosioca i potvrđujući e-mail.

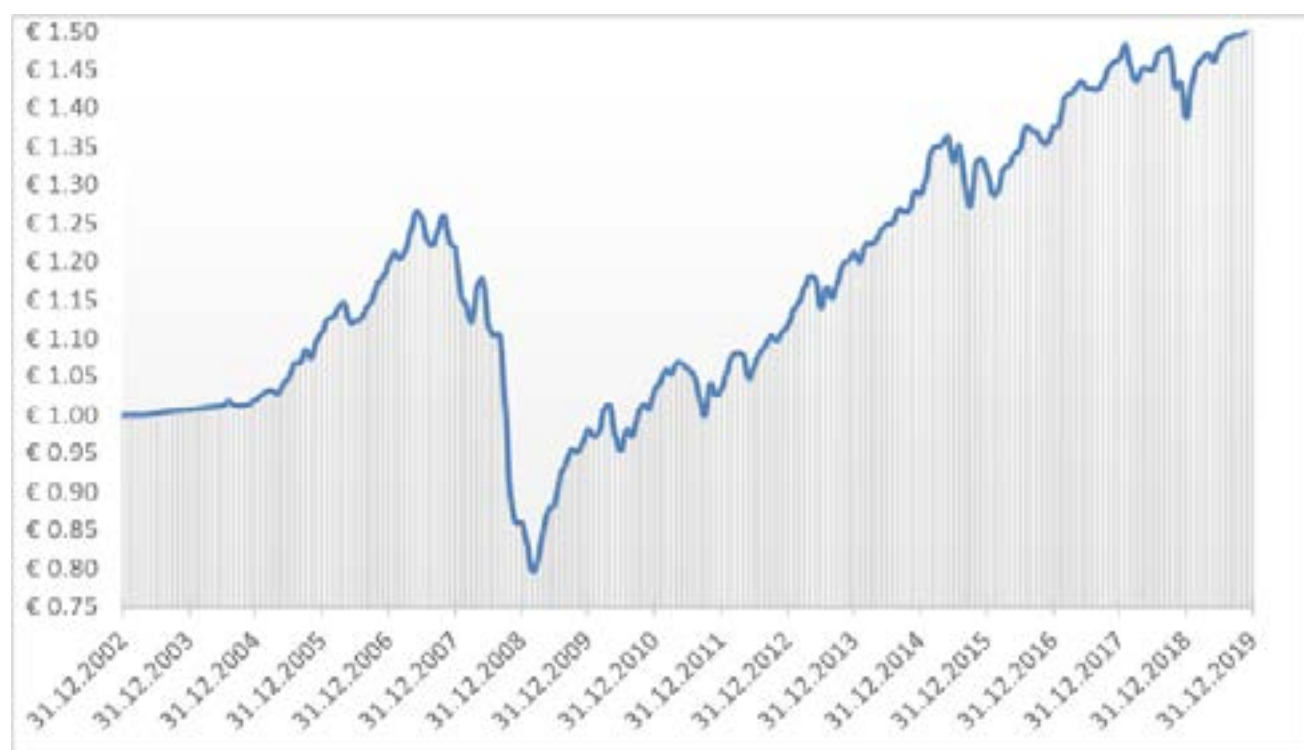
03

INVESTIRANJE PENZIJSKE ŠTEDNJE

- 51-52 Investicioni principi i politika
- 54 Raspodela sredstava
- 55-56 Geografska raspodela
- 57 Glavni emitenti
- 58 Klase i valute
- 59-60 Učinak investicija

Sigurnost penzijske štednje, raznovrsnost investicija, maksimiziranje povraćaja za preuzeti nivo rizika i održavanje odgovarajuće likvidnosti predstavljaju srž principa obazrivog investiranja KPŠF-a.

CENA AKCIJE OD OSNIVANJA

INVESTICIONI PRINCIPI I POLITIKA

KPŠF u nastavio da pridržava izjave o ulaganju principima i investicione politike smjernicama postavljenim u 2014. godini. Ova deklaracija investicionih principa se zasniva na glavne dugoročne investicione ciljeve KPŠF koji su: Kao prvo da očuva a kao drugo da se uveća kapital davaoca doprinosa, u nominalnim i realnim terminima. Ova deklaracija je postavila indeks potrošačkih cena na Kosovu kao benčmark [odrednicu] na osnovu kojeg će se meriti učinak investicija KPŠF-a.

Uputstvo za investicione politike (UIP), uz priznanje da mora postojati ravnoteža između davaoca doprinosa koji su blizu penzionisanja i onih koji to nisu, poziva na jednu politiku koja sadrži umeren odnos ali ne preteran u dugoročnoj alokaciji sredstava od kojih se očekuje veći povraćaj i kolebljivost, kao što su akcije; kombinovane sa većom alokacijom u investicije od kojih se očekuju manja kolebljivost i stabilniji povraćaj nego što je kod akcija.

Uz ovaj povećani akcent na riziku, cilj UPI-a je pružiti više zaštite kada tržište opada, međutim da donese dobit kada tržišta raste. Čak i tokom 2019. godine, pozicioniranje investicija KPŠF-a više je bilo usmereno ka zaštiti investicija od kratkoročnih kretanja, zasnovanim na snažnim trzanjima koja su tržišta imala u posljednjem tromesečju 2018. godine. Kao rezultat, uprkos održavanju generalno konzervativnog portfelja, postignut je dobar prinos od ulaganja, sa veoma jakim prinosom prilagođenim riziku.

Upravni odbor je svakog tromesečja kontrolisao okvir limita dodeljenih sredstava, i obavestavao je o tome da li postoji prekoračenje granica klasa sredstava ili u investicionoj strategiji koju primenjuju menadžeri fondova. Istovremeno, putem pažljivih analiza, verifikovano je da li investicije KPŠF-a, tačno ispunjavaju sve odredbe Zakona za Fond Penzione Štednje Kosova.

Investiciona politika se zasniva na kombinaciji: a) klase sredstava – dakle finansijskih instrumenata kod direktnih investicija i onih u okviru investicionih fondova; i b) investicionih strategija koji je usvojio investicioni fond. U svim ovim presecima klasa sredstava i strategija, postoje dozvoljene granice za investiranje.

Treba istaknuti da KPŠF maksimalno koristi sve zakonske mogućnosti i finansijski potencijal za investiranje sredstava u Kosovu, a za sada postoje samo dve mogućnosti: investiranje u Vladinim obveznicama i bankarskim depozitima.

U narednoj tabeli su prikazane klase sredstava povezane sa odgovarajućom strategijom, stvarna alokacija sredstava na dan 31. decembar 2019. godine i odgovarajuće granice koje su utvrđene u strategiji Upravnog odbora koje su tog dana na snazi.

KLASA SREDSTAVA	STRATEGIJA	KRAJNJA ALOKACIJA	GRANICE
Gotovina/zapisi KS/depoziti	Pružanje kamate	25.0%	1%-50%
Obveznice KS	Pružanje kamate	13.9%	0%-20%
Dužnički instrumenti	Sa ciljem prinos	7.7%	0%-25%
Multi-sredstva	Upravljanje/ciljani rizik	39.6%	25%-55%
Akcije	Upravljanje/ciljani rizik	6.4%	0%-20%
Akcije	Sa ciljem prinos	7.4%	0%-35%

Fondovi sa više sredstva sadrže i kapitalne i dužničke instrumente vlada i globalnih korporacija kao što su npr. obveznice. Ova sredstva imaju za cilj da odaberu akcije i dužničke instrumente sa kojima se smatra najveći potencijal stvaraju pozitivne prinose, pod opštem verovanjem da će niža volatilnost dužničkih instrumenata sama po sebi uravnotežiti volatilnost akcija i smanjiti ukupni rizik. Kada je u pitanju zaštita investicione strategije, ovi rizici kojima se upravlja rizikom menjaju alokaciju na kapital i obveznice i smanjuju podskupine rizika unutar svake klase imovine; oni takođe mogu odrediti plasmane putem derivata [kao što su fjučersi - ugovori za izvršavanje finansijskih instrumenata u budućnosti sa unapred određenim datumom i cenama], u cilju zaštite od tržišta koja idu u neželjeni pravac.

Fondovi koji upotpunjuju upravljanje rizikom sa ciljanim rizikom određuju nivo rizika [cilja] za volatilnost investicionog portfelja i redovno preusmeravaju sredstva kako bi se očekivana volatilnost vratila na utvrđeni nivo rizika. Fondovi sa strategijom za ulaganje u dividendu u svom portfelju odabiru samo akcije korporacija koje imaju redovne i stabilne isplate dividendi. „Prihodi od kamata” trebalo bi da uključuju direktne plasmane u kamatne instrumente, kao što su oročeni depoziti i kosovske dužničke hartije od vrednosti. Usmerena ulaganja nemaju prateći element upravljanja rizikom i predstavljaju direktno učešće u rizicima i koristi finansijskih tržišta. Informacije o tome gde pada svako direktno postavljanje KPŠF-a nalaze se na sledećoj stranici.

RASPODELA SREDSTAVA

Investicije u kosovske obveznice i oročene u bankama su iznosile €484.1 mln

Na kraju godine sredstva pod upravljanjem KPŠF-a, 1.968,2 miliona €, raspoređena su na sledeći način: 1.480,0 miliona € je investirano na globalna finansijska tržišta putem investicionih fondova (2018: 1.347,3 miliona €); 298,5 miliona € investirano je u obveznice Kosova (2018: 209,0 miliona evra); 185,7 miliona € dospelo je kod banaka BKT, NLB, TEB, ISB, PCB, RBK, BPB i BEK (2018: 119,4 miliona € u BKT, NLB, TEB, ISB, PCB, RBK, BPB i BEK); dok je 3,3 miliona € bilo u CBK-u ne investirane (2018: 126,6 miliona €).

Tokom godine Upravni odbor je doneo 22 odluke o povlačenju ili povećanju sredstava u okviru angažiranih investiranih sredstava. Jedna odluka je bila da se u potpunosti povuče investicija iz tog fonda (Schroders SISF) u vrednosti od 62,4 miliona, dok su četiri odluke bile da se u ETF fondove dodaju novi investicioni fondovi, u vrednosti od 217,6 miliona (kao investicija u novu klasu finansijskih instrumenata).

Tokom godine, u cilju rebalansiranja, Upravni odbor se kretao sa ukupno 1,43 milijarde evra, privlačeći i povećavajući sredstva prema predviđanjima za kretanja finansijskih tržišta i u skladu sa zakonskim obavezama koje ima Odbor. Upravni odbor generalno je zadržao izraženiji konzervativni položaj, značajno smanjujući izloženost instrumentima visokog rizika.

Tako je na kraju 2019. godine 24,8% sredstava bilo u gotovini, 21,6% u instrumentima orgija, 39,7% u multi sredstva i samo 13,9% u akcijama. Tokom godine, od investicija u Trezoru Kosova dospelo je 55,1 miliona, dok je Odbor tokom godine dodao ovom instrumentu još 140,0 miliona.

Na kraju godine, investicije KPŠF-a u Trezoru Kosova iznosile su 298,5 miliona, što je zauzimalo 15,3% ukupnih investicija, što se neznatno povećalo u odnosu na prošlu godinu (2018: 13,4%). Prosečna dodela od 5,3% tokom 2019. godine, investicije u Trezoru Kosova doprinele su u proseku sa oko 3,6% (2018: 2,4%) u ukupnom investiranju KPŠF-a.

Međutim, treba imati na umu da učinke u Trezoru Kosova zavise od trajanja investicije kao i od roka dospeća investicija. Upravni odbor KPŠF-a i dalje daje prioritet povećanju investicija u zemlji. Dok su depoziti u lokalnim bankama na kraju 2019. godine dostigli vrednost od 185,7 miliona, od 119,3 miliona koliko su bili pre godinu dana. Ove godine je 77,5 miliona dospelo u bankarskim depozitima i Odbor je odlučio da se deponuju dodatnih 141,5 miliona u osam banaka na Kosovu (BEK, BKT, BPB, ISB, NLB, PCB, RBK i TEB). Raspodela na kraju godine bila je 9,4% imovine KPŠF-a.

INVESTICIJA	KLASA/STRATEGIJA	SREDSTVA (mln)	ALOKACIJA
Vanguard - Global Stock Index Fund	Akcije/Sa ciljem prinosa	€47,484,682	2.4%
Nordea 1 - Stable Return Fund	Multi-sredstva/Upravljanje rizikom	€229,047,644	11.6%
Nordea 1 - Global Stable Equity Fund Unhedged	Akcije/Upravljanje rizikom	€126,488,567	6.4%
BNY Mellon - Real Return Fund	Multi-sredstva/Apsolutni prinos	€270,436,971	13.7%
AXA - Global Inflation Linked Bonds Fund	Dužnički instrumenti/Sa ciljem prinosa	€29,528,301	1.5%
AXA - World Fund Optimal Income	Multi-sredstva/Apsolutni prinos	€41,948,628	2.1%
Schroders - Global Diversified Growth Fund	Akcije/Dividenda	€43,638,302	2.2%
Amundi - Amundi Rendement Plus I2	Multi-sredstva/Upravljanje rizikom	€85,540,345	4.3%
Amundi - 3M I	Tržište novca	€273,862,765	13.9%
BNP Paribas IP - Parvest Diversified Dynamic	Multi-sredstva/Upravljanje rizikom	€111,532,837	5.7%
Corp Bond Eur ETF	Obveznice - Upravljanje	€61,306,550	3.1%
S&P500 Minvol ETF	Akcije - Upravljanje	€50,394,634	2.6%
Amundi EurCorp ETF	Obveznice - Upravljanje	€61,168,064	3.2%
MSCI USA Qual ETF	Akcije - Upravljanje	€47,680,019	2.4%
Trezor Kosova	Obveznice KS/Pružanje kamate	€298,483,698	15.3%
BKT, NLB, TEB, ISB, PCB, RBK, BPB, BEK	Depoziti/Pružanje kamate	€185,713,008	9.4%
UKUPNA SREDSTVA INVESTIRANA		€1,968,213,025	99.8%
Neinvestirana sredstva (imovina u CBK i gotovina u tranziciji)		€3,279,603	0.2%

Napomena: Detalji o svakom investicionom fondu su prikazani u finansijskim izveštajima na aneks ovog izveštaja.

EVROPA
€1,196,327,631
60.82%

AMERIKA
€524,768,380
26.68%

AZIJA
€87,237,215
4.44%

OKEANIJA
€23,193,416
1.18%

AFRIKA
€2,069,278
0.11%

BR.	DRŽAVA	%	SREDSTVA
1.	Kosovo	25.0%	€492,053,260
2.	SAD	24.1%	€474,374,603
3.	Francuska	10.1%	€199,638,970
4.	Ujedinjeno Kraljevstvo	7.0%	€137,919,727
5.	Nemačka	4.5%	€89,385,232
6.	Italija	2.4%	€47,357,067
7.	Holandija	1.9%	€38,312,217
8.	Japan	1.9%	€37,471,701
9.	Kanada	1.9%	€36,415,889
10.	Španija	1.6%	€31,267,036
11.	Luksemburg	1.5%	€28,924,375
12.	Švajcarska	1.2%	€23,803,056
13.	Irska	1.1%	€22,382,376
14.	Australija	1.0%	€18,806,457
15.	Danska	0.9%	€17,699,860
16.	Grčka	0.6%	€12,051,095
17.	Hong-Kong	0.6%	€11,783,973
18.	Belgija	0.6%	€11,527,062
19.	Švedska	0.6%	€11,399,538
20.	Kina	0.6%	€11,240,311
21.	Portugalija	0.6%	€10,909,886
22.	Južna Koreja	0.5%	€10,516,737
23.	Meksiko	0.3%	€6,638,287
24.	Indija	0.3%	€6,281,548
25.	Mađarska	0.3%	€5,591,821
26.	Izrael	0.2%	€4,617,231
27.	Novi Zeland	0.2%	€4,401,775
28.	Brazil	0.2%	€4,207,542
29.	Norveška	0.2%	€3,321,938
30.	Austrija	0.2%	€3,131,624
31.	Finska	0.1%	€2,315,229
32.	Tajland	0.1%	€2,047,595
33.	Singapor	0.1%	€1,987,950
34.	Južna Afrika	0.1%	€1,864,095
35.	Tajvan	0.1%	€1,783,988
36.	Indonezija	0.1%	€1,734,383
37.	Poljska	0.1%	€1,407,154
38.	Turska	0.1%	€1,343,463
39.	Kajmanska ostrva	0.1%	€1,261,821
40.	Peru	0.1%	€1,133,927
41.	Ostalo	7.0%	€136,644,788

Novac koji je investiran preko otvorenih fondova, upravljači ovih fondova investiraju u akcije, dužničke instrumente, gotovinu i druge finansijske instrumente svjetskih korporacija i suverenih država. Na kraju godine, KPŠF je imao direktne i indirektno investicije u finansijske instrumente 2,705 svjetskih emitenat [2018: 2,531].

NAPOMENA: U ovom obračunu nisu uključeni gotov novac i sredstva u CBK.

TREZOR KOSOVA UBEDLJIVO SA NAJVEĆOM DODELJOM

GLAVNI EMITENTI

Lista najboljih 25 izdavača (od ukupno 2.705) predstavljena je u nastavku. KPŠF je ovim izdavaocima izložen na indirektan način, kroz investicione fondove, dok su plasmani u Trezor Kosova, depoziti za rokom (u lokalnim i međunarodnim bankama) direktni.

Trezor Kosova ubedljivo je na vrhu liste pojedinačnih glavnih investicija sa 15,2% dodeljenih sredstava, udvostručenih sa 12,4% prošle godine. Investicije u fondove sa mešovitom fiksnom kamatom, od 4,5%, bile su na drugom mestu, dok je Trezor SAD-a, značajno smanjena na 2,7%, sa 5,58% pre godinu dana, na trećem mestu.

Zakonska ograničenja zahtevaju da KPŠF ne premaši sledeća mesta: a) ne više od 30% u Trezor Kosova; b) ne više od 20% sredstava u dužničkim obveznicama pojedinog izdavaoca vrednovane sa AA ili iznad; c) 10% u hartijama od vrednosti od A ili više; d) 5% u hartijama od vrednosti BBB ili nižim; e) ne više od 5% sredstava jednog izdavaoca za akcije; i f) do 1% u hartijama od vrednosti BB + ili nižim. KPŠF nije premašio nijedan od ovih limita za investicije u jednog izdavaoca 31. decembra 2019. godine.

EMITENT	SREDSTVA (mln)	RASPODELA SREDSTAVA
1. Trezor Kosova	€299.16	15.2%
2. Mešoviti fondovi u akcijama	€88.31	4.5%
3. Trezor SAD	€53.99	2.7%
4. Gotovina u bankama	€52.23	2.7%
5. Mešoviti fondovi u akcijama	€42.92	2.2%
6. NLB Bank Kosovo	€39.64	2.0%
7. Alternativni mešoviti fondovi	€37.02	1.9%
8. TEB Bank Kosovo	€33.42	1.7%
9. BKT Bank Kosovo	€31.85	1.6%
10. PCB Bank Kosovo	€28.26	1.4%
11. Trezor Italije	€22.32	1.1%
12. Intesa Sanpaolo SpA	€20.61	1.0%
13. Societe Generale SA	€20.53	1.0%
14. Groupe Credit Mutuel	€20.52	1.0%
15. Mešoviti fondovi tržišta novca	€20.01	1.0%
16. BEK Bank Kosovë	€19.84	1.0%
17. BPB Bank Kosovë	€17.56	0.9%
18. Groupe BPCE	€17.44	0.9%
19. UniCredit SpA	€15.41	0.8%
20. AT&T Inc	€12.90	0.7%
21. Trezor Španije	€12.25	0.6%
22. Trezor Grčke	€11.88	0.6%
23. Trezor Australije	€11.53	0.6%
24. Johnson & Johnson	€11.08	0.6%
25. HSBC Holdings PLC	€10.77	0.5%

ZAPISI SU SADRŽAVALI 44,2% INVESTIRANIH SREDSTAVA

KLASE SREDSTAVA I VALUTE

Investirana sredstva KPŠF-a, direktno i indirektno, na kraju godine su sačinjavala 44,2% dužničkih instrumenata (od čega 23,7% ZAPISA trezora i 20,5% korporativnih zapisa), 34,9% od akcija, 20,6% gotovine, a 0,3% sredstava je bilo u derivative.

Od 44,2% ukupnih investicija u dužničke instrumente i 20,6% na tržištu gotovine, 95,1% od njih su bili u instrumentima koji nisu klasifikovani kao visoki rizik, 4,9% nije uključeno u proračun. Investicije na Kosovu, uprkos tome što nemaju rejting, zakonom se de-facto smatraju sa visokom sigurnošću povrata od investicije.

Investicije na Kosovu sastojale su se od investicija u Trezoru Kosova (čak 15,2% svih investicija) i bankarskih depozita (koliko 9,4% svih investicija). Dok su investicije izvan Kosova koja su bila u instrumentima bez rejtinga bila čak 0,6% svih investicija.

Što se tiče valuta, plasmana, direktnih i indirektnih, na kraju godine su bili na instrumentima glavnih svetskih valuta i to: 69,3% EUR 21,3% USD; GBP 3,0%; JPI 1,3%; CAD 1,3%; 1,1 DKK; i ostalih 2,7%.

REJTING PLASMANA U DUŽNIČKIM INSTRUMENTIMA I U INDIREKTNIM INSTRUMENTIMA GOTOVINE

RIZIK	REJTING	KVALITET PLASMANA	DUŽNIČKI IN- STRUMENTI I GOTOVINA
	--	Investicije na Kosovu	24.6%
	--	Investicije van Kosova	0.6%
	AAA	Prvoklasni	4.9%
	AA	Visok	3.4%
	A	Srednji viši	9.6%
	BBB	Srednji niži	10.5%
	BB	Nizak	2.1%
	B	Sa umerenim rizikom	0.4%
	C ili niži	Sa visokim rizikom	0.1%

UČINAK INVESTICIJA

Bruto povrat u godini bio je 160,8 miliona € ili povećanje od 8,9% od cene jedinice.

Investicioni učinak KPŠF-a uspeo je da bude zadovoljavajući za 2019. godinu. Bruto povrat investicije bio je 160,8 miliona, dok je cena na jedinici porasla za 8,9%. Ovogodišnji povrat investicije, po nominalnoj vrednosti, takođe je najviši ikada za instituciju. To je postignuto istovremeno poštujući četiri principa utvrđena u Zakonu o penzijskim fondovima, a to su: 1) sigurnost penzijskog fonda; 2) raznovrsnost investiranja; 3) maksimalna dobit u skladu sa obezbeđenjem penzijskog fonda i 4) održavanje odgovarajuće likvidnosti.

Takoreći 75% sredstava KPŠF-a tokom 2019. godine uloženo je na međunarodna finansijska tržišta. Iako se godina završila snažnim porastom tržišnog učinka, tokom godine je usledilo nekoliko rizika i nesigurnosti: sa veoma visokom procenom vrednosti akcija, pogoršanjem korporativne profitabilnosti, nerešenim trgovinskim ratom do kraja godine i sa geopolitičkim napetostima širom sveta.

Kao posledica ove neizvesne investicione klime, i da bi bila u skladu sa mandatom (da bi se osigurala pažljiva raspodela investicija), raspodela investicija je prilagođena stalnim taktičkim prikazom izlaganja situacijama sa i bez rizika.

Godinu smo započeli sa visokom izloženošću riziku, jer je korekcija na kraju 2018. godine smatrana suvišnom. Ali kasnije, posebno tokom perioda od maja do avgusta, KPŠF je pokazao povećan oprez i smanjio rizične investicije.

Dok smo na kraju godine videli poboljšano ekonomsko okruženje, sa manje rizika od ekonomske recesije, sa zadovoljavajućim nizom korporativnih dobiti, uz otpuštanje trgovinskih odnosa između SAD-a i Kine i otklanjanje rizika rasta stopa ili inflacije. Kao rezultat toga, KPŠF je neznatno povećao svoje pozicioniranje u akcijama. Iz dinamičkog praćenja pozicioniranja investicija, KPŠF je postigao godišnji učinak (od 8,9%), dok je rizik njegovog portfelja bio veoma suzdržan, uz godišnje oscilacije od 2,3%.

To je rezultiralo odnosom povrata/rizika od KPŠF-a od 3,9 (kada su globalne akcije imale odnos 1,6-2,4), čime je ispunjen cilj maksimiziranja dobiti u odnosu na preuzeti rizik. Pored toga, Odbor je podigao (rekordno) vrednost investicija na Kosovu, kako u hartije od vrednosti, tako i u bankarske depozite. Krajem 2019. godine u zemlji je investirano oko 25% sredstava (oko 500 miliona evra).

PERFORMANSA U ODNOSU NA BENCĀMARK

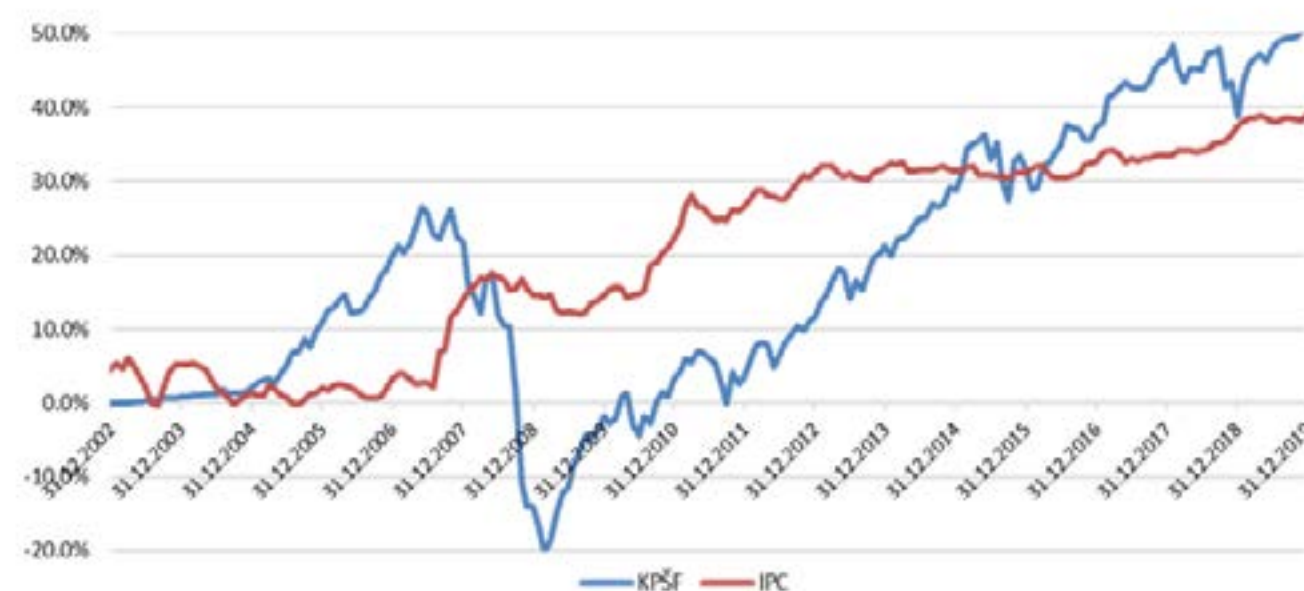
Upravni Odbor KPŠF-a, je odredio Indeksni Potrošačkih Cena (IPC) na Kosovu, objavljenog od strane Agencije za Statistiku Kosova, kao cilj (benčmark) za njegovu investivnu performansu.

Upravni Odbor veruje da je prevazišla ovaj cilj ključno kako bi se držala pažnja na očuvanje realne vrednosti dugoročnih doprinosa.

Izuzetno pozitivan prinos od ulaganja KPŠF-a od + 8,9% značajno je premašio stopu inflacije za 2019. godinu, koja je iznosila 1.1%.

Na ovaj način, KPŠF je nastavio da očigledno bude bolji od svoje referentne vrednosti od osnivanja 2002. godine. Tokom ovog perioda, KPŠF je zabeležio povećanje jedinične cene za 51.1% u poređenju sa povećanjem od 39.0% CPI-ja na Kosovu.

POREĐENJE CENA JEDINICE KPŠF-A I IPC-A OD OSNIVANJA DO KRAJA 2019. GODINE

INVESTICIJA	PROSEČNA ALOKACIJA	NETO DOPRINOS	BRUTO POVRATAK (mln)	PERFORMANSA
Vanguard GSIF	7.9%	33.3%	€48.97	+2.64%
SP500 MinVol ETF	1.4%	17.6%	€4.53	+0.24%
MSCI US Quality	0.1%	-1.7%	€-0.03	-0.00%
Schroders SB	1.1%	2.8%	€0.57	+0.03%
Schroders GDG	2.4%	11.7%	€5.24	+0.28%
AXA - GILB	2.1%	5.4%	€2.07	+0.11%
AXA - WFOI	2.3%	13.2%	€5.74	+0.31%
BNY Mellon - RRF	11.2%	11.2%	€23.18	+1.25%
Nordea 1 - GSEF	5.2%	29.9%	€28.88	+1.56%
Nordea 1 - SRF	10.9%	8.5%	€17.04	+0.92%
Amundi 3M	20.8%	-0.2%	€-0.83	-0.04%
Corp Bond Eur ETF	1.2%	-2.8%	€-0.64	-0.03%
BNP Paribas - PDP	3.2%	16.5%	€9.76	+0.53%
Amundi - RPI2	4.4%	8.9%	€7.19	+0.39%
Amundi EurCorp ETF	1.2%	-3.4%	€-0.79	-0.03%
Obveznice vlade Kosova ⁽¹⁾	8.1%	3.1%	€4.85	+0.25%
Zapisi vlade Kosova ⁽¹⁾	1.9%	0.5%	€0.45	+0.02%
Oročeni depozit ⁽¹⁾	12.8%	2.2%	€2.26	+0.28%
Povraćen višak	--	--	€2.30	--
UKUPNO	100.0%	8.7%	€160.76	8.9%

⁽¹⁾ Ponderisani prosek.

04

DOPRINOSI I PENZIONISANJE

- 63 Početak i pasivizacija uplate doprinosa
- 64 Doprinosi
- 65 Kada i kako se penzije štednje mogu povući?
- 66 Pensionisanje i isplata beneficija

POČETAK I PASIVIZACIJA UPLATE DOPRINOSA

Naplaćeni godišnji doprinosi povećani su za 7.9%. Korist plaćanja je povećan za 67.7%. Novi davaoci doprinosa: 11.0% aktivnih doprinosioca.

Aktivnim doprinosiocima KPŠF naziva osobe koje plaćaju doprinose za izveštajnu godinu, u ovom slučaju za 2019. godinu. S druge strane, početnim doprinosiocima KPŠF naziva aktivne doprinosioce, gde 11.0% njih, po prvi put su platili doprinose u i za 2019. godinu (2018: 10,8%).

Početni doprinosci su brojali ukupno 41.775, dok je bilo 37.348 ostalih, ili 9.8% aktivnih doprinosioca, koji su prestali da plaćaju doprinose (doprineli su 2018. godine, ali ne i u 2019. godini); i ovaj broj ne uključuje 7.808 doprinosioca sa čijih računa je povučena štednja tokom 2019. godine. Dok je, 11.4% početnih doprinosioca zapošljeno po prvi (1) put kada su imali 40 godina (2018: 11.9%).

Prosečna starost početnih doprinosioca bila je 26 godina, dok je 65% njih imalo 25 godina ili mlađi (2018: odnosno 27 i 57% njih je imalo 25 godina ili su bili mlađi).

Samozaposleni, koji su činili oko 1.7% početnih doprinosioca (2018: 2.1%), u proseku su bili stariji. Njihova prosečna starost bila je 34 godine, a 57% njih imalo je 33 godine ili su bili mlađi. Udeo žena početnica činilo je 44.9% zaposlenih (2018: 43.6); i 34.6% (2018: 35.2%) za samozaposlene.

S druge strane, cifre pokazuju da su žene bile neaktivne po nižim stopama nego što su počele da daju doprinose, čineći na taj način 35.6% zaposlenih i 21.3% samozaposlenih (2018: odnosno 34.2% i 21.0%). Pasivizacija doprinosioca ove godine najviše se dogodila u starosnoj grupi od 20-25 godina (2018: 20-25 godina).

Nadalje, 50% doprinosioca u 2018. godini koji su bili pasivni tokom godine imalo je 29 godina ili su bili mlađi među zaposlenima i 40 godina ili mlađih među samozaposlenima (2018: 50% doprinosioca u dobi od 28 i 41 godina respektivno). Ovi podaci (dosledni tokom godina) čine osnovu za procenu da postoji manja stabilnost rada za mlađe uzraste i / ili je njihovo angažovanje sezonsko.

Procenat doprinosioca (bez uključivanja samozaposlenih) koji su postali pasivni u 2018. godini, ali koji su se vratili u šemu doprinosa u 2019. godini bio je 28.3% (2018: 16.9%). Analiza podataka u poslednjih pet godina otkriva da su 192.078 zaposlenih doprinosioca i 19.806 samozaposlenih doprinosioca doprineli najmanje mesec dana u svakoj od ovih pet godina (2018: 181.539 i 19.479).

PLAĆANJE DOPRINOSA

Postoji 1.781,4 miliona evra prikupljenih doprinosa još od osnivanja institucije i 1.967,0 miliona evra pod upravljanjem.

Ukupni doprinosi koji su prikupljeni tokom 2019. godine iznosili su 186.6 miliona evra (2018: 172.7 miliona evra), koji su plaćanja penzionih doprinosa zaposlenih i samozaposlenih tokom 2019. godine.

Doprinosi koji su prikupljeni tokom 2019. godine porasli su za 7.9% u odnosu na prethodnu godinu. U 2018. godini su porasli za 8.1%, dok u 2017. godini za 5.4%. Doprinosi koji nisu pod upravljanjem, ili 210.5 miliona evra (2018: 176.7 miliona evra), su doprinosi koji su povučeni prilikom isplate naknada ili povrata sredstva i više nisu deo fonda.

Novi poslodavci, kojih je bilo 4.853, zabeležili su značajan porast od 12.5% u odnosu na prethodnu godinu (2018.: 4.313). Novim poslodavcima smatraju se preduzeća, institucije itd. koji prvi put doprinose svojim zaposlenima.

S druge strane, broj pasivnih poslodavaca bio je 3.948, zabeležeci smanjenje za -1.9% (2018: 4.8%) u poređenju sa brojem iz prethodne godine (2018: 4.025).

Poslodavci koji postanu neaktivni KPŠF smatra preduzeća ili institucije ili organizacije koje su doprinele svojim zaposlenima tokom prethodne godine, ali ne i u godini izveštavanja. Međutim, u 2019. godini, pored toga što je bilo povećanja broja novih poslodavaca i pada pasivnih poslodavaca, takođe broj aktivnih doprinosioca u godini se povećao za 7.9%, u poređenju sa 6.3% koji je porastao u 2018. godini i dostigao 33.317 (2018: 30.487).

Na kraju godine, prosečan bilans za sve doprinose za penzijsku štednju iznosio je 3.284 evra (2018: 2.947 evra).

DOPRINOSI I SREDSTVA POD UPRAVOM

GODINE	PRIMLJENI (mln)	SREDSTVA POD UPRAVOM (mln)
2002-2015	€1,110.8	€1,229.5
2016	€151.5	€188.6
2017	€159.8	€216.8
2018	€172.7	€46.6
2019	€186.6	€285.9
UKUPNO	€1,781.4	€1,967.4

STRUKTURA NETO SREDSTAVA POD UPRAVOM

2019	2018
DOPRINOSI POD UPRAVOM	DOPRINOSI POD UPRAVOM
81.0%	86.2%
DOBITAK	DOBITAK
19.0%	13.8%

1

Izraz "Zaposlenje" se koristio u najširem mogućem kontekstu. KPŠF nije u stanju da zna da li su doprinosi novih davaoca doprinosa zaista rezultat njihovog prvog zaposlenja. Osim toga, KPŠF ne može znati da li je to zaposlenje stalno, na određeno vreme, ili za neki određeni posao (ugovor o radu).

KADA I KAKO SE PENZIONE ŠTEDNJE MOGU PovuĆI?

Kada i kako se penzije štednje mogu povući od strane doprinosioca:

Kada i kako se penzije štednje mogu povući od strane doprinosioca:

a) kada se dostigne penzionerska starost [aktuelno prema zakonu određeno je 65 godišta];

b) kada se dobija pomoć invaliditeta od MPMS; ili

c) kada neko premine pre povlačenja penzijske štednje, u tom slučaju njegovi/njeni zakonski naslednici će povući celokupni iznos štednje.

Program Faznog Povlačenja (FPF)

FPF je takav da korisnici u toj šemi povlače od svoje štednje svaki mesec po €2001 (2016 god.: €2001) ili 1% bilansa u momentu penzionisanja (koji god da je niži), dok se celi iznos ne istroši.

Počevši od septembra 2016 godine, korisnici mogu izabrati jednu od četiri banke koje nude uslugu PFP: TEB, NLB Priština, Banka za Biznis ili Ekonomska Banka. Do tada samo jedna banka je nudila ovu uslugu.

Kako se može povući penziona štednja?

Doprinosioci koji povlače štednju nakon dostizanja starosti pensionera mogu izabrati da dobiju 0% ili 20% štednje u jednoj isplati, a drugi iznos se šalje u PFP.

Ipak, ako jedan doprinosioc ima bilans na računu sa manje od €3,000¹⁾ onda se celokupni iznos povlači u jednoj isplati. Doprinosioci koji povlače štednju zbog invaliditeta dobiće svoju štednju preko PFP-a, u iznosu od €2001 do: i) perioda kada im ističe invaliditet; ili ii) dok se iscrpi penzijska štednja – koja god se prvo desi. Sa druge strane, korisnici preminulih doprinosioca mogu izabrati da odjednom povuku svu penzijsku štednju ili da taj iznos prenesu na njihov račun penzije štednje u KPŠF-u.

¹⁾ Minimalno mesečno povlačenje i prag povlačenja se određuje Pravidnicima CBK-a.

Tokom 2019. godine, Uprava je odobrila 7.808 novih aplikacija za povlačenje penzijske štednje (2018: 5.435). Ukupan iznos sredstava koja su isplaćena za povlačenje štednje tokom 2019. godine iznosio je 52.6 miliona evra, koje se sastojalo od nominalnog doprinosa od 41.9 miliona evra i ostvarenog profita od 10.7 miliona evra (2018: 31.3 miliona evra, odnosno, 24.8 miliona evra, i 6.5 miliona evra). Ukupan broj računa sa povlačenjem od osnivanja dostigao je 51.755, a iznos koji je plaćen za te račune dostigao je 203.4 miliona evra. Broj osoba koja su povukla sredstva tokom 2019. godine nakon što su dostigla dob penzionisanja (65 godina) bio je 4.938 ili 63.2% odobrenih aplikacija (2018: 4.354, ili 80.2%). Novost u ovoj godini bila je odluka koja je svim ratnim invalidima dala pravo da retroaktivno povlače uštede penzije, uzrokujući značajno povećanje broja i vrednosti koje je ova kategorija povukla. Upravo zbog toga zbog invaliditeta sredstva su povlačili 1.430 osoba, ili 18.3% odobrenih aplikacija (2018: 172 ili 3.4%).

Dok je broj stranih državljana koji su povukli svoja sredstva bio 32 (što je činilo 0.3% pensionera), iznos koji su oni povukli bio je oko 170 hiljada evra. Pored ovih, bilo je i 880 slučajeva povlačenja uštede od naslednika doprinosioca koji su umrli pre nego što su povukli svoja sredstva iz KPŠF-a (2018: 868), čineći na taj način 8.5% odobrenih aplikacija (2018: 15.8%). U 35.5% slučajeva umrlih, osobe koje su plaćale doprinose bile su mlađe od 55 godina kada su umrle, 21.0% je bilo 55-59 godina, 32.0% je bilo 60-64 godina, a 11.5% su bili stariji od 65 godina. Iznosi upućeni PPF-u bili su u iznosu od 31.2 miliona evra, dok je 1.2 miliona evra povučeno od korisnika sa jednokratnim plaćanjem (2018: 24.9 miliona evra, odnosno 6.4 miliona evra).

Od 3.599 ljudi koji su bili u PPF-u tokom godine, 82.4% njih je iskoristilo priliku da odmah povuku 20% bilansa stanja. Prosečan saldo penzijskih računa za ovu godinu je bio 6.650 evra, podignut sa 5.654 evra koliko je iznosio godinu ranije.

ISPLATE

GODINE	DOPRINOSI (mln)	SREDSTVA (mln)
2004-2014	€50.2	€53.3
2015	€15.8	€19.3
2016	€16.0	€19.2
2017	€22.1	€27.7
2018	€24.8	€31.3
2019	€41.9	€52.6
UKUPNO	€170.8	€203.4

PENZIONISANANJE I PLAĆANJE BENEFICIJA

Tokom 2019. godine pensioneri i naslednici su u ostvarili profit od 20.4%. U 2018. godini ova cifra je iznosila 20.8%.

PODIGNUTA SREDSTVA PREBAČENA SU PPF

2019

69.5%

2018

75.7%

05

DEMOGRAFSKI PODACI DOPRINOSIOCA

- 69-70 Davaoci doprinosa
- 71-71 Geografska raspoređenost doprinosioca
- 73 Starost doprinosioca
- 74 Davaoci doprinosa prema vrsti preduzeća
- 77-78 Prosečna uplata doprinosa
- 79 Nivo uplate doprinosa
- 80 "Koliko treba da štedite?"

DOPRINOSIOCI

Ovo poglavlje sadrži ključne demografske podatke o doprinosiocima KPŠF-a u 2019. godini, uz poređenja kretanja sa prethodnom godinom.

Izuzetno je pozitivna činjenica to što je za svaki mesec 2019. godine bilo aktivnih doprinosioca više nego godinu dana ranije. Takođe, u proseku ove godine smo imali skoro 69 hiljada doprinosioca više nego godinu dana ranije. Glavni razlog za to može biti povećanje zaposlenosti u zemlji, ali svakako i povećanje svesti o penzijskim doprinosima i prelazak zaposlenih sa neformalnog na formalno tržište takođe imaju uticaja.

Sasvim pozitivno ove godine bilo je povećanje prosečnog salda svih računa u KPŠF-u, koji je na kraju 2019. godine dostigao na 3.284 evra (povećanje od 11.4% u odnosu na kraj 2018. godine, kada je iznosio 2.947 evra). Povećanje prosečnog salda ove godine najviše je povećano pozitivnim prinosima od ulaganja KPŠF-a, a manje novim doprinosima doprinosioca. Dok bi ovaj prosečni bilans (3.284 evra), ako se povuče po 200 evra mesečno, bio bi dovoljan za oko 16 meseci penzija.

Dakle, uprkos svim ovim pozitivnim promenama, prosečan bilans svih računa je izuzetno nizak. Stoga, KPŠF i dalje apeluje da je ključ za adekvatnu uštedu za penzije dovoljan i kontinuiran doprinos.

Razume se da je razlog ovoj situaciji, pored perioda boravka u šemi, i vrednost mesečnog doprinosa, koji (posebno za uzraste mlađe od 35 godina) i dalje je na izuzetno niskim nivoima. Važno je izvršiti i neka poređenja između broja aktivnog radnog stanovništva i aktivnih doprinosioca.

Prema Agenciji za statistiku Kosova, u izveštaju TM4 2019 za tržište rada u zemlji, radno sposobno stanovništvo u zemlji (u dobi od 15 do 64 godine) je 1.214,084. Dok je aktivna radna snaga (prema ASK-u) procenjena na 506.622 osoba, dok se ostatak izračunava kao pasivan. Pod tim uslovima, proizilazi da 379.827 zaposlenih i samozaposlenih koji su doprineli KPŠF-u tokom 2019. godine čine 75.0% aktivne radne snage.

Pokazalo se da je ovaj procenat niži ako se uporedi sa prosečnim brojem aktivnih doprinosioca KPŠF -a za 2019. godinu (324.755) sa aktivnom radnom snagom (506.622). Na taj način ispada da je ove godine 64.1% aktivne radne snage bilo formalno zaposleno.

BROJ AKTIVNIH DOPRINOSILACA ZA SVAKI MESEC U POSLEDNJIH PET GODINA

	2019	2018	2017	2016	2015
JANUAR	348,563	233,144	249,428	223,240	213,584
FEBRUAR	245,376	237,040	251,291	224,354	213,361
MART	267,092	264,573	276,991	251,045	238,066
APRIL	298,846	243,872	257,976	232,024	217,922
MAJ	309,239	245,694	259,962	234,600	220,157
JUN	317,408	273,306	284,804	258,103	257,153
JUL	328,746	266,564	263,527	236,259	222,381
AUGUST	337,859	249,513	263,255	236,899	222,434
SEPTEMBAR	344,652	274,065	285,900	261,168	245,847
OKTOBAR	352,653	268,030	262,775	235,655	223,038
NOVEMBAR	366,797	257,866	259,977	232,732	219,408
DECEMBAR	379,833	256,425	269,739	245,464	242,841
GODIŠNJI PROSEK	324,755	255,841	265,469	239,295	227,181

GEOGRAFSKA RASPODELA DOPRINOSIOCA

S obzirom da veliki deo doprinosilaca (oko 1/3) isplaćuju od strane Ministarstva javne uprave, čija je kancelarija registrovana u Prištini, nije moguće uraditi analizu o tome gde su doprinosioci radili tokom godine. To je razlog zbog kojeg KPŠF predstavlja samo analize zasnovane prema opštinama, adresama doprinosilaca koje KPŠF ima u svojim registrima.

Kao što se može videti u tabeli, broj doprinosioca se povećao u svim opštinama. Iako obično svaki put kada se održavaju nacionalni ili lokalni izbori imamo porast broja doprinosioca, jer je angažovano dodatno osoblje, u 2019. godini radi se o povećanju broja doprinosioca za svaki mesec više nego u 2018. godini. To je pokazatelj da smo imali rast zaposlenosti i / ili doprinosioca koji prelaze na formalnu ekonomiju.

Rast broja aktivnih doprinosioca u broju bio je najveći u Prištini, ali u procentima, u 10 opština sa najvećim rastom, Vučitrn je na čelu sa porastom od 13.6%.

Na listi prvih 10, broj doprinosioca zauzeo je preko 65% svih doprinosioca.

Blagi pad broja doprinosioca u Prištini ove godine (sa 18.9% na 18.4%) je pozitivan pokazatelj, ali još se ne može proceniti da li je ovo trenutna promena. Zemlja ima izuzetnu potrebu da smanji visoku ekonomsku koncentraciju u centru, a razvoj drugih područja zemlje pomaže stvaranju dugoročne stabilnosti i održivog ekonomskog razvoja.

BR.	OPŠTINA	BROJ DOPRINOSIOCA	UČEŠĆE	RAZLIKA SA 2018	
				U BR.	U %
1.	PRIŠTINA	69,881	18.4%	4,631	7.1%
2.	PRIZREN	30,933	8.1%	3,254	11.8%
3.	UROŠEVAC	23,011	6.1%	1,408	6.5%
4.	GNJILANE	21,693	5.7%	2,059	10.5%
5.	PEĆ	20,683	5.4%	1,647	8.7%
6.	ĐAKOVICA	19,813	5.2%	1,790	9.9%
7.	PODUJEVO	17,760	4.7%	411	11.9%
8.	MITROVICA	16,326	4.3%	1,883	2.6%
9.	VUČITRN	15,570	4.1%	1,860	13.6%
10.	LIPJANE	12,573	3.3%	1,319	11.7%
11.	GLOGOVAC	12,297	3.2%	1,177	10.6%
12.	SUVA REKA	10,763	2.8%	1,164	12.1%
13.	SKENDERAJ	9,967	2.6%	1,058	11.9%
14.	KOSOVO POLJE	9,832	2.6%	945	10.6%
15.	ORAHOVAC	8,668	2.3%	982	12.8%
16.	ISTOK	7,777	2.0%	819	11.8%
17.	MALIŠEVO	7,741	2.0%	884	12.9%
18.	VITINA	7,423	2.0%	851	12.9%
19.	KAMENICA	6,450	1.7%	598	10.2%
20.	KLINA	6,188	1.6%	357	6.1%
21.	KAČANIK	5,917	1.6%	535	9.9%
22.	OBILIĆ	5,815	1.5%	481	9.0%
23.	DEČANE	5,365	1.4%	545	11.3%
24.	SHTIMLJE	4,939	1.3%	352	7.7%
25.	DRAGAŠ	4,379	1.2%	654	17.6%
26.	GRAČANICA	2,183	0.6%	189	9.5%
27.	LEPOSAVIĆ	2,150	0.6%	238	12.4%
28.	ŠTRPCE	1,637	0.4%	198	13.8%
29.	SEVERNA MITROVICA	1,502	0.4%	66	4.6%
30.	ELEZ HAN	1,473	0.4%	69	4.9%
31.	ZVEČAN	1,305	0.3%	219	20.2%
32.	ZUBIN POTOK	1,105	0.3%	121	12.3%
33.	JUNIK	613	0.2%	46	8.1%
34.	MAMUŠA	598	0.2%	45	8.1%
35.	NOVOBERDO	583	0.2%	79	15.7%
36.	RANILLUG	504	0.1%	35	7.5%
37.	KLLOKOT	501	0.1%	56	12.6%
38.	PARTEŠ	396	0.1%	56	16.5%
	OSTALO	3,513	0.9%	847	31.8%

‡ Ovo je broj doprinosilaca koji žive van Kosova ili za koje KPŠF nije imao informacije kojim opštinama pripadaju.

STAROST DOPRINOSIOCA

Prosečna starost doprinosioca u 2019. godini je blago porasla na 41.0 godinu od 40.7 koliko je iznosila u prethodnoj godini. Dok se srednja vrednost nije promenila, dakle ostala je na 38 godina kao i pre godinu dana.

PROSEK
MUŠKARACA:
42.1

PROSEK
ŽENA:
37.8

MEDIJANA
MUŠKARACA:
40.0

MEDIJANA
ŽENA:
35.0

Uopšteno, nije bilo značajnih promena u učešću starosnih grupa u procentima aktivnih doprinosioca. Pozitivno je da i ove godine, nešto više od 2/3 aktivnih doprinosioca ili 68.7% (2018: 67.7%) je bilo mlađe od 45 godina.

Najveća promena (porast 2.2%) dogodila se u starosnoj grupi od 15 do 24 godine. Dok su sve ostale kategorije imale smanjenje, osim starosti od 65 godina koja je zabeležila blagi porast.

STAROSNA GRUPA	2019	2018
15-24	16.7%	14.5%
25-34	29.1%	29.4%
35-44	22.9%	23.8%
45-54	17.9%	18.6%
55-64	12.4%	12.8%
65+	0.9%	0.8%

Blagih promena bilo je kod proseka po polu, dok srednja vrednost se uopšte nije promenila iz prošle godine.

DOPRINOSIOCI PREMA VRSTI PREDUZEĆA

Vrsta preduzeća utvrđuje se prema njihovoj registraciji u Kosovskoj agenciji za registracije biznisa ili u okviru Ministarstva javne uprave.

Treba napomenuti da su javna i društvena preduzeća (kao što su regionalne kompanije za vodovod ili otpad, Pošta Kosova, gradske toplane, itd.) većina njih su registrovana kao akcionarska društva; stoga su predstavljena zajedno sa drugim javnim preduzećima u okviru grupe akcionarskih društava.

U 2019. godini imali smo snažan porast broja doprinosioca u tri vrste preduzeća: budžetske organizacije (sa + 25.4%), DOO (sa + 16.0%) i NVO-i (sa 28.2%). Dok je porast doprinosioca kod akcionarskih društava (za + 2.7%) i individualnih preduzeća (za 2.2%) bio nizak.

Kategorija partnerstva (sa -2.0%) i samozaposlenih (-23.9%) je zabeležila pad, ali razlog je teško identifikovati, jer to može takođe biti posledica promene pravnog oblika entiteta (npr. od individualnog preduzeća u DOO preduzeće).

Da bi se ilustrovalo „angažovanje“ koristiće se sledeći primer: ako su dva zaposlena lica u toku godine plaćala doprinos prvih 8 meseci, a preostalih 4 meseca nisu, tada oni po broju čine dva doprinosilaca, ali po angažovanju predstavljaju ekvivalent jednog doprinosioca koji je plaćao doprinose tokom cele godine.

VRSTA PREDUZEĆA	BROJ DOPRINOSIOCA	ANGAŽOVANJE		PROMENE SA 2018	
		KOEFICIJENT ANGAŽOVANJE	EKVIVALENTNI DOPRINOSIOCI	BROJ DOPRINOSIOCA	EKVIVALENTNI DOPRINOSIOCI
Budžetska organizacija	119,736	0.716	85,731	25.4%	4.7%
DOO	168,289	0.602	101,310	16.0%	16.7%
Individualni biznis	71,361	0.652	46,527	2.2%	0.2%
Samozaposleni	28,466	0.843	23,997	-2.0%	-2.3%
Akcionarsko društvo	30,386	0.748	22,729	2.7%	-3.1%
NVO	22,726	0.377	8,568	28.2%	14.5%
Partnerstvo	4,234	0.611	2,587	-23.9%	-28.6%
Ostalo	14,069	0.490	6,894	21.7%	3.8%

PROSEČAN DOPRINOS

Prosečno (mesečno) davanje doprinosa kategoriji zaposlenih blago je smanjeno na 44.38 evra sa 44.84 evra koliko je iznosilo godinu dana ranije. Sezonsko (ili kratkotrajno) zapošljavanje i dalje je faktor koji utiče na nivo prosečnog mesečnog doprinosa.

Dok je za samozaposlene, prosečan doprinos porastao prilično blago na 33.96 evra mesečno od 33.84 evra koliko je iznosilo prošle godine.

Prosečni mesečni doprinos imao je vrlo malu fluktuaciju u poređenju sa 2018. godinom u svim starosnim grupama, osim starosne dobi 65+.

Kao što se očekivalo, prosečni mesečni doprinos raste tačno s godinama doprinosa, bivajući pokazatelj i profesionalnog razvoja i dodatne brige o penzijskoj štednji.

PROSEČNI MESEČNI DOPRINOS

GODINA	ZAPOSLENI	SAMOZAPOSLENI
2017	€39.97	€33.49
2018	€44.84	€33.84
2019	€44.38	€33.96

PROSEČNI MESEČNI DOPRINOS PO STAROSNIM GRUPAMA

STAROST	2019		2018		2017	
	ZAPOSLENI	SAMOZAPOSLENI	ZAPOSLENI	SAMOZAPOSLENI	ZAPOSLENI	SAMOZAPOSLENI
15-24	€28.81	€20.82	€28.54	€21.18	€26.58	€20.45
25-34	€41.00	€25.82	€40.63	€26.04	€38.57	€26.52
35-44	€51.09	€35.37	€50.83	€35.45	€48.15	€34.97
45-54	€51.30	€37.16	€50.80	€37.15	€48.02	€37.32
55-64	€57.02	€39.40	€56.42	€38.52	€53.45	€37.77
65+	€64.32	€36.43	€60.35	€41.83	€58.03	€37.85

PROSEČNI MESEČNI DOPRINOS PREMA POLU

GODINA	ŽENE		MUŠKARCI	
	ZAPOSLENE	SAMOZAPOSLENE	ZAPOSLENI	SAMOZAPOSLENI
2017	€37.35	€26.17	€41.29	€35.02
2018	€41.39	€26.22	€46.65	€35.50
2019	€40.59	€26.53	€46.47	€35.63

NIVO UPLATE DOPRINOSA

Zakon propisuje da se minimalni doprinos za samozaposlene, kao i za zaposlene sa punim radnim vremenom, zasniva na minimalne mesečne zarade na Kosovu, koje iznose: 130 € za osobe do 35 godina starosti; i 170 € za osobe preko 35 godina.

Ove godine imali smo porast broja doprinosioca [zaposlenih] koji su dali doprinos ispod zahtevanog zakonskog minimuma. Ova brojka se približila 7% od oko 3% koliko je iznosila prošle godine.

Kategorija samozaposlenih imala je gotovo identičan nivo doprinosa u odnosu na prošlu godinu, sa 52.1% svih doprinosioca ove kategorije koji plaćaju samo koliko iznosi minimum [46.5%] ili manje od minimuma [5.6%].

Podrazumeva se da kategorija zaposlenih, u kojoj učestvuju svi zaposleni u javnom sektoru, na zadovoljavajući nivo ispunjava plaćanja penzijskih doprinosa.

NIVO UPLATE DOPRINOSA ZAPOSLENIH

	UPLATA		
	ISPOD MINIMUMA	JEDNAKO SA MINIMUMOM	IZNAD MINIMUMA
DO 35 GODINA	4.14%	0.29%	45.57%
IZNAD 35 GODINA	2.65%	2.62%	44.72%

NIVO UPLATE DOPRINOSA SAMOZAPOSLENIH

	UPLATA		
	ISPOD MINIMUMA	JEDNAKO SA MINIMUMOM	IZNAD MINIMUMA
DO 35 GODINA	0.37%	9.73%	14.57%
IZNAD 35 GODINA	5.18%	36.74%	33.41%

“KOLIKO TREBA DA ŠTEDITE?”

KPŠF smatra svojom i socijalnom obavezom da savetuje obveznike doprinosa o tome koliko treba da štede kako bi ostvarili iznos koji bi im mogao obezbediti veću sigurnost nakon penzionisanja.

Stoga u nastavku predstavljamo nekoliko važnih saveta i predloga. Primer: ako se pretpostavi da će se cena akcije KPŠF-a svakog meseca povećavati po konstantnoj stopi od 4% godišnje, osoba koja se zaposli na svoj 25. rođendan i uplaćuje doprinose jednake sa zakonskim minimumom za 40 godina sve do penzionisanja, imaće na svom računu u KPŠF-u akumulirani bilans od €18,142. Međutim, sobzirom da inflacija umanjuje vrednost novca, ako inflacija iznosi npr. 2% godišnje, današnja vrednost tog bilansa bi bila €8,216.

Ova vrednost, uštedena kroz minimalni doprinos bila bi nedovoljna za upovinu ekonomski povoljnog doživotnog anuiteta. U trenutnim okolnostima takva osoba će se penzionisati u programu podizanja u fazama, uz mogućnost podizanja početnog iznosa od 20% od ukupnog bilansa i podizanja preostalog iznosa od €150 mesečno, što ne bi bilo dovoljno ni za 4 godine [tačnije: 41 meseci].

Proizvod doživotnog anuiteta se i dalje ne pruža na Kosovu a bez njega na tržištu je teško izračunati bilans štednje koja bi bila potrebna za kupovinu minimalnog doživotnog anuiteta.

S druge strane, teško je poverovati da bi štednja manja od €25,000 (u današnjoj vrednosti) bila dovoljna za kupovinu minimalne penzije. Sa ovom vrednošću kao cilj, osoba koja se zaposli u dobi od 25 godina i radi do penzionisanja bez bilo kakvog povećanja plate, treba da uplaćuje €41,50 svakog meseca [zaposleni i poslodavac zajedno].

Ali ako bi ista osoba svake godine imala povećanje plate od 1% trebalo bi da počne sa mesečnim doprinosima od €34.30 i da završi sa €74.23 uoči svog 65. rođendana. U poslednjem slučaju, prosečni mesečni doprinosi bi iznosili €51.74 ili za oko €10 više nego u prvom slučaju, čime se objašnjava značaj što ranije uplate doprinosa i u što je moguće većim iznosima.

Naravno, danas postoji mnogo ljudi na Kosovu koji stalno počinju i prestaju da rade, ili su se kasnije uključili u šemu i imaju manji broj godina za štednju; za njih će biti veoma teško da ostvare dovoljnu penziju samo kroz obaveznu penzijsku štednju.

Osoblje KPŠF-a je tu da pomogne i može da pruži savet svakome ko želi da zna kako i koliko treba da štedi za bolju penziju; a KPŠF i njegov Odbor će učiniti sve da povećaju vrednost štednje doprinosilaca kako bi im osigurali što srećniju penziju.

06

ZAKONODAVSTVO

83 Pravni okvir

84 Predlozi za izmene zakona

PРАВНИ ОКВИР I IZMENE

Organizacija, funkcionisanje i donošenje odluka KPŠF-a zasnovana je na Zakonu br. 04/L-101, zajedno sa izmenama i dopunama: Zakonom br. 04/L-115, Zakonom br. 04/L-168 i Zakonom br. 05/L-116, i upravlja se od strane Upravnog Odbora.

Pravna organizacija KPŠF-a je dalje definisana sekundarnim zakonodavstvom: putem uredbi o penzijama CBK-a, i uputstvima i obaveštenjima o objašnjenju PAK-a o načinu objavljivanja, plaćanju doprinosa, ispravkama i oporez

Ove godine nije bilo inicijativa za izmene i dopune važećih zakona, ali nije bilo ni novih uredbi i propisa.

Na sledećoj stranici predstavili smo dva pitanja koja su sve više zabrinjavajuće [pa čak i razumna] za doprinosioca, za koje KPŠF nema pravnu osnovu i/ili pravnu jasnoću za razmatranje. Stoga, bi bilo neophodno razmatranje i diskusija o izmenama i dopunama pravnog osnova u okviru kojeg deluje KPŠF.

PREDLOZI ZA IZMENE I DOPUNE ZAKONA

1. PODIZANJE PENZIJSKE ŠTEDNJE PRILIKOM ODRICANJA DRŽAVNOSTI

Osoblje KPŠF-a primilo je brojne zahteve i zabrinutosti od građana kosovske državnosti koji su voljni da se odriču ili su se odriicali od kosovskog državljanstva, koji su emigrirali ili su u toku emigracije, ali koji trenutno nemaju zakonsko pravo da podižu penzijsku štednju iz KPŠF-a. Ovo pitanje zahteva detaljno razmatranje i na osnovu iskustava drugih zemalja, jer KPŠF nema punu pravnu jasnoću za rešavanje ovog problema.

2. PREVREMENO PENZIONISANJE

Broj doprinosioca koji su prešli na prevremeno penzionisanje, znači pre nego što su napunili 65 godina (bilo kao bivši pripadnici KZK-a, pripadnici BSK-a, Trepče ili policijski službenici), raste i KPŠF je neprestano primao zahteve od takvih doprinosioca koji traže podizanje penzijske štednje iz KPŠF-a. Ali KPŠF nema zakonsku osnovu za donošenje takvih odluka, jer ove kategorije nisu predviđene ili razmatrane u važećem zakonodavstvu u okviru kojeg KPŠF deluje. Stoga bi trebalo uređivati odnos ovih korisnika sa računima KPŠF-a, tj. ukoliko mogu ili ne mogu da podižu i doprinose sa KPŠF-a.

3. INVESTICIJE

Da se dozvoli KPŠF-a da ulaže u alternativna ulaganja putem fondova. Ovo bi obezbedilo povećanu diverzifikaciju koja nadopunjava kotirana finansijska sredstva. Menadžeri fondova alternativnih sredstava imaju dokazanu višu zaradu, delom i zato što imaju koristi od ekstrakcije dodatne premije nelikvidnosti nad tradicionalno kotiranom imovinom. Štaviše, oni vremenom postižu bolje prinose prilagođene riziku. Životni vek tih investicija se kreće od 5 do 10 godina, čime je ispunjen dugoročni cilj ulaganja. Ove alternativne investicije pokrivaju različite klase imovine kao što su privatni kapital, infrastruktura ili nekretnine. Ova ulaganja trenutno nisu dozvoljena. Ako bi se takva klasa imovine razmatrala u budućnosti, početna alokacija bi bila niska između 5% do 10% imovine pod upravljanjem.

4. PODIZANJE PENZIJSKE ŠTEDNJE U SLUČAJU INVALIDNOSTI I TEŠKE BOLESTI

Definisati dozvoljavanje ili nedozvoljavanje doprinosa u slučaju podizanja štednje na osnovu invaliditeta [dozvoljeno važećim zakonom].

Mnogo je zahteva za prevremeno podizanje zbog bolesti doprinosioca, bilo terminalne ili druge, prema tome treba da se preispita i utvrdi ukoliko delokrug KPŠF-a treba da bude samo penzioni ili i invalidni, zdravstveni fond itd.

Ove su neke od promene koje zahtevaju brzu pažnju, dok postoje i druge male promene koje bi poboljšale bolji tok i rad KPŠF-a. Tim KPŠF-a spreman je dati svoj doprinos, u slučaju formiranja radne grupe za zakonske promene.

ANEKS

7

KOSOVSKI PENZIJSKI ŠTEDNI FOND OPERACIJE

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA I FINANSIJSKI IZVEŠTAJI

Na dan i za godinu koja je završena 31 decembra 2019

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1-2
IZVEŠTAJ O FINANSIJSKOM STANJU	3
IZVEŠTAJ O SVEOBUHVAATNOM DOBITKU	4
IZVEŠTAJ O PROMENAMA U NETO SREDSTVA KOJA PRIPADAJU OPERACIJAMA KPŠF	5
IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE	6
NAPOMENE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA	7-26

Izveštaj nezavisnog revizora

Grant Thornton L.L.C.
Rexhep Mala 18
10000 Prishtine
Kosovo

T +381 38 247 771
T +381 38 247 801
F +381 38 247 802

Upravnom Odboru Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izveštaja Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda - Operacije ("KPŠF"), koji obuhvataju izveštaj o finansijskoj poziciji na dan 31 decembra 2019 godine i izveštaj o sveobuhvatnom dobitku, izveštaj o promenama u neto sredstva koja pripadaju operacijama KPŠF i izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se tada završava, kao i sažetak značajnih računovodstvenih politika i drugih objašnjenja.

Po našem mišljenju, finansijski izveštaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsko stanje Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda – Operacije na dan 31 decembra 2019, i rezultate njegovog poslovanja i novčanog toka za godinu koja se završila na taj dan u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja (MSFI).

Osnova za mišljenje

Sproveli smo reviziju u skladu sa Međunarodnim standardima revizije (MSR). Naše odgovornosti prema tim standardima dalje su opisane u pasusu Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izveštaja. Nezavisni smo u odnosu na Fond u skladu sa Kodeksom etičkog ponašanja za profesionalne računovođe izdatim od strane Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeks), kao i etičkim zahtevima koji su relevantni za reviziju finansijskih izveštaja u Kosovu i smo ispunili i druge zahteve profesionalne etike u skladu sa pomenutim zahtevima i IESBA Kodeksom. Verujemo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i primereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Odgovornosti rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje finansijskim izveštajima

Menadžment je odgovoran za pripremu i ferprezentaciju ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja, i za takve interne kontrole koje menadžment utvrdi da su neophodne i koje omogućavaju pripremu finansijskih izveštaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed prevare ili grešaka.

U pripremi finansijskih izveštaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti KPŠF da nastavi da radi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, otkrivajući, ako je primenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako rukovodstvo ili namjerava likvidirati KPŠF ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadgledanje procesa finansijskog izveštavanja KPŠF.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izveštaja

Naši ciljevi su steći razumno uverenje o tome jesu li finansijski izveštaji, kao celina, bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili pogreške i izdati revizorov izveštaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uverenje je viši nivo uverenja, ali nije garancija da će revizija u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili pogreške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izveštaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izveštaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog usljed prevare je veći od rizika nastalog usljed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stičemo razumevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola KPŠF;
- ocenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procena i povezanih objava koje je stvorilo rukovodstvo;
- zaključujemo o primerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja i, temeljno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost KPŠF da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvesnost, od nas se zahteva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izveštaju na povezane objave u finansijskim izveštajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izveštaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da KPŠF prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocenjujemo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izveštaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izveštaji, osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa onima koji su odgovorni za upravljanje Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda - Operacije, između ostalog, planiranje u obima revizije i značajnih nalaza revizije, uključujući sve značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Grant Thornton LLC

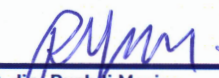
Prishtina,
10 aprila 2020

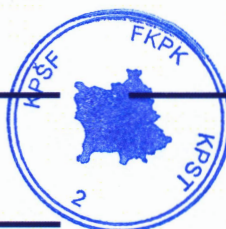

Suzana Stavrikj
Pravni revizor

	Napomene	Na dan 31 decembar 2019 EUR	Na dan 31 decembar 2018 EUR
Imovina			
<i>Obrtna sredstva</i>			
Gotovina u rukama i bankama	4	143,678	688,467
Depoziti	5	5,268,026	4,602,762
Dospeli računi	6	614,998	483,036
Pretplaćeni troškovi		21,556	13,173
		6,048,258	5,787,438
<i>Neobrotna sredstva</i>			
Nekretnina, postrojenja i opreme	7	702,473	636,264
Imovina s pravom korišćenja	8	139,376	-
Nematerijalna sredstva	9	54,900	61,497
		896,749	697,761
Ukupna imovina		6,945,007	6,485,199
Obaveze			
<i>Tekuće obaveze</i>			
Plativi računi i akruali	10	984,586	868,207
Obaveze iznajmljivanja	8	46,256	-
		1,030,842	868,207
<i>Dugoročne obaveze</i>			
Obaveze iznajmljivanja	8	101,765	-
		101,765	868,207
Neto sredstva KPŠF-Operacija		5,812,400	5,616,992

Odobreno za objavljivanje od Upravnog odbora i rukovodstva KPŠF i potpisano u njihovo ime dana 31 marta 2020.

G-din. Ruzhdi Morina
Predsedavajući Upravnog odbora

G-din. Adrian Zalli
Izvršni director

G-din. Vërshim Hatipi
Zamenik direktora - Finansije | Investicije i Rizik | TI

Prateće napomene od 1 do 18 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Napomene	Za godinu završenu 31 decembar 2019	Za godinu završenu 31 decembar 2018
		EUR	EUR
Prihodi			
Naknada taksi na teret penzijskih sredstava	12	8,235,843	7,660,347
Ostali prihodi	13	174,030	97,667
Ukupni prihodi		8,409,873	7,758,014
Rashodi			
<i>Troškovi investicija</i>			
Neto naknade otvorenih instrumenata	14	(4,558,953)	(5,704,406)
Naknada CBK-a za transfere i održavanje		(91,952)	(30,550)
Posredništvo, starateljstvo i troškovi zaloga		(51,652)	(8,916)
		(4,702,557)	(5,743,872)
<i>Administrativni troškovi</i>			
Troškovi osoblja	15	(584,453)	(574,375)
Troškovi Upravnog odbora	16	(193,275)	(207,862)
Stanja Računa i korespondencija		(138,368)	(107,951)
Održavanje softvera		(87,368)	(38,289)
Obezvređenje i amortizacija	7-9	(92,696)	(53,584)
Troškovi kancelarijskog poslovanja		(22,595)	(82,801)
Naknade nadzora CBK-a		(19,413)	(18,188)
Obuke, putovanja i ostalog troškovi osoblja		(16,057)	(10,050)
Stručne službe / ugovorači / konsultanti	17	(11,259)	(10,380)
Troškovi kamate iznajmljivanja	8	(10,540)	-
Eksterna revizija		(9,050)	(9,050)
Komunikacije		(7,263)	(8,298)
Saniranje posledica nepogoda – kirija i ostali povezani troškovi		(6,600)	(6,600)
Bankovne naknade za izvršene usluge		(1,744)	(2,300)
Edukacija javnosti i oglasi		(1,060)	(15,136)
Ostali troškovi		(4,187)	(13,881)
		(1,205,928)	(1,158,745)
Ukupni rashodi		(5,908,485)	(6,902,617)
Rezerve za očekivane kreditne gubitke, neto (povećanje)/ smanjenje	5	(333)	252
Neto višak za godinu		2,501,055	855,649

Prateće napomene od 1 do 18 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Napomene	Višak EUR	Rezerve EUR	Ukupno EUR
Na dan 1 januar 2018		461,343	5,000,000	5,461,343
Neto višak za godinu		855,649	-	855,649
Refundacija viška u KPŠF-PS	11	(700,000)	-	(700,000)
Na dan 31 decembar 2018		616,992	5,000,000	5,616,992
Promene u početnoj primeni MSFI 16	2.3	(5,647)	-	(5,647)
Korigovano na dan 1 januar 2019		611,345	5,000,000	5,611,345
Neto višak za godinu		2,501,055	-	2,501,055
Refundacija viška u KPŠF-PS	11	(2,300,000)	-	(2,300,000)
Na dan 31 decembar 2019		812,400	5,000,000	5,812,400

Prateće napomene od 1 do 18 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Napomene	Za godinu završenu 31 decembar 2019	Za godinu završenu 31 decembar 2018
		EUR	EUR
Tok gotovog novca od operacija			
Neto višak za godinu		2,501,055	855,649
Prilagodavanja za:			
Obevređenje i amortizacija	7-9	92,696	53,584
Kamatni prihodi	13	(121,765)	(82,072)
Neto kretanje provizija za očekivane kreditne gubitke	5	333	(252)
		2,472,319	826,909
Uplaćene kamate		115,867	86,253
		2,588,186	913,162
Promene na poslovnim sredstvima i obavezama			
(Smanjenje) u obaveze iznajmljivanja		(43,460)	-
Povećanje / (Smanjenje) u plativim računima / akrealima		116,379	(189,457)
Smanjenje / (Povećanje) u dospelim računima / pretplatama (isključujući dospelu kamatu iz tekućeg računa)	6	(140,544)	21,520
Neto tok gotovog novca od operacija		2,520,561	745,225
Novčani tok iz investicionih aktivnosti			
Nabavka nekretnina, postrojenja i opreme	7	(94,480)	(606,986)
Nabavke softvera i licenca	9	(11,370)	(38,978)
(Povećanje) depozita		(5,259,500)	(4,600,000)
Smanjenje depozita		4,600,000	5,100,000
Neto tok novca (korišten u) investicionih aktivnosti		(765,350)	(145,964)
Novčani tok iz finansijskih aktivnosti			
Refundacija viška u KPŠF-PS		(2,300,000)	(700,000)
Neto tok novca (korišten u) finansijske aktivnosti		(2,300,000)	(700,000)
(Smanjenje) gotovine i njenih ekvivalenata		(544,789)	(100,739)
Gotovina i njeni ekvivalenti početkom godine		688,467	789,206
Gotovina i njeni ekvivalenti na kraju godine	4	143,678	688,467

Prateće napomene od 1 do 18 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

1 UVOD

Kosovski Penzijski Štedni Fond (u daljem tekstu: "KPŠF") registrovan u adresi: Ul. Agim Ramadani br. 182-184, 10000 Priština, Republika Kosovo, brojom registracije 90000225; osnovan je Uredbom UNMIK-a br. 2001/35 od 22. decembra 2001. godine, koja je kasnije izmenjena i dopunjena Uredbom br. 2005/20, a zatim ponovo izmenjena Zakonom br. 03/L-084 Republike Kosova, i dalje dopunjen zakonima br. 04/L-101 i br. 05/L-116 Republike Kosovo, a zadnja dopunjena sa dodacima i promenama Zakonom Br. 04/L-168 i Br.05/L-116; kao ne-za-profit finansijska institucija, čija je jedina i isključiva svrha upravljanje individualnim računima za penzionu štednju kroz obezbeživanje smotrenih investicija i staranje o penzionoj aktivni i uplaćivanje prinosa na pojedinačne račune radi plaćanja anuiteta za penzionu štednju, kao poverenik koji postupa u ime učesnika i korisnika.

Zakon br. 04/L-101 obezbeđuje program penzione štednje koji se finansira iz uplaćenih doprinosa zaposlenih i njihovih poslodavaca, a kojim upravlja i investira KPŠF. U okviru ovako definisanog sistema doprinosa, svi zaposleni stalni stanovnici Kosova i njihovi poslodavci su obavezni da uplaćuju penzijske doprinose. KPŠF vodi individualne račune za svakog učesnika na koje se uplaćuju doprinosi i povratak od investicija.

KPŠF nadgleda Upravni Odbor koji se sastoji od eksperata za investicije i penzije kao i predstavnika zaposlenih i poslodavaca Kosova. Prema Zakonu Br. 04/L-101, jedan član bez prava glasa zastupa interese Vlade. Tokom 2019. i 2018. godine, Upravni odbor je funkcionisao bez tog člana koji nema parvo glasa.

Ovi finansijski izveštaji su za Kosovski Penzijski Štedni Fond - Operacije (ili "KPŠF-0"), entiteta za upravljanje i vođenje penzijske štednje doprinosilaca (penzionih sredstava). Finansijski izveštaji za Kosovski Penzijski Štedni Fond - Penzijska Sredstva (ili "KPŠF-PS") se pripremaju odvojeno od finansijskih izveštaja entiteta.

Direktor i 28. stalno zaposlenih radnika upravljali su svakodnevnim operacijama KPŠF-a tokom 2019. godine (2018: Direktor i 26. stalno zaposlenih).

2 OSNOVA ZA PRIPREMU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

2.1 Izjava o usklađenosti

Finansijski izveštaji KPŠF-0 su pripremljene u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja ("MSFI").

2.2 Osnova za pripremu

KPŠF-0 vodi knjigovodstvenu dokumentaciju i priprema finansijske izveštaje prema pravilima istorijskog troška prilagođenih za revalorizaciju finansijskih sredstava i obaveza. Aktualni i uporedni podaci objavljeni u ovim finansijskim izveštajima su prikazani u evrima koja je valuta i funkcionisanja i prezentiranja KPŠF-0. Gde je bilo neophodno, uporedni podaci su reklasifikovani u cilju usaglašavanja sa prezentacijom tekuće godine

2.3 Promene računovodstvenih politika i objavljivanja

i) Početno usvajanje novog standarda i revidiranja postojećih standarda na snazi u tekućem period

Sljedeći novi standard i revidiranja postojećih standarda izdatih od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde su na snazi u tekućem periodu:

- **MSFI 16 "Najmovi"** (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019.);
- **Izmene i dopune različitih standarda:** Posledice poreza na prihode za isplate od instrumenata klasifikovanih kao kapital (Izmene i dopune MRS 12); Izmene i dopuna plana, smanjenje ili namirenje (Izmene i dopune MRS 19); Troškovi zajma prihvatljivi za kapitalizaciju (dopune MRS 23); Dugoročni interesi u pridruženim kompanijama i zajedničkim ulaganjima (amandmani na MRS 28); Prethodno održani udjeli u zajedničke operaciji (izmene MSFI 3 i MSFI 11); Značajke pretplata s negativnom nadoknadom (Izmene i dopune MSFI 9) - sve na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019.
- **IFRIC 23 " Neizvesnost u pogledu tretmana poreza na prihod "** (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019.).

Usvajanje ovog novog standarda i ovih revidiranja postojećih standarda nije dovelo do materijalnih promena računovodstvenih politika KPŠF-0, s izuzetkom od MSFI 16 detaji čega su prikazani dolje.

Primena MSFI 16 "Najmovi"

Usvajanjem ovog novog standarda rezultiralo je da KPŠF-0 prizna imovinu s pravom korišćenja i srodnu obavezu iznajmljivanja u vezi sa svim bivšim operativnim najmovima, osim onih koji su identifikovani kao niska vrednost ili koji imaju preostali rok zakupa manji od 12 meseci od datuma inicijalne prijave.

Novi standard primenjen je primenjenim modifikovanim retrospektivnim pristupom, pri čemu se kumulativni efekat usvajanja MSFI 16 prepoznaje u izveštaju o promenama imovine KPŠF-0 kao prilagođavanje početnog stanja viška za tekući period. Prethodni periodi nisu prilagođeni.

KPŠF-0 je izabrao da ne uključi početne direktne troškove u merenje imovine s pravom korišćenja za operativna iznajmljivanja koja postoje na dan početne primene MSFI 16, a to je 1. januara 2019. Na ovaj datum, KPŠF-0 je takođe izabralo da meri imovinu s pravom korišćenja u iznosu jednakom obaveze iznajmljivanja prilagođenom za bilo koje pretplate ili obračunata plaćanja zakupa koja su postojala na dan tranzicije.

Prilikom tranzicije, za iznajmljivanja koja su prethodno bili tretirani kao operativna iznajmljivanja sa preostalim rokom kraćim od 12 meseci i za iznajmljivanja male vrednosti, KPŠF-0 je primenio neobavezna izuzeća da ne prizna imovinu prava korišćenja, već da evidentira trošak zakupa po linearnoj osnovi tokom preostalog roka zakupa.

Po prelasku na MSFI 16, postepena stopa pozajmljivanja primenjena za obaveze iznajmljivanja priznate u MSFI 16 iznosila je 6,49%.

KPŠF-0 je imao koristi od korišćenja zaostajanja za utvrđivanje roka zakupa prilikom razmatranja opcija za produženje i raskid iznajmljivanja.

2 OSNOVA ZA PRIPREMU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (NASTAVAK)

2.3 Promene računovodstvenih politika i objavljivanja (nastavak)

Sledi usklađivanje uticaja na višak u izveštaju o promenama neto imovine KPŠF-0 pod uticajem primene MSFI 16 od 1. januara 2019. godine

	Na dan 1 januar 2019
	EUR
Početna primena imovine s pravom korišćenja (Početna primena) obaveza iznajmljivanja	185,834 (191,481)
Promene u početnoj primeni MSFI 16	(5,647)

ii) Objavljeni novi standardi i revidiranja postojećih standarda koji još nisu usvojeni

Na dan izdavanja ovih finansijskih izvještaja, donjenavedeni novi standardi i revidiranja postojećih standarda su objavljeni od strane MSFI a još nisu na snazi:

- **MSFI 17 "Ugovori osiguranja"** (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2021.);
- **Revidiranje MSFI 10 "Konsolidirani finansijski izvještaji" i MRS 28 "Ulaganja u pridružena društva i zajednička ulaganja"** - Prodaja ili prilog imovine između investitora i njegovih saradnik ili Joint Venture i dalje izmene (datum stupanja na snagu je na neodređeno vreme na odloženo do istraživačkog projekta metoda kapitala je zaključen);
- **Definicija preduzeća (Izmene i dopune MSFI 3)** - na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2020.;
- **Klasifikacija obaveza kao tekućih ili dugoročnih (Izmene i dopune MRS 1)** - na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili posle 1. januara 2022. godine.

KPŠF-0 je izabralo da ne usvoji ove nove standarde i revidiranja i tumačenja postojećih standarda pre njihovih stupanja na snagu. KPŠF-0 predviđa da usvajanje ovih standarda i revidiranja i tumačenja postojećih standarda neće imati materijalan utecaj na finansijske izvještaje KPŠF-0 u periodu prve primene.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA

3.1 Finansijski instrumenti

Finansijska sredstva i obaveze koje se vode u izveštaj finansijskog stanja uključuju investicije, gotovinu, ekvivalente novca, dospеле račune i obaveze. Računovodstvene politike za priznavanje i merenje ovih stavki su objavljene u odgovarajućim računovodstvenim politikama uključenih u ovoj napomeni. Finansijski instrumenti su klasifikovani kao sredstva ili obaveze u skladu sa suštinom ugovornog aranžmana. Kamata, dobit ili gubici koji se odnose na finansijske instrumente klasifikovane kao sredstva ili obaveze iskazuju se kao prihod ili trošak. Finansijski instrumenti su prebijani kada KPŠF-O ima punovažno pravo da vrši prebijanje i namerava da izvrši poravnanje bilo uzimajući kao osnov neto iznos ili da istovremeno realizuje aktivu i izvrši poravnanje duga.

3.2 Financijska sredstva i obaveze

Metode merenja

Fer vrednosti

Fer vrednost predstavlja cenu koja bi bila primljena za prodaju aktive ili plaćena za prenos obaveze u urednoj transakciji između učesnika na tržištu na datum merenja.

Amortizovani trošak i efektivna kamatna stopa

Amortizovani trošak je iznos po kojem se finansijska aktiva ili pasiva meri prilikom početnog priznavanja, minus otplate glavnice, plus ili minus kumulativna amortizacija koristeći metodu efektivne kamatne stope bilo koje razlike između tog početnog iznosa i iznosa dospeća, a za finansijsku aktivu, prilagođeno za bilo koji gubitak.

Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje procenjene buduće tokove gotovine kroz očekivani životni vek finansijske aktive ili pasive na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijske aktive (amortizovani trošak pre umanjenja vrednosti) ili amortizovani trošak finansijske pasive. Izračun ne uzima u obzir očekivane kreditne gubitke i uključuje transakcijske troškove, premije ili popuste i naknade i bodove plaćene ili primljene koji su sastavni deo efektivne kamatne stope, kao što su naknade za izdavanje.

Kada KPŠF-O revidira procenjene buduće tokove gotovine, knjigovodstveni iznos finansijske aktive ili pasive se prilagođava kako bi se odrazila nova procena diskontovana koristeći originalnu efektivnu kamatnu stopu. Svaka promena se evidentira u dobiti ili gubitku.

Prihod od kamata

Prihodi od kamata se obračunavaju primenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijske aktive, osim:

- Kupljene ili stvorene finansijske aktive umanjene za kreditne gubitke (POCI);
- Finansijska aktiva koja nije bila POCL, ali je kasnije postala umanjena za kreditne gubitke („Faza 3“), za koju se prihod od kamata obračunava primenom efektivne kamatne stope na amortizovanu cenu (tj. neto od rezervi za očekivane kreditne gubitke (ECL)).

Početno prepoznavanje i merenje

Finansijska aktiva i pasiva se priznaju kada KPŠF-O postane strana ugovornih odredbi instrumenta. Redovne kupovine i prodaje finansijske aktive se priznaju na datum trgovanja, datum kada se KPŠF-O obaveže da će kupiti ili prodati aktivu.

Na početno priznavanje, KPŠF-O meri finansijsku aktivu ili pasivu po njenoj fer vrednosti plus ili minus, u slučaju finansijske aktive, ili pasive po ne-fer vrednosti kroz bilans uspeha, transakcione troškove koji su inkrementalni i direktno pripisani sticanju ili izdavanju finansijske aktive ili pasive, kao što su naknade i provizije.

Transakcioni troškovi finansijske aktive i pasive iskazani po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka priznaju se u računu dobiti i gubitka. Odmah nakon početnog priznavanja, priznaje se očekivani gubitak po kreditnom gubitku (ECL) za finansijsku aktivu merenu po amortizovanoj vrednosti i investicijama u dužničke instrumente merene na nivou FVOCI-a, što rezultira priznavanjem računovodstvenog gubitka u računu dobiti i gubitka u slučaju novonastale aktive.

Kada se fer vrednost finansijske aktive i pasive razlikuje od cene transakcije po početnom priznavanju, KPŠF-O priznaje razlike na sledeći način:

- Kada je fer vrednost dokazana kotiranim cenom na aktivnom tržištu za identičnu imovinu ili obavezu (tj. input prvog nivoa) ili na osnovu tehnike procene koja koristi samo podatke sa vidljivih tržišta, razlika se priznaje kao dobit ili gubitak;
- U svim drugim slučajevima, razlika se odlaže, a vreme priznavanja dobiti ili gubitka na dan odlaganja određuje se pojedinačno. On se ili amortizuje tokom veka trajanja instrumenta, odlaže sve dok se fer vrednost instrumenta ne može utvrditi korišćenjem tržišnih inputa, ili realizovati putem poravnanja.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.2 Financijska sredstva i obaveze (nastavak)

3.2.1. Financijska sredstva

i) Klasifikacija i naknadno merenje

KPŠF-0 klasifikuje svoja finansijska sredstva u sledeće kategorije merenja:

- *Amortizovani trošak*: Aktiva koja se drži za naplatu ugovornih tokova gotovine gde ti tokovi predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate (SPPI), a koji nisu određeni u FVPL, mere se po amortizovanoj vrednosti. Knjigovodstvena vrednost ove aktive usklađuje se po svim priznatim i izmerenim očekivanim rezervama za kreditni gubitak. Prihodi od kamata od ove finansijske aktive su uključeni u „Prihod od kamata“ koristeći metod efektivne kamatne stope;
- *Fer vrednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit* (FVOCI): Finansijska aktiva koja se drži radi naplate ugovornih tokova gotovine i za prodaju aktive, gde tokovi gotovine aktive predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate, a koji nisu određeni u FVPL, se mere po fer vrednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Kretanja knjigovodstvene vrednosti se uzimaju preko OGI, osim priznavanja dobitaka ili gubitaka od umanjenja vrednosti, prihoda od kamata i tečajnih dobitaka i gubitaka od amortizovanog troška instrumenta koji se priznaju u računu dobiti i gubitka. Kada se finansijska aktiva prestaje priznavati, kumulativna dobit ili gubitak prethodno priznat u OGI se reklasifikuje iz kapitala u dobit ili gubitak i priznaje se u „Neto prihodu od investicija“. Prihodi od kamata od ove finansijske aktive su uključeni u „Prihod od kamata“ koristeći metod efektivne kamatne stope;
- *Fer vrednost kroz dobit ili gubitak* (FVPL): Aktiva koja ne ispunjava kriterijume za amortizaciju ili FVOCI se meri po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka. Dobitak ili gubitak po dužničkoj investiciji, koja se naknadno meri po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka i nije deo odnosa zaštite od rizika, priznaje se u računu dobiti i gubitka i iskazuje u računu dobiti i gubitka u okviru „Neto prihoda od trgovanja“ u periodu u kome nastaje, osim ako proizlazi iz dužničkih instrumenata koji su određeni po fer vrednosti ili koji se ne drže radi trgovanja, u kom slučaju su prikazani odvojeno u okviru „Neto prihodi od investicija“. Prihodi od kamata od ove finansijske aktive su uključeni u „Prihod od kamata“ koristeći metod efektivne kamatne stope.

Dužnički instrumenti

Dužnički instrumenti su instrumenti koji ispunjavaju definiciju finansijske pasive iz perspektive izdavaoca, kao što su zajmovi, državne i korporativne obveznice i potraživanja kupaca kupljena od klijenata u faktoring aranžmanima bez regresa.

Klasifikacija i naknadno merenje dužničkih instrumenata zavisi od:

- Poslovnog modela KPŠF-0 za upravljanje aktivom; i
- Karakteristika tokova gotovine aktive.

Na osnovu ovih faktora, KPŠF-0 klasifikuje svoje dužničke instrumente u jednu od kategorija merenja: (a) Amortizovani trošak; (b) FVOCI; ili (c) FVPL. KPŠF-0 je klasifikovao svoje dužničke instrumente koji se sastoje od investicija u oročene depozite položene kod komercijalnih banaka na Kosovu, mereno po amortizovanoj vrednosti. KPŠF-0 nema dužničke instrumente klasifikovane kao FVOCI ili FVPL.

Poslovni model: poslovni model odražava kako KPŠF-0 upravlja sredstvima kako bi generisao tokove gotovine, a instrumenti su klasifikovani u jednu od tri gore navedene kategorije merenja. Kao takve, investicije u oročene depozite klasifikuju se kao amortizovani trošak.

SPPI: kada poslovni model treba da drži aktivu za naplatu ugovornih tokova gotovine ili za naplatu ugovornih tokova gotovine i prodaje, KPŠF-0 procenjuje da li tokovi gotovine finansijskog instrumenta predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate (SPPI test). Prilikom procene, KPŠF-0 razmatra da li su ugovorni novčani tokovi u skladu sa osnovnim ugovorom o pozajmljivanju, tj. kamata uključuje samo naknadu za vremensku vrednost novca, kreditni rizik, druge osnovne kreditne rizike i profitnu maržu koja je u skladu sa osnovnim aranžmanom kreditiranja. Kada ugovorni uslovi uvode izloženost riziku ili volatilnosti koji nije u skladu sa osnovnim kreditnim aranžmanom, povezani finansijski instrument se klasifikuje i meri po fer vrednosti kroz dobit ili gubitak.

KPŠF-0 reklasifikuje dužničke investicije kada i samo kada se promeni poslovni model upravljanja tim sredstvima. Reklasifikacija se vrši od početka prvog izveštajnog perioda nakon promene. Očekuje se da će takve promene biti vrlo retke i nijedna se nije dogodila u datom periodu.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.2 Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

3.2.1. Finansijska sredstva (nastavak)

i) Klasifikacija i naknadno merenje (nastavak)

Instrumenti kapitala

Instrumenti kapitala su instrumenti koji zadovoljavaju definiciju kapitala iz perspektive izdavaoca; to jest, instrumenti koji ne sadrže ugovornu obavezu plaćanja i koji dokazuju preostali udeo u neto aktivima izdavaoca. Primeri instrumenata kapitala uključuju redovne deonice koje KPŠF-O ne poseduje.

KPŠF -O naknadno meri sve takve investicije po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka, osim u slučajevima kada je rukovodstvo KPŠF-O, pri početnom priznavanju, neopozivo označilo investicije u instrument kapitala po fer vrednosti kroz drugi sveobuhvatni prihod kada se te investicije drže u druge svrhe osim za generisanje povraćaja investicija. U takvim slučajevima, kojih nije bilo u toku izveštajnog perioda, dobiti ili gubici od fer vrednosti se priznaju u OGI i kasnije se ne reklasifikuju u dobit ili gubitak, uključujući otuđenje. Gubici od umanjenja vrednosti, kao i ukidanje gubitaka od umanjenja vrednosti, ne iskazuju se odvojeno od ostalih promena fer vrednosti. Dividende, kada predstavljaju prinos na takve investicije i dalje bi se priznavale u dobitku ili gubitku kao i drugi prihodi kada se utvrdi pravo KPŠF-O na primanje plaćanja.

Dobici ili gubici po osnovu instrumenata kapitala mereni po FVPL-u se uključuju kao dobit ili gubitak u izveštaju o sveobuhvatnoj dobiti.

ii) Umanjenje

KPŠF-O procenjuje na osnovu budućih očekivanja očekivane kreditne gubitke (ECL) povezane sa aktivom dužničkih instrumenata koji se vode po amortizovanoj vrednosti. KPŠF-O priznaje ispravku gubitka za takve gubitke na svaki datum izveštavanja. Merenje ECL reflektuje:

- Npristrasan i ponderisani iznos na osnovu verovatnoće koji se određuje procenom raspona mogućih ishoda;
- Vremensku vrednost novca; i
- Razumne i podržane informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora na datum izveštavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih ekonomskih uslova.

iii) Prestanak priznavanja osim putem modifikacije

Finansijska sredstva, ili njen deo, prestaju se priznavati kada su ugovorna prava na primanje tokova gotovine iz aktive istekla, ili kada su prenesena i (a) KPŠF-O prenosi suštinski sve rizike i koristi od vlasništva, ili (b) KPŠF-O ne prenosi niti zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva i KPŠF-O nije zadržao kontrolu. U izveštajnom periodu nije bilo takvih slučajeva.

3.2.2. Finansijske obaveze

i) Klasifikacija i naknadno merenje

I u tekućem i u prethodnom izveštajnom periodu, finansijska pasiva se klasifikuje kao naknadno merena po amortizovanoj vrednosti.

ii) Prestanak priznavanja

Finansijske obaveze prestaju da se priznaju kada se gase (tj. kada je obaveza navedena u ugovoru isplaćena, otkazana ili istekla).

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.2 Financijska sredstva i obaveze (nastavak)

3.2.3. Financijski instrumenti mereni po fer vrednosti

Financijska imovina merena po fer vrednosti u izveštaju finansijskog stanja iskazuje se u skladu s hijerarhijom fer vrednosti. Ova hijerarhija skuplja finansijske imovine i obveze u tri razine koje se temelje na značaju ulaznih podataka koji se koriste tekom merenja fer vrednosti finansijske imovine:

Razina 1: Navedene cene (ne prilagođene) na aktivnim tržištima za identične imovine ili obveze;

Razina 2: Drugi ulazni podaci, osim navedenih cena, uključeni u razinu 1, koji su dostupni za promatranje imovine ili obveze direktno (tj. cene) ili indirektno (tj. izrađeni od cene); i

Razina 3: Ulazni podaci o imovinu ili obvezu koje se ne temelju na dostupnim podacima za promatranje tržišta.

Na izveštajnim datumima, KPŠF-0 nije imao finansijske instrumente procenjene po fer vrijednosti.

3.3 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Za potrebe tokova gotovog novca, gotovinu i gotovinske ekvivalente čine gotov novac u ruci i u bankama i kratkoročni depoziti sa originalnim rokom dospeća od tri meseca ili manje.

3.4 Nekretnina, postrojenja i opreme i najmovi

3.4.1 Nekretnina, postrojenja i opreme

Nekretnina, postrojenja i opreme operacija KPŠF-0 se osnove od: Kompjutera i prateće opreme; Nameštaja, uređaja i oprema; Ostalih kancelarijskih oprema; i Motornih vozila; koje su prenete kao cene smanjene za akumulirano obezvređenje i gubitke akumuliranih od umanjenja ako ih ima.

Nabavna vrednost uključuje otkupnu cenu i sve troškove koji su direktno povezani sa dovođenjem sredstva u operativno stanje za predviđeno korišćenje. Održavanje i popravke, zamene i poboljšanja od manjeg značaja oduzimaju se po nastanku. Značajna poboljšanja i zamena imovine kapitalizuju se.

Izgradnja u toku se izveštava o troškovima izgradnje uključujući troškove koje naplaćuju treće strane. Po završetku svi akumulirani troškovi sredstva prenose se u odgovarajuću kategoriju nekretnina, postrojenja i opreme, a zatim podležu važećim stopama obezvređenja.

Zemlja i izgradnja u toku se ne obezvređuju. Obezvređenje se računa linearno na procenjeni veka upotrebljivosti sredstava korišćenjem sledećih stopa:

Kompjuteri i prateće opreme	33%
Nameštaji, uređaji i oprema	20%
Ostala kancelarijska oprema	20%
Motorna vozila	20%

Dobici i gubici na raspolaganju nekretnina, postrojenja i opreme priznaju se u izveštaju sveobuhvatnog prihoda u periodu u kojem su se dogodili.

Korisni vek trajanja nekretnina, postrojenja i opreme se pregleda i prilagođava najmanje godišnje, ako je potrebno.

3.4.2 Najmovi

Za sve nove ugovore zaključene 1. januara 2019. ili kasnije, KPŠF-0 razmatra da li ugovor je, ili sadrži, najam. Najam se definiše kao „ugovor, ili deo ugovora, koji prenosi pravo na korišćenje sredstva (osnovno sredstvo) u određenom vremenskom periodu u zamenu za naknadu“. Da bi primenio ovu definiciju, KPŠF-0 procenjuje da li ugovor ispunjava tri ključne procene koje su:

- ugovor sadrži identifikovanu imovinu koja je ili izričito identifikovana u ugovoru ili je implicitno određena identifikovanjem u trenutku kada je sredstvo stavljeno na raspolaganje KPŠF-0
- KPŠF-0 ima pravo da dobije pretežno sve ekonomske koristi od korišćenja identifikovane imovine tokom perioda upotrebe, uzimajući u obzir svoja prava u okviru definisanog obima ugovora
- KPŠF-0 ima pravo da usmerava upotrebu identifikovanog sredstva tokom čitavog perioda korišćenja.

KPŠF-0 procenjuje da li ima pravo da usmerava „kako i u koje svrhe“ sredstvo da se koristi tokom čitavog perioda korišćenja.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.4 Nekretnina, postrojenja i opreme i najmovi (nastavak)

Merenje i priznavanje zakupa

Na dan početka najma, KPŠF-0 priznaje imovinu s pravom korišćenja i obavezu iznajmljivanja u bilansu stanja. Sredstvo sa pravom korišćenja meri se po trošku koji se sastoji od početnog merenja obaveze iznajmljivanja, svih početnih direktnih troškova nastalih od strane KPŠF-0, procene troškova rasklapanja i uklanjanja sredstva na kraju najma i svih plaćanja zakupa izvršenih pre datuma početka najma (bez primljenih podsticaja).

KPŠF-0 amortizira imovinu s pravom korišćenja pravocrtno od datuma početka najma do ranijeg kraja korisnog veka imovine s pravom korišćenja ili kraja roka najma. KPŠF-0 takođe procenjuje imovinu s pravom korišćenja za umanjenje vrednosti kada postoje takvi pokazatelji.

Na dan početka, KPŠF-0 meri obavezu iznajmljivanja po sadašnjoj vrednosti neplaćenih zakupa na taj datum, diskontira se korišćenjem kamatne stope koja je implicitna u najmu ako je ta stopa lako dostupna ili KPŠF-0-ova dodatna stopa pozajmljivanja. Plaćanja zakupa uključena u mjerenje obaveza iznajmljivanja sastoje se od fiksnih plaćanja (uključujući u fiksnom sadržaju), varijabilnih plaćanja na osnovu indeksa ili stope, iznosa za koje se očekuje da će se plaćati na osnovu garancije preostale vrijednosti i plaćanja koja proizlaze iz opcija koje su razumno sigurne u se vežba.

Posle početnog merenja, obaveza će se umanjiti za izvršena plaćanja i povećati za kamate. Preispituje se tako da odražava bilo kakvo preispitivanje ili izmene ili ako postoje promene u osnovnim fiksnim plaćanjima. Kada se obaveza iznajmljivanja ponovo odmerava, odgovarajuća korekcija se odražava na imovinu s pravom korišćenja ili dobitak i gubitak ako se imovina s pravom korišćenja već smanji na nulu.

KPŠF-0 je izabrao da obračunava kratkoročna iznajmljivanja i iznajmljivanja male vrednosti korišćenjem praktičnih sredstava. Umesto da se priznaju kao imovina s pravom korišćenja i obaveza iznajmljivanja, plaćanja u vezi s njima priznaju se kao rashod u dobiti ili gubitku, pravocrtno, tokom trajanja najma. I imovina s pravom korišćenja i obaveze iznajmljivanja prikazani su kao zasebni saldi u izveštaju o finansijskom stanju.

3.5 Nematerijalna sredstva

Nematerijalna sredstva sastoje se od licenciranih kompjuterskih softvera. U početku su predstavljene prema trošku, dok kasnije prema ceni koštanja umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke usled umanjivanja vrednosti, ako ih je bilo. Amortizacija se knjiži ako su sredstva raspoloživa za korišćenje primenom linearne metode, gde se trošak nematerijalnih sredstava otpisuje tokom procenjenog veka upotrebljivosti sredstava korišćenjem sledećih stopa:

Sofveri - 20%

Licence se amortizuju za tok trajanja licence do najduže 5 godina.

3.6 Umanjenje ne-finansijskih sredstava

Prenošena vrednost ne-finansijskih sredstava je razmatrana za umanjivanje kada ima promene u slučajevima ili kada promene u okolnostima ukazuju da knjigovodstvena vrednost se ne može ostvariti. Ako bilo kakva takva indikacija postoji i kada je knjigovodstvena vrednost veća od procenjenog iznosa koji može da se nadoknadi za nju, vrednost aktive se smanjuje na vrednost koja se za nju može nadoknaditi. Iznos koji se može nadoknaditi za ta sredstva je veća do neto prodajne cene ili upotrebne vrednosti.

Pri proceni upotrebne vrednosti, predviđeni budući tokovi gotovog novca smanjuju se na sadašnju vrednost primenom pre-porezne stope smanjenja koja odražava vremensku vrednost novca i rizika specifičnih za ta sredstva.

Gubici zbog umanjivanja vrednosti priznaju se u izveštaju sveobuhvatnog dobitka.

3.7 Oporezivanje

KPŠF kao poverenički fond je izuzet od plaćanja poreza na dobit korporacija.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8 Penzioni troškovi

KPŠF-0 ne drži provizije niti ima bilo kakvu obavezu u pogledu penzija zaposlenih koje su veće od doprinosa koji su uplaćeni u gorepomenutu penzionu šemu.

3.9 Značajne procene i presude

Sastavljanje finansijskih izveštaja zahteva od rukovodstva procene i presude koje utiču na primenu računovodstvenih politika i prezentirane vrednosti sredstava, obaveza, prihoda i rashoda. Faktični rezultati mogu odstupati od ovih procena. Rukovodstvo isto treba presuditi i aplikaciju knjigovodstvenih politika KPŠF-0. Procene i presude se revidiraju na tekućoj osnovi.

Ova napomena daje pregled oblasti koje uključuju viši stepen prosuđivanja i složenosti, kao i glavne izvore neizvesnosti procena koje imaju značajan rizik da dovedu do materijalnog prilagođavanja u narednoj finansijskoj godini. Detaljne informacije o svakoj od ovih procena i prognoza uključene su u odgovarajuće napomene zajedno sa informacijama o osnovama za obračun za svaku pogodenu stavku u finansijskim izveštajima.

Korisni vek trajanja obezvređljivih sredstava

Uprava je pregledala korisne živote obezvređljivih sredstava na dan 31 decembra 2019. Rukovodstvo procenjuje određen korisni vek sredstava predstavlja očekivanu korist te imovine. Knjigovodstvene vrednosti tih sredstava su analizirani u Napomenama 7 i 8. Međutim, faktični rezultati mogu odstupati od ovih procena zbog tehnološke zastarelosti.

Merenje očekivanog kreditnog gubitka

Merenje očekivanog ispravka vrednosti kreditnog gubitka za finansijsku aktivu merenu po amortizovanom trošku je područje koje zahteva korišćenje složenih modela i značajnih pretpostavki o budućim ekonomskim uslovima i kreditnom ponašanju (npr. verovatnoća neispunjavanja obaveza banaka po oročenim depozitima i rezultirajući gubici). Objašnjenje ovih ulaznih podataka, pretpostavki i tehnika procene korišćenih u merenju ECL-a detaljnije je opisano u napomeni 3.11.3, koja takođe navodi ključne osetljivosti ECL-a na promene u ovim elementima.

Nekoliko značajnih procena takođe je potrebno za primenu računovodstvenih zahteva za merenje ECL-a, kao što su:

- Određivanje kriterijuma za značajno povećanje kreditnog rizika;
- Izbor odgovarajućih modela i pretpostavki za merenje ECL-a;
- Utvrđivanje broja relativnih pondera predviđenih scenarija za svaku vrstu proizvoda/tržišta i pripadajući ECL; i
- Osnivanje grupa slične finansijske aktive u svrhu merenja ECL-a.

3.10 Rezerva

Operativna rezerva deo je neto sredstva koja pripadaju KPŠF-0 i može dostići maksimalni iznos od 5.000.000 evra, i sredstva se mogu koristiti samo uz odluku Upravnog odbora u slučaju vanrednih događaja, nepredviđenih okolnosti, ili za potrebu za kupovinu nekretnina u svrhu operacija KPŠF (kao što su kancelarije). Rezerva se prvobitno finansirala u 2013. godini od akumuliranog viška i mogu se dopuniti samo iz viška iz operativnih aktivnosti odlukom Upravnog odbora. U slučaju da se sredstva iz rezerve koriste za pokriće troškova izveštajnog perioda, oni će biti priznati u dobitak ili gubitak za period.

3.11 Upravljanje finansijskim rizikom

3.11.1 Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik da će promena u tržišnim cenama, kao što su deviznih kurseva i kamatnih stopa, uticati na dobit KPŠF-0 ili na vrednost njenih finansijskih instrumenata. Cilj upravljanja tržišnim rizikom je upravljanje i kontrola izloženosti tržišnim rizicima u okviru prihvatljivih parametara, uz optimizaciju povratka.

Devizni rizik

Sredstva i obaveze KPŠF-0 nisu izložena deviznim kretanjama kursa pošto se sve transakcije i bilansi obavljaju u lokalnoj valuti.

Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik da će fer vrednost ili buduću tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih kamatnih stopa. Menadžment KPŠF-0-a je prvenstveno odgovoran za svakodnevno praćenje neto kamatne stope rizika pozicije i postavlja granice da se smanji potencijal nesklada kamatnih stopa.

Na dan finansijskog stanja KPŠF-0 sva kamatonosna sredstva KPŠF-0-a (oročeni depoziti) su sa fiksnim kamatama.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.11 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.11.2 Rizik likvidnosti

Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumeva održavanje dovoljnog iznosa gotovine, raspoloživost sredstava putem adekvatnih kreditnih linija i sposobnost prikupljanja na vreme, u utvrđenom roku, potraživanja od trećih lica.

Sljedeća tabela prikazuje preostala ugovorna dospeća finansijskih sredstava i obaveza KPŠF-0. Dospeća su pripremljena na osnovu nediskontovanih novčanih tokova.

	Na dan 31 decembar 2019			Na dan 31 decembar 2018		
	1-3 meseca	3-6 meseca	6-12 meseca	1-3 meseca	3-6 meseca	6-12 meseca
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Financijska sredstva						
Gotovina u rukama i bankama	143,678	-	-	688,467	-	-
Depoziti	-	-	5,268,026	-	-	4,602,762
Dospeli računi	614,998	-	-	483,036	-	-
	758,676	-	5,268,026	1,171,503	-	4,602,762
Financijske obaveze						
Plativi računi	984,586	-	-	868,207	-	-
	984,586	-	-	868,207	-	-
Ročna neusklađenost	(225,910)	-	5,268,026	303,296	-	4,602,762

3.11.3 Finansijski instrumenti koji nisu predstavljeni po fer vrednosti

Sljedeća tabela sumira knjigovodstvene vrednosti i fer vrednosti tih finansijskih sredstava i obaveza koje nisu prikazane u izveštaju o finansijskom stanju po fer vrednosti na dan 31 decembar 2019 i 2018.

	Na dan 31 decembar 2019		Na dan 31 decembar 2018	
	Vrednost u knjigovodstvo	Fer Vrednost	Vrednost u knjigovodstvo	Fer Vrednost
	EUR	EUR	EUR	EUR
Financijska sredstva				
Gotovina u rukama i bankama	143,678	143,678	688,467	688,467
Depoziti	5,268,026	5,270,661	4,602,762	4,605,065
Dospeli računi	614,998	614,998	483,036	483,036
	6,026,702	6,029,337	5,774,265	5,776,568
Financijske obaveze				
Plativi računi	984,586	984,586	868,207	868,207
	984,586	984,586	868,207	868,207

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.11 Upravljanje financijskim rizikom (nastavak)

3.11.4 Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od finansijskog gubitka KPŠF-0 ukoliko kupac ili ugovorna stranka finansijskog instrumenta ne ispuni svoje ugovorne obaveze, a nastaje uglavnom i direktno od depozita KPŠF-0 u bankama i predstavlja najveći vrstu rizika za sredstva KPŠF-0.

Merenje kreditnog rizika

Procena kreditne izloženosti za potrebe upravljanja rizicima je složena i zahteva primenu modela, budući da izloženost varira sa promenama tržišnih uslova, osim novčanih tokova i protoka vremena. Procena kreditnog rizika podrazumeva dalju procenu verovatnoće nastanka kašnjenja,

KPŠF-0 meri kreditni rizik koristeći verovatnoću neplaćanja (PD), izloženost po defaultu (EAD) i gubitak po defaultu (LGD). Ovo je pristup koji se koristi u svrhu merenja očekivanog kreditnog gubitka (ECL) prema MSFI-u 9.

Kreditne izloženosti razvrstavaju se u jednu od tri faze, u zavisnosti od povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja relevantnih instrumenata koji se vode po amortizovanoj vrednosti, i to: oročeni depoziti kod komercijalnih banaka.

Kada dolazi do značajnog povećanja kreditnog rizika, instrument je pomećen sa 12-mesečnog očekivanog gubitka na očekivani životni gubitak.

Prilikom procene, početni kreditni rizik finansijskog instrumenta meri se prema tekućem kreditnom riziku, uzimajući u obzir njegov preostali vek trajanja instrumenta.

U prvom i drugom koraku, prihod od kamata je efektivna kamata na bruto knjigovodstvenu vrednost; u trećoj fazi to je efektivna kamata na amortizovani trošak.

Kako bi se izračunali 12-mesečni i doživotni očekivani gubici, za relevantne instrumente primenjuje se model kreditnog rizika (PD, LGD), predviđanje bilansa (avansi, povlačenje sredstava) i kamatne stope (faktori popusta).

Na strani kreditnog rizika, PD i LGD modeli moraju zadovoljiti model rezervi za umanjenje vrednosti.

PD model procenjuje verovatnoću neplaćanja (PD) u skladu sa sledećim načelima:

- Sve relevantne informacije su razmotrene;
- Trenutne ekonomske okolnosti odražavaju se primenom najbolje, a ne konzervativne procene;
- Obezbeđuje verovatnoću da će doći do kašnjenja u narednih 12 meseci ili tokom životnog veka instrumenta;
- Uključuje ekonomske prognoze u budućnosti.

LGD model procenjuje procenat gubitka u skladu sa sledećim načelima:

- razmatra sve relevantne informacije i uključuje element orijentisan na budućnost;
- odražava trenutne ekonomske okolnosti (tj. predstavlja najbolju procenu, a ne procenu ekonomske krize);
- razmatra samo troškove koji se mogu direktno pripisati naplati povraćaja.

Model umanjenja za oročene depozite

Model umanjenja za oročene depozite kod lokalnih banaka uzima u obzir istoriju neizvršenja obaveza od strane upotrebljenih banaka (kojih nije bilo), osnovne finansijske pokazatelje i metriku, kao i preostali vek trajanja instrumenta. Svakom scenariju se daje odgovarajuća verovatnoća koja se koristi za procenu očekivanih kreditnih gubitaka.

Da li je instrument premešten sa prve faze na fazu dva ili tri zavisi od objektivnih dokaza o umanjenju vrednosti ili osnovnih metrika kao što je:

- neispunjavanje obaveza ili kršenje odredbi u plaćanju kamata ili glavnice depozita; ili
- postaje verovatno da će banka ući u stečaj ili finansijsku reorganizaciju; ili
- Centralna banka Republike Kosovo nastavlja sa oduzimanjem dozvole za rad banci; ili
- tekući koeficijent opada ispod 0.9; ili
- koeficijent kredita i depozita prelazi 1.1 ili opada ispod 0.4; ili
- koeficijent adekvatnosti kapitala opada ispod 8.5%; ili
- procenat loših kredita prelazi 13%.

S obzirom na gore navedene inpute, svi oročeni depoziti su evaluirani korišćenjem 12-mesečnog modela umanjenja vrednosti u fazi 1, dok nije bilo kretanja između faza tokom godina završenih 31. decembra 2019. i 2018. Neto dodaci u rezervacije za očekivane kreditne gubitke tokom godine iznosili su 333 EUR što je rezultiralo na krajnji bilans na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od 2,636 EUR (2018: neto smanjanje od 252 EUR i krajnji bilans od 2,303 EUR).

4 GOTOVINA U RUKAMA I BANKAMA

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
ProCredit Bank - Tekući račun	115,813	58,733
Banka për Biznes – Tekući račun	19,047	544,426
Raiffeisen Bank Kosovo – Tekući račun	6,841	84,662
NLB Prishtina - Tekući račun	531	244
Banka Ekonomike – Tekući račun	386	92
ISh Bankasi – Tekući račun	324	44
TEB Bank – Tekući račun	300	-
Banka Kombëtare Tregtare - Dega Prishtinë – Tekući račun	272	187
Gotov novac u rukama	164	79
Ukupna gotovina u rukama i bankama	143,678	688,467

Tekući računi KPŠF-0 ne nude interes, osim računa sa Banka për Biznes, koji od 1. avgusta 2018. godine obezbeđuje progresivnu kamatu na osnovu dnevnog stanja na računu. Kamata zarađena za godinu završenu 31. decembra 2019. na ovom računu iznosila je 6,357 EUR, od čega 228 EUR je bilo dospelo na datum izveštavanja (2018: kamata zarađena 2,022 EUR od čega 427 EUR je bilo dospelo).

5 DEPOZITI

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Depoziti pre provizija za očekivane kreditne gubitke	5,270,662	4,605,065
Provizije za očekivane kreditne gubitke	(2,636)	(2,303)
Depoziti posle provizija za očekivane kreditne gubitke	5,268,026	4,602,762

Rezerve za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente za godinu koja se završila 31 decembra 2019 godine izvedene su u skladu sa očekivanim modelom kreditnog gubitka kako je detaljno opisano u značajnim računovodstvenim politikama. Kretanje rezervi za očekivane kreditne gubitke su bili:

	2019	2018
	EUR	EUR
Na dan 1 januar	2,303	2,555
Dodatne provizije zbog novih plasmana	2,636	2,303
Izdavanja iz provizije zbog dospeća / predstanka priznanja	(2,303)	(2,555)
Izdavanja iz provizije zbog promene kreditnog rizika	-	-
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	333	(252)
Na dan 31 decembar	2,636	2,303

5 DEPOZITI (NASTAVAK)

	2019	2018
	EUR	EUR
Na dan 1 januar	4,602,762	5,107,118
Novi plasmani	5,259,500	4,600,000
Zarađena kamata	115,408	80,050
Kamata – primljena	(109,311)	(84,658)
Glavnica – dospela	(4,600,000)	(5,100,000)
Neto kretanje provizije za očekivane kreditne gubitke	(333)	252
Na dan 31 decembar	5,268,026	4,602,762

Na dan 31 decembra 2019. godine, investicije KPŠF-O u oročene depozite merene po amortizovanoj vrednosti sastojale su se od 5 depozita koji su imali originalne rokove dospeća od jedne godine, fiksne kamatne stope, prosečno trajanje (ponderisano) od 0.90 godina i prosečnu kamatnu stopu od 2.08%. Svi depoziti su položeni kod komercijalnih banaka koje imaju dozvolu i posluju u Republici Kosovo. Na dan 31 decembra 2018. godine investicije u oročene depozite merene po amortizovanoj vrednosti sastojale su se od 3 depozita koji su imali originalno dospeće 1 godine, fiksnu kamatnu stopu, prosečno trajanje (ponderisano) 0.96 godina i prosečnu stopu/kupon od 2.38%.

6 DOSPELI RAČUNI

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Neto potraživanja od KPŠF-PS	553,143	410,601
Dospeli rabati iz otvorenih instrumenata	56,826	71,961
Ostali dospeli računi	5,029	474
Ukupno dospeli računi	614,998	483,036

Na dan 31 decembra 2019, bilans potraživanja od KPŠF-PS u iznosu od 553,143 EUR odnosi se na naknadu za upravljanje naplaćen na računima doprinosilaca u iznosu od 553,030 EUR, kao i pozitivnu razliku od refundacija pogrešnih doprinosa u iznosu od 113 EUR (2018: 415,160 EUR odnosno negativnu razliku od 4,559 EUR); koji su primljeni posle datuma izveštavanja.

7 NEKRETNINA, POSTROJENJA I OPREME

	Kompjuteri i prateće opreme	Nameštaji uređaji i oprema	Ostala kancelarijska oprema	Motorna vozila	Plac i izgradnja u toku	Ukupno
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Cene						
Na dan 1 januar 2018	319,948	22,414	58,950	53,365	-	454,677
Dodato u toku godine	14,344	1,489	-	-	591,153	606,986
Otpisano u toku godine	(16,820)	(403)	(6,304)	-	-	(23,527)
Na dan 31 decembar 2018	317,472	23,500	52,646	53,365	591,153	1,038,136
Dodato u toku godine	72,870	410	21,200	-	-	94,480
Otpisano u toku godine	(16,519)	(783)	(6,314)	-	-	(23,616)
Na dan 31 decembar 2019	373,823	23,127	67,532	53,365	591,153	1,109,000
Akumulirano obezvređenje						
Na dan 1 januar 2018	(276,817)	(20,301)	(45,794)	(53,365)	-	(396,277)
Teret u toku godine	(21,124)	(878)	(7,120)	-	-	(29,122)
Eliminisano iz otpisa	16,820	403	6,304	-	-	23,527
Na dan 31 decembar 2018	(281,121)	(20,776)	(46,610)	(53,365)	-	(401,872)
Teret u toku godine	(22,452)	(875)	(4,944)	-	-	(28,271)
Eliminisano iz otpisa	16,519	783	6,314	-	-	23,616
Na dan 31 decembar 2019	(287,054)	(20,868)	(45,240)	(53,365)	-	(406,527)
Neto knjigovodstvena vrednost						
Na dan 31 decembar 2019	86,769	2,259	22,292	-	591,153	702,473
Na dan 31 decembar 2018	36,351	2,724	6,036	-	591,153	636,264

Izgradnja u toku i avansi

Dana 23 novembra 2017 godine, Vlada Republike Kosovo je donela odluku br. 06/117 o eksproprijaciji u ime javnog interesa imovine društvenog preduzeća „P.SH. Udruženje SH.A.M. Vllaznim Union“, koja se nalazi na katastarskoj parceli, P-7207-0, u Lakërishtë, prištinska katastarska zona, opština Priština, za potrebe KPŠF-a.

Prema važećim zakonima o privatizaciji - imajući u vidu da je eksproprijacija izvršena u javnom interesu - KPŠF je morao da plati samo 20% od vrednosti imovine u iznosu od 249,012 EUR (procenjeno od strane nezavisnog ovlašćenog inspektora na 1,245,060 EUR), legitimnih potraživanja poverioca, o čijim potraživanjima je Organ za likvidaciju doneo odluku u iznosu od 340,142 EUR, dok su administrativne takse iznosile 2,000 EUR. Kao takav, u junu 2019 godine, KPŠF je platio Kosovskoj agenciji za privatizaciju potreban iznos od 591,153 EUR.

Organ za likvidaciju je odbio potraživanja u iznosu od 133,618 EUR, a na njegove odluke može se uložiti žalba Posebnoj komori Vrhovnog suda Republike Kosovo. Prema sporazumu o eksproprijaciji, KPŠF je obećao i obavezan je da plati bilo koja i sva potraživanja koje je Posebna komora usvojila u korist žalioca, a takvi iznosi će povećati troškove za nabavku eksproprisane parcele.

Vlasništvo nad imovinom je preneseno u katastarski registar na KPŠF tokom 2019. godine. Na datum izdavanja ovog izveštaja KPŠF je na fazi projektovanja izgradnje svojih kancelarija.

Tokom 2019. i 2018. godine, KPŠF je u potpunosti otpisao amortizovanu imovinu.

Na dan 31 decembra 2019 i 2018 ne postoje tereti nad sredstvima KPŠF-O.

8 IMONVINA S PRAVOM KORIŠĆENJA I OBAVEZE IZNAJMLJIVANJA

	Imovina s pravom korišćenja		Obaveze iznajmljivanja
	EUR		EUR
Na dan 1 januar 2018	-	Na dan 1 januar 2018	-
Dodato u toku godine	-	Troškovi kamate iznajmljivanja	-
Obezvredenje u toku godine	-	Plaćanja tokom godine	-
Na dan 31 decembar 2018	-	Na dan 31 decembar 2018	-
Promene u početnoj primeni MSFI 16	185,834	Promene u početnoj primeni MSFI 16	191,481
Korigovano na dan 1 januar 2019	185,834	Korigovano na dan 1 januar 2019	191,481
Dodato u toku godine	-	Troškovi kamate iznajmljivanja	10,540
Obezvredenje u toku godine	(46,458)	Plaćanja tokom godine	(54,000)
Na dan 31 decembar 2019	139,376	Na dan 31 decembar 2019	148,021

Tokom godine završenoj 31. decembra 2019, KPŠF-O ima samo jedan najam, za svoju kancelariju, koji je identifikovan kao imovina s pravom korišćenja i odražava se na izveštaju o finansijskom stanju. Obaveze iznajmljivanja povezane sa istim prikazuju se takođe u izvještaju o finansijskom stanju.

Iznajmljivanje traje od 1. januara 2018. do 31. decembra 2023. godine, dok obe strane imaju mogućnost da raskinu ugovor putem otkazivanja od 9 meseci. Postepena stopa zaduživanja koja se primenjuje za obaveze zakupa priznate pri početnoj primeni 1. januara 2019. godine iznosila je 6,49%, dok se amortizacija imovine s pravom korišćenja vrši linearno, tokom celog trajanja najma.

S obzirom da se iznajmljivanje plaća unaprijed, početna uplata nije uključena u obaveze iznajmljivanja. Na dan 31. decembra 2019. diskontirane obaveze iznajmljivanja u iznosu od 148.021 EUR sastoje se od 46,256 EUR kratkoročnih i 101,765 EUR dugoročnih iznajmljivanja. Nediskontirane obaveze iznajmljivanja iznose 162,000 EUR, od čega su 54,000 EUR kratkoročne, a 108,000 EUR dugoročne.

9 NEMATERIJALNA SREDSTVA

	Softveri i Licence
	EUR
Cene	
Na dan 1 januar 2018	412,888
Dodato u toku godine	38,978
Otpisano u toku godine	-
Na dan 31 decembar 2018	451,866
Dodato u toku godine	11,370
Otpisano u toku godine	(7,520)
Na dan 31 decembar 2019	455,716
Akumulirana amortizacija	
Na dan 1 januar 2018	(365,907)
Teret u toku godine	(24,462)
Eliminisano iz otpisa	-
Na dan 31 decembar 2018	(390,369)
Teret u toku godine	(17,967)
Eliminisano iz otpisa	7,520
Na dan 31 decembar 2019	(400,816)
Neto knjigovodstvena vrednost	
Na dan 31 decembar 2019	54,900
Na dan 31 decembar 2018	61,497

10 PLATIVI RAČUNI I AKRUALI

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Plativi računi za investicione aktivnosti	824,824	711,780
Akruali za štampanje i slanje stanja računa doprinosilaca	115,409	93,301
Ostali plativi računi i akruali	44,353	63,126
Ukupni plativi računi	984,586	868,207

Na dan 31 decembra 2019 u bilans plativih računa za investicione aktivnosti su uključeni naknade upravljanja od strane menadžera otvorenih fondova koji fakturisaju u vrednosti od 824,081 EUR i naknade za posredništvo u vrednosti od 743 EUR (2018: 711,037 EUR odnosno 743 EUR).

11 VIŠAK

	2019			2018		
	Operativne Aktivnosti	Investicione Aktivnosti	Ukupno	Operativne Aktivnosti	Investicione Aktivnosti	Ukupno
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Prihodi za godinu						
Prihodi od naplaćenih taksi	1,294,186	6,941,657	8,235,843	1,212,535	6,447,812	7,660,347
Ostali prihodi	132,822	41,208	174,030	82,072	15,595	97,667
	1,427,008	6,982,865	8,409,873	1,294,607	6,463,407	7,758,014
Troškovi za godinu	(1,205,928)	(4,702,557)	(5,908,485)	(1,158,745)	(5,743,872)	(6,902,617)
Rezerve za očekivane kreditne gubitke, neto (povećanje)/ smanjenje	(333)	-	(333)	252	-	252
Višak za godinu	220,747	2,280,308	2,501,055	136,114	719,535	855,649
Višak u početku godine - korigovan	509,983	101,362	611,345	379,516	81,827	461,343
Refundacija viška u KPŠF-PS	-	(2,300,000)	(2,300,000)	-	(700,000)	(700,000)
Višak u kraju godine	730,730	81,670	812,400	515,630	101,362	616,992

Tokom 2019. Upravni odbor je odlučio da nadoknadi penziona sredstva doprinosioca (KPŠF-PS) sa 2,300,000 EUR iz viška investicionih aktivnosti, ostavljajući neto bilans viška od 812,400 EUR na dan 31 decembra 2019. Tokom 2018. Upravni odbor je odlučio da nadoknadi penziona sredstva doprinosioca (KPŠF-PS) sa 700,000 EUR iz viška investicionih aktivnosti, ostavljajući neto bilans viška od 616,992 EUR na dan 31 decembra 2018.

12 NAKNADA TAKSI NA TERET PENZIJSKIH SREDSTAVA

	Za godinu završenu 31 decembar 2019	Za godinu završenu 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Naplaćene takse za investicione aktivnosti	6,941,657	6,447,812
Naplaćene takse za operativne aktivnosti	1,294,186	1,212,535
Total naknada taksi na teret penzijskih sredstava	8,235,843	7,660,347

Naknade su obračunate dnevno prema formuli:

$Naknada = [\text{Bruto sredstva učesnika}] * [\text{Stopa}] / [\text{Broj dana u godini}] .$

Ukupne naknade naplaćene nad bruto sredstvima učesnika u cilju finansiranja aktivnosti KPŠF-a za godinu koja se završava 31 decembra 2019 iznosi 8,235,843 EUR (2018: 7,660,347 EUR).

Naplaćene tarife za period raportisanja, usvajane od strane Skupštine Republike Kosovo u skladu sa Zakonom br. 04/L-168, bile su kao sledeće:

Datum od	Datum do	Takse za investicione aktivnosti	Takse za operativne aktivnosti	Ukupne takse
1 januar 2018	31 januar 2018	0.393% g.	0.081% g.	0.474% g.
1 februar 2018	15 maj 2019	0.381% g.	0.071% g.	0.452% g.
16 maj 2019	31 decembar 2019	0.370% g.	0.069% g.	0.439% g.

13 OSTALI PRIHODI

	Za godinu završenu 31 decembar 2019	Za godinu završenu 31 decembar 2018
	EUR	EUR
<i>Operativne aktivnosti</i>		
Kamatni prihod od depozita i tekućeg računa	121,765	82,072
Neto prihodi od refundacije doprinosa	7,862	-
Ostali prihodi iz operativnih aktivnosti	3,195	-
	132,822	82,072
<i>Investicione aktivnosti</i>		
Rabat od AXA-WFOI	39,100	15,595
Ostali prihodi iz investicionih aktivnosti	2,108	-
	41,208	15,595
Ukupni ostali prihodi	174,030	97,667

Penzijski doprinosi koji dolaze na računu za naplatu (CBK račun za KPŠF-PS) pretvaraju se u jedinice na dan doprinosa. Povremeno se uplata izvrši greškom (delimično ili u celosti), a kada se to razume, KPŠF, u skladu sa Zakonom br. 04/L-101, vraća nominalni iznos pogrešnog doprinosa. Prema policama KPŠF-a, neto razlike između (i) vraćenog nominalnog iznosa i (ii) vrednosti odgovarajućih jedinica na dan povrata novca; tretiraju se za KPŠF-O kao ostali prihod kada je pozitivan i kao ostali rashodi kada su negativni. Za godinu završenu 31. decembra 2019. neto prihod od povrata doprinosa iznosio je 7,862 EUR (2018: neto rashod u iznosu od 4,559 EUR).

14 NETO NAKNADE OTVORENIH INSTRUMENATA

	Za godinu završenu 31 decembar 2019			Za godinu završenu 31 decembar 2018		
	Bruto	Rabati	Neto	Bruto	Rabati	Neto
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vanguard – GSIF	365,610	(167,640)	197,970	986,158	(510,133)	476,025
BNY Mellon – RRF	1,246,615	-	1,246,615	488,895	-	488,895
AXA – GILB	153,678	(9,194)	144,484	394,407	(49,301)	345,106
Schroders – SISF	100,784	-	100,784	50,969	-	50,969
Schroders – GDG	293,788	-	293,788	813,018	-	813,018
Nordea 1 – GSEF	414,968	-	414,968	689,736	-	689,736
Nordea 1 – SRF	1,129,320	-	1,129,320	942,218	-	942,218
Amundi – 3M I	221,064	(84,790)	136,274	16,719	-	16,719
AXA – WFOI	238,363	-	238,363	716,717	-	716,717
BNP Paribas – PDP	450,555	(106,478)	344,077	1,014,653	(147,058)	867,595
Amundi – RPI2	161,370	-	161,370	253,115	-	253,115
Corp Bond Eur ETF	46,473	-	46,473	-	-	-
S&P500 Minvol ETF	64,637	-	64,637	-	-	-
Amun. EurCorp ETF	37,062	-	37,062	-	-	-
MSCI USA Qual ETF	2,768	-	2,768	-	-	-
Pictet – HDS	-	-	-	44,293	-	44,293
Ukupne neto naknade otvorenih instrumenata	4,927,055	(368,102)	4,558,953	6,410,898	(706,492)	5,704,406

15 TROŠKOVI OSOBLJA

	Za godinu 31 decembar 2019	Za godinu 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Plate osoblja	456,201	462,045
Penzioni doprinosi poslodavca	59,874	63,749
Troškovi Kolektivnog Ugovora	42,176	39,029
Zdravstveno osiguranje	4,702	5,879
Prekovremeni rad, bonusi i ostali troškovi osoblja	21,500	3,673
Ukupno troškovi osoblja	584,453	574,375

16 TROŠKOVI UPRAVNOG ODBORA

	Za godinu 31 decembar 2019	Za godinu 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Honorari članova Odbora	124,600	123,850
Putovanja/Hotel/Drugi/troškovi	34,505	48,708
Fiducijarno osiguranje Sastanci	22,709	22,663
Penzioni doprinosi poslodavca	11,461	12,641
Ukupno troškovi Upravnog odbora	193,275	207,862

17 STRUČNE SLUŽBE / UGOVORAČI / KONSULTANTI

	Za godinu završenu 31 decembar 2019	Za godinu završenu 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Usluge dizajna i odnosa sa javnošću	4,815	4,977
Usluge interne revizije	2,940	2,678
Arhitektonske usluge	2,007	1,801
Prevodilačke i lektorske usluge	818	640
Noterske / pravne i ostale službe	679	284
Ukupni troškovi za stručne usluge, ugovorače i konsultante	11,259	10,380

18 DEŠAVANJA POSLE DATUMA FINANSIJSKOG STANJA

Od 31. decembra 2019. godine, širenje COVID-19 je ozbiljno uticalo na mnoge lokalne ekonomije širom sveta. U mnogim zemljama, preduzeća su prinudena da zatvore ili ograniče svoja poslovanja za duži ili neodređeni period vremena. Mere preduzete za zaustavljanje virusa, uključujući zabranu putovanja, karantine, socijalnu udaljenost i zatvaranje usluga koje nisu od suštinskog značaja uzrokovale su ometanja u poslovanju širom sveta, što je rezultiralo u ekonomskom usporavanju. Globalna tržišta akcija su takođe iskusila veliku volatilnost i značajno oslabljenje. Dok su vlade i centralne banke odgovorile monetarnim i fiskalnim intervencijama radi stabilizacije ekonomskih uslova, trajanje i uticaj pandemije COVID-19, kao i efikasnost reakcija vlade i centralnih banaka, za sada nisu jasni.

Sveukupni rizik za poslovanje

Ovi su događaji blago poremetili, ali nisu sprečili, normalno funkcionisanje KPŠF-a. Sve operacije se obavljaju, i usluge se pružaju, radom osnovnog osoblja u kancelariji i drugih koji rade kod kuće. S obzirom da KPŠF-O nije imao izloženost pogođenim finansijskim instrumentima, stoga nije bilo uticaja na finansijski položaj KPŠF-O, niti na njegove prihode, i oba ostaju vrlo stabilna.

KPŠF je odlučio da ovi događaji nisu naredni događaji za prilagođavanje. Prema tome, finansijsko stanje i rezultati poslovanja za godinu završenu 31. decembra 2019. nisu prilagođeni kako bi odražavali njihov uticaj.

Razumno je očekivati da bez obzira na trajanje i ozbiljnost ovih posledica, neće biti uticaja na finansijsko stanje i rezultate KPŠT-O za buduće periode.

Osim gore navedenih događaja, ne postoje ostali naredni događaji koji zahtevaju prilagođavanje ili dalje obelodanjivanje u finansijskim izveštajima za godinu koja se završava 31. decembra 2019.

ANEKS

8

KOSOVSKI PENZIJSKI ŠTEDNI FOND PENZIJSKA SREDSTVA

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA I FINANSIJSKI IZVEŠTAJI

Na dan i za godinu koja je završena 31 decembra 2019

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1-2
IZVEŠTAJ O FINANSIJSKOM STANJU	3
IZVEŠTAJ O SVEOBUHVAATNOM DOBITKU	4
IZVEŠTAJ O PROMENAMA U NETO SREDSTVA DOPRINOSIOCA.....	5
IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE.....	6
NAPOMENE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA	7-31

Izveštaj nezavisnog revizora

Grant Thornton L.L.C.
Rexhep Mala 18
10000 Prishtine
Kosovo

T +381 38 247 771
T +381 38 247 801
F +381 38 247 802

Upravnom Odboru Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izveštaja **Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda - Penzijska Sredstva** ("KPŠF"), koji obuhvataju izveštaj o finansijskoj poziciji na dan 31 decembra 2019 i izveštaj o sveobuhvatnom dobitku, izveštaj o promenama u neto sredstva doprinosioca i izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se tada završava, kao i sažetak značajnih računovodstvenih politika i drugih objašnjenja.

Po našem mišljenju, finansijski izveštaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsko stanje Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda – Penzijska Sredstva na dan 31 decembra 2019, i rezultati njegovog poslovanja i novčanog toka za godinu koja se završila na taj dan u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja (MSFI).

Osnova za mišljenje

Sproveli smo reviziju u skladu sa Međunarodnim standardima revizije (MSR). Naše odgovornosti prema tim standardima dalje su opisane u pasusu Odgovornostirevizora za reviziju finansijskih izveštaja. Mi smo nezavisni od KPŠF u skladu sa Međunarodnim odborom za etičke standarde kodeksa etike profesionalnih računovođa (OESK kodeks) i sa etičkim zahtevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izveštaja u Kosovu, a mi smo ispunili i ostale etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtevima. Verujemo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i primereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Odgovornosti rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje finansijskim izveštajima

Menadžment je odgovoran za pripremu i ferprezentaciju ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja, za takve interne kontrole koje menadžment utvrdi da suneophodne i koje omogućavaju pripremu finansijskih izveštaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed prevare ili grešaka.

U pripremi finansijskih izveštaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti KPŠF da nastavi da radi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, otkrivajući, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako rukovodstvo ili namjerava likvidirati KPŠF ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadgledanje procesa finansijskog izveštavanja KPŠF.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izveštaja

Naši ciljevi su steći razumno uverenje o tome jesu li finansijski izveštaji, kao celina, bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili pogreške i izdati revizorov izveštaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uverenje je viši nivo uverenja, ali nije garancija da će revizija u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili pogreške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izveštaja.

Kao sastavni deo revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

- prepoznamo i procenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izveštaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog usljed prevare je veći od rizika nastalog usljed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilazanje internih kontrola;
- stičemo razumevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola KPŠF;
- ocenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procena i povezanih objava koje je stvorilo rukovodstvo;
- zaključujemo o primerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja i, temeljno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost KPŠF da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvesnost, od nas se zahteva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izveštaju na povezane objave u finansijskim izveštajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izveštaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da KPŠF prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocenjujemo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izveštaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izveštaji, osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa onima koji su odgovorni za upravljanje Kosovskog Penzijskog Štednog Fonda - Penzijska Sredstva, između ostalog, planiranje u obima revizije i značajnih nalaza revizije, sve značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Grant Thornton LLC

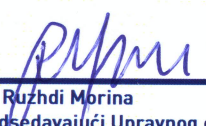

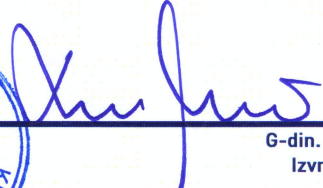

Prishtina,
10 April 2020

Suzana Stavrić
Pravni revizor

	Napomene	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
		EUR	EUR
Imovina			
Novac u banci	4	3,279,603	6,245,153
Dospeli doprinosi i druga potraživanja	5	12,274,188	131,347,368
Investicije na otvorene fondove	6	1,480,058,308	1,227,330,357
Investicije na obveznice Kosova	7	298,483,698	208,510,864
Depoziti	7	185,620,151	119,344,093
		1,979,715,948	1,692,777,835
Obaveze			
Obaveze prema KPŠF-0	8	553,143	410,601
Obaveze za otkupljene jedinice	9	650,497	424,779
Ne-doprinosi	10	38,174	34,257
Plativa kamata	4	14,627	5,030
		1,256,441	874,667
Neto imovina doprinosioca		1,978,459,507	1,691,903,168

Odobreno za objavljivanje od Upravnog odbora i rukovodstva KPŠF i potpisano u njihovo ime dana 31. marta 2020.

 Mr. Ruzhdi Morina Predsedavajući Upravnog odbora		 G-din. Adrian Zalli Izvršni direktor
 G-din. Vërshim Hatipi Zamenik direktora - Finansije i Rizik TI		

Prateće napomene od 1 do 16 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Napomene	Za godinu završenu 31 decembar 2019	Za godinu završenu 31 decembar 2018
		EUR	EUR
Prihodi			
Dobitak investicija na raspolaganju za prodaju - neto	6	150,898,794	-
Prihodi od kamata investicija u obveznice Kosova	7	5,299,465	2,353,410
Prihodi od kamata depozita	7	2,261,648	847,793
Ostali prihodi	11	2,300,000	700,000
		160,759,907	3,901,203
Troškovi			
Naknade za upravljanje na teret računa učesnika	12	(8,235,843)	(7,660,347)
Troškovi kamate gotovine u CBK-u	4	(99,699)	(66,673)
Gubitak investicija na raspolaganju za prodaju - neto	6	-	(88,540,994)
		(8,335,542)	(96,268,014)
Neto (povećanje) rezervi za očekivane kreditne gubitke	7	(178,140)	(415,300)
Povećanje / (Smanjenje) neto sredstava doprinosioca		152,246,225	(92,782,111)

Prateće napomene od 1 do 16 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Doprinosi Učesnika	Zadržani Dobitak	Ukupno
	EUR	EUR	EUR
Na dan 1 januar 2018	1,308,285,047	336,336,533	1,644,621,580
Doprinosi	173,852,170	-	173,852,170
Otkup jedinica zbog povlačenja štednje	(24,832,011)	(6,515,483)	(31,347,494)
Otkup jedinica zbog ne alociranih sredstava	(1,223,238)	(399,260)	(1,622,498)
Otkup jedinica zbog refundacija (Smanjenje) neto sredstava doprinosioca	(826,887)	8,408	(818,479)
	-	(92,782,111)	(92,782,111)
Na dan 31 decembar 2018	1,455,255,081	236,648,087	1,691,903,168
Doprinosi	187,548,325	-	187,548,325
Otkup jedinica zbog povlačenja štednje	(41,850,770)	(10,733,164)	(52,583,934)
Otkup jedinica zbog refundacija	(646,415)	(7,862)	(654,277)
Povećanje neto sredstava doprinosioca	-	152,246,225	152,246,225
Na dan 31 decembar 2019	1,600,306,221	378,153,286	1,978,459,507

Prateće napomene od 1 do 16 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

	Napomene	Za godinu završenu 31 decembar 2019	Za godinu završenu 31 decembar 2018
		EUR	EUR
Tok gotovine od operativnih aktivnosti			
Povećanje neto sredstava doprinosioca		152,246,225	(92,782,111)
<i>Prilagodavanja za:</i>			
(Dobitak) / Gubitak u otvorene fondove (neto od zadržanih naknada)		(149,157,214)	91,922,763
Neto opticaj rezervi za očekivane kreditne gubitke	7	178,140	415,300
Kamatni prihodi	7	(7,561,113)	(3,201,203)
Kamatni troškovi	4	99,699	66,673
		(4,194,263)	(3,578,578)
Uplaćene kamate		5,873,117	2,048,667
Plaćene kamate		(90,102)	(65,261)
		1,588,752	(1,595,172)
<i>Kretanje radnog kapitala:</i>			
Povećanje plativih obaveza za naknade	8	137,870	18,801
Povećanje / (Smanjenje) obaveza za ne-doprinosce	10	3,917	(15,041)
Smanjenje / (Povećanje) potraživanja za povlačenja i dospelih investicija		120,000,000	(111,907,440)
Neto tok gotovine od / lupotrbjenih za) operativne aktivnosti		121,730,539	(113,498,852)
Tok gotovine od investicionih aktivnosti			
(Dodavanje) investicija na otvorene fondove	6	(1,431,956,161)	(422,575,982)
Povlačenje investicija na otvorene fondove	6	1,328,385,424	581,473,372
(Dodavanje) investicija na obveznice Kosova	7	(140,001,490)	(177,350,917)
Dospеле obveznice Kosova (glavnica)	7	50,800,454	64,278,922
(Dodavanje) depozita	7	(141,538,000)	(106,000,000)
Dospeli depoziti (glavnica)	7	76,000,000	37,401,000
Neto tok gotovine (upotrebljenih za) investicione aktivnosti		(258,309,773)	(22,773,605)
Tok gotovine od finansijskih aktivnosti			
Uplaćeni doprinosi učesnika		186,612,628	172,656,152
Povlačene štednje		(52,225,969)	(42,985,423)
Refundacije		(772,975)	(820,371)
Neto tok gotovine od finansijskih aktivnosti		133,613,684	128,850,358
(Smanjenje) gotovine i njegovih ekvivalenata		(2,965,550)	(7,422,099)
Gotovina i njegovi ekvivalenti početkom godine		6,245,153	13,667,252
Gotovina i njegovi ekvivalenti na kraju godine	4	3,279,603	6,245,153

Prateće napomene od 1 do 16 čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

1 UVOD

Kosovski Penzijski Štedni Fond (u daljem tekstu: "KPŠF") registrovan u adresi: Ul. Agim Ramadani br. 182-184, 10000 Priština, Republika Kosovo, brojom registracije 90000225; osnovan je Uredbom UNMIK-a br. 2001/35 od 22 decembra 2001 godine, koja je kasnije izmenjena i dopunjena Uredbom br. 2005/20, a zatim ponovo izmenjena Zakonom br. 03/L-084 Republike Kosova, i dalje dopunjen zakonima br. 04/L-101 i br. 05/L-116 Republike Kosovo, a zadnja dopunjena sa dodacima i promenama Zakonom Br. 04/L-168 i Br. 05/L-116; kao ne-za-profit finansijska institucija, čija je jedina i isključiva svrha upravljanje individualnim računima za penzionu štednju kroz obezbeživanje smotrenih investicija i staranje o penzionoj aktivi i uplaćivanje prinosa na pojedinačne račune radi plaćanja anuiteta za penzionu štednju, kao poverenik koji postupa u ime učesnika i korisnika.

Zakon br. 04/L-101 obezbeđuje program penziona štednje koji se finansira iz uplaćenih doprinosa zaposlenih i njihovih poslodavaca, a kojim upravlja i investira KPŠF. U okviru ovako definisanog sistema doprinosa, svi zaposleni stalni stanovnici Kosova i njihovi poslodavci su obavezni da uplaćuju penzijske doprinose. KPŠF vodi individualne račune za svakog učesnika na koje se uplaćuju doprinosi i povratak od investicija.

KPŠF nadgleda Upravni Odbor koji se sastoji od eksperata za investicije i penzije kao i predstavnika zaposlenih i poslodavaca Kosova. Prema Zakonu Br. 04/L-101, jedan član bez prava glasa zastupa interese Vlade. Tokom 2019. i 2018. godine, Upravni odbor je funkcionisao bez tog člana koji nema parvo glasa.

Ovi finansijski izveštaji su za Kosovski Penzijski Štedni Fond penzijska sredstva (ili "KPŠF-PS") koji se sastoje od penzijske štednje (penzijskih sredstava) doprinosilaca. Finansijski izveštaji za Kosovski Penzijski Štedni Fond Operacije (ili "KPŠF-O"), koji je entitet koji upravlja i administrira penzijskom štednjom (penzionim sredstvima) doprinosilaca, pripremaju se odvojeno od finansijskih izveštaja penzijskih sredstava.

2 OSNOVA ZA PRIPREMU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

2.1 Izjava o usklađenosti

Finansijski izveštaji KPŠF-PS su pripremljene u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja ("MSFI").

2.2 Osnova za pripremu

KPŠF-PS vodi knjigovodstvenu dokumentaciju i priprema finansijske izveštaje na akrealnoj osnovi prema pravilima istorijskog troška izmenjenih revalorizacijom finansijskih sredstava i obaveza merene po FVPL. Aktualni i uporedni podaci objavljeni u ovim finansijskim izveštajima su prikazani u evrima koja je valuta i funkcionisanja i prezentiranja KPŠF-PS. Gde je bilo neophodno, uporedni podaci su reklasifikovani u cilju usaglašavanja sa prezentacijom tekuće godine

2.3 Promene računovodstvenih politika i objavljivanja

i) Početno usvajanje novog standarda i revidiranja postojećih standarda na snazi u tekućem period

Sledeći novi standard i revidiranja postojećih standarda izdatih od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde su na snazi u tekućem periodu:

- **MSFI 16 "Najmovi"** (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019.);
- **Izmene i dopune različitih standarda:** Posledice poreza na prihode za isplate od instrumenata klasifikovanih kao kapital (Izmene i dopune MRS 12); Izmene i dopuna plana, smanjenje ili namirenje (Izmene i dopune MRS 19); Troškovi zajma prihvatljivi za kapitalizaciju (dopune MRS 23); Dugoročni interesi u pridruženim kompanijama i zajedničkim ulaganjima (amandmani na MRS 28); Prethodno održani udjeli u zajedničke operaciji (Izmene MSFI 3 i MSFI 11); Značajke pretplata s negativnom nadoknadom (Izmene i dopune MSFI 9) - sve na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019.
- **IFRIC 23 " Neizvesnost u pogledu tretmana poreza na prihod "** (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019.).

Usvajanje gornjih standarda i ovih revidiranja postojećih standarda nije dovelo do materijalnih promena računovodstvenih politika KPŠF-PS-a.

ii) Objavljeni novi standardi i revidiranja postojećih standarda koji još nisu usvojeni

Na dan izdavanja ovih finansijskih izveštaja, donjenavedeni novi standardi i revidiranja postojećih standarda su objavljeni od strane MSFI a još nisu na snazi:

- **MSFI 17 "Ugovori osiguranja"** (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2021.);
- **Revidiranje MSFI 10 "Konsolidirani finansijski izveštaji" i MRS 28 "Ulaganja u pridružena društva i zajednička ulaganja"** - Prodaja ili prilog imovine između investitora i njegovih saradnik ili Joint Venture i dalje izmene (datum stupanja na snagu je na neodređeno vreme na odloženo do istraživačkog projekta metoda kapitala je zaključen);
- **Definicija preduzeća (Izmene i dopune MSFI 3)** - na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2020.;
- **Klasifikacija obaveza kao tekućih ili dugoročnih (Izmene i dopune MRS 1)** - na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili posle 1. januara 2022. godine.

KPŠF-PS je izabralo da ne usvoji ove nove standarde i revidiranja i tumačenja postojećih standarda pre njihovih stupanja na snagu. KPŠF-PS predviđa da usvajanje ovih standarda i revidiranja i tumačenja postojećih standarda neće imati materijalan utecaj na finansijske izveštaje KPŠF-PS u periodu prve primene.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA

3.1 Finansijski instrumenti

Finansijska aktiva i pasiva koje se vode u izveštaj finansijskog stanjauključuju investicije, gotovinu, ekvivalente novca, plative račune i obaveze. Knjigovodstvene politike za priznavanje ovih stavki su objavljene u relevantnim knjigovodstvenim politikama koje su navedene u ovoj napomeni. Finansijski instrumenti su klasifikovani kao imovina, obaveze ili ekvitet u skladu sa suštinom odgovarajućeg ugovornog aranžmana. Kamata, dobit i gubici u vezi sa finansijskim instrumentima klasifikovanih kao imovina ili obaveze su vođeni kao prihod ili trošak. Finansijski instrumenti su prebijani kada KPŠF-PS ima punovažno pravo da vrši prebijanje i namerava da izvrši poravnanje bilo uzimajući kao osnov neto iznos, ili da istovremeno realizuje aktivu i izvrši poravnanje duga.

3.2 Finansijska sredstva i obaveze

Metode merenja

Fer vrednosti

Fer vrednost predstavlja cenu koja bi bila primljena za prodaju aktive ili plaćena za prenos obaveze u urednoj transakciji između učesnika na tržištu na datum merenja.

Amortizovani trošak i efektivna kamatna stopa

Amortizovani trošak je iznos po kojem se finansijska aktiva ili pasiva meri prilikom početnog priznavanja, minus otplate glavnice, plus ili minus kumulativna amortizacija koristeći metodu efektivne kamatne stope bilo koje razlike između tog početnog iznosa i iznosa dospeća, a za finansijsku aktivu, prilagođeno za bilo koji gubitak.

Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje procenjene buduće tokove gotovine kroz očekivani životni vek finansijske aktive ili pasive na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijske aktive (amortizovani trošak pre umanjena vrednosti) ili amortizovani trošak finansijske pasive. Izračun ne uzima u obzir očekivane kreditne gubitke i uključuje transakcijske troškove, premije ili popuste i naknade i bodove plaćene ili primljene koji su sastavni deo efektivne kamatne stope, kao što su naknade za izdavanje.

Kada KPŠF-PS revidira procenjene buduće tokove gotovine, knjigovodstveni iznos finansijske aktive ili pasive se prilagođava kako bi se odrazilo nova procena diskontovana koristeći originalnu efektivnu kamatnu stopu. Svaka promena se evidentira u dobiti ili gubitku.

Prihod od kamata

Prihodi od kamata se obračunavaju primenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijske aktive, osim:

- Kupljene ili stvorene finansijske aktive umanjene za kreditne gubitke (POCI);
- Finansijska aktiva koja nije bila POCI, ali je kasnije postala umanjena za kreditne gubitke („Faza 3“), za koju se prihod od kamata obračunava primenom efektivne kamatne stope na amortizovanu cenu (tj. neto od rezervi za očekivane kreditne gubitke (ECL).

Početno prepoznavanje i merenje

Finansijska aktiva i pasiva se priznaju kada KPŠF-PS postane strana ugovornih odredbi instrumenta. Redovne kupovine i prodaje finansijske aktive se priznaju na datum trgovanja, datum kada se KPŠF-PS obaveže da će kupiti ili prodati aktivu.

Na početno priznavanje, KPŠF-PS meri finansijsku aktivu ili pasivu po njoj fer vrednosti plus ili minus, u slučaju finansijske aktive, ili pasive po ne-fer vrednosti kroz bilans uspeha, transakcione troškove koji su inkrementalni i direktno pripisani sticanju ili izdavanju finansijske aktive ili pasive, kao što su naknade i provizije.

Transakcioni troškovi finansijske aktive i pasive iskazani po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka priznaju se u računu dobiti i gubitka. Odmah nakon početnog priznavanja, priznaje se očekivani gubitak po kreditnom gubitku (ECL) za finansijsku aktivu merenu po amortizovanoj vrednosti i investicijama u dužničke instrumente merene na nivou FVOCI-a, što rezultira priznavanjem računovodstvenog gubitka u računu dobiti i gubitka u slučaju novonastale aktive.

Kada se fer vrednost finansijske aktive i pasive razlikuje od cene transakcije po početnom priznavanju, KPŠF-PS priznaje razlike na sledeći način:

- Kada je fer vrednost dokazana kotiranom cenom na aktivnom tržištu za identičnu imovinu ili obavezu (tj. input prvog nivoa) ili na osnovu tehnike procene koja koristi samo podatke sa vidljivih tržišta, razlika se priznaje kao dobit ili gubitak;
- U svim drugim slučajevima, razlika se odlaže, a vreme priznavanja dobiti ili gubitka na dan odlaganja određuje se pojedinačno. On se ili amortizuje tokom veka trajanja instrumenta, odlaže sve dok se fer vrednost instrumenta ne može utvrditi korišćenjem tržišnih inputa, ili realizovati putem poravnanja.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.2 Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

3.2.1. Finansijska sredstva

i) Klasifikacija i naknadno merenje

KPŠF-PS klasifikuje svoja finansijska sredstva u sledeće kategorije merenja:

- *Amortizovani trošak*: Aktiva koja se drži za naplatu ugovornih tokova gotovine gde ti tokovi predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate (SPPI), a koji nisu određeni u FVPL, mere se po amortizovanoj vrednosti. Knjigovodstvena vrednost ove aktive usklađuje se po svim priznatim i izmerenim očekivanim rezervama za kreditni gubitak. Prihodi od kamata od ove finansijske aktive su uključeni u „Prihod od kamata“ koristeći metod efektivne kamatne stope;
- *Fer vrednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit* (FVOCI): Finansijska aktiva koja se drži radi naplate ugovornih tokova gotovine i za prodaju aktive, gde tokovi gotovine aktive predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate, a koji nisu određeni u FVPL, se mere po fer vrednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Kretanja knjigovodstvene vrednosti se uzimaju preko OGI, osim priznavanja dobitaka ili gubitaka od umanjenja vrednosti, prihoda od kamata i tečajnih dobitaka i gubitaka od amortizovanog troška instrumenta koji se priznaju u računu dobiti i gubitka. Kada se finansijska aktiva prestaje priznavati, kumulativna dobit ili gubitak prethodno priznat u OGI se reklasifikuje iz kapitala u dobit ili gubitak i priznaje se u „Neto prihodu od investicija“. Prihodi od kamata od ove finansijske aktive su uključeni u „Prihod od kamata“ koristeći metod efektivne kamatne stope;
- *Fer vrednost kroz dobit ili gubitak* (FVPL): Aktiva koja ne ispunjava kriterijume za amortizaciju ili FVOCI se meri po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka. Dobitak ili gubitak po dužničkoj investiciji, koja se naknadno meri po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka i nije deo odnosa zaštite od rizika, priznaje se u računu dobiti i gubitka i iskazuje u računu dobiti i gubitka u okviru „Neto prihoda od trgovanja“ u periodu u kome nastaje, osim ako proizlazi iz dužničkih instrumenata koji su određeni po fer vrednosti ili koji se ne drže radi trgovanja, u kom slučaju su prikazani odvojeno u okviru „Neto prihodi od investicija“. Prihodi od kamata od ove finansijske aktive su uključeni u „Prihod od kamata“ koristeći metod efektivne kamatne stope.

Dužnički instrumenti

Dužnički instrumenti su instrumenti koji ispunjavaju definiciju finansijske pasive iz perspektive izdavaoca, kao što su zajmovi, državne i korporativne obveznice i potraživanja kupaca kupljena od klijenata u faktoring aranžmanima bez regresa.

Klasifikacija i naknadno merenje dužničkih instrumenata zavisi od:

- Poslovnog modela KPŠF-PS za upravljanje aktivom; i
- Karakteristika tokova gotovine aktive.

Na osnovu ovih faktora, KPŠF-PS klasifikuje svoje dužničke instrumente u jednu od kategorija merenja: (a) Amortizovani trošak; (b) FVOCI; ili (c) FVPL. KPŠF-PS je klasifikovao svoje dužničke instrumente koji se sastoje od investicija u obveznice Tresora Kosova kao i oročenih depozita položene kod komercijalnih banaka na Kosovu, mereno po amortizovanoj vrednosti. KPŠF-PS nema dužničke instrumente klasifikovane kao FVOCI ili FVPL.

Poslovni model: poslovni model odražava kako KPŠF-PS upravlja sredstvima kako bi generisao tokove gotovine, a instrumenti su klasifikovani u jednu od tri gore navedene kategorije merenja. Kao takve, investicije u obveznice Tresora Kosova i u oročene depozite klasifikuju se kao amortizovani trošak.

SPPI: kada poslovni model treba da drži aktivu za naplatu ugovornih tokova gotovine ili za naplatu ugovornih tokova gotovine i prodaje, KPŠF-PS procenjuje da li tokovi gotovine finansijskog instrumenta predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate (SPPI test). Prilikom procene, KPŠF-PS razmatra da li su ugovorni novčani tokovi u skladu sa osnovnim ugovorom o pozajmljivanju, tj. kamata uključuje samo naknadu za vremensku vrednost novca, kreditni rizik, druge osnovne kreditne rizike i profitnu maržu koja je u skladu sa osnovnim aranžmanom kreditiranja. Kada ugovorni uslovi uvode izloženost riziku ili volatilnosti koji nije u skladu sa osnovnim kreditnim aranžmanom, povezani finansijski instrument se klasifikuje i meri po fer vrednosti kroz dobit ili gubitak.

KPŠF-PS reklasifikuje dužničke investicije kada i samo kada se promeni poslovni model upravljanja tim sredstvima. Reklasifikacija se vrši od početka prvog izveštajnog perioda nakon promene. Očekuje se da će takve promene biti vrlo retke i nijedna se nije dogodila u datom periodu.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.2 Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

3.2.1. Finansijska sredstva (nastavak)

i) Klasifikacija i naknadno merenje (nastavak)

Instrumenti kapitala

Instrumenti kapitala su instrumenti koji zadovoljavaju definiciju kapitala iz perspektive izdavaoca; to jest, instrumenti koji ne sadrže ugovornu obavezu plaćanja i koji dokazuju preostali udeo u neto aktivu izdavaoca. Primeri instrumenata kapitala uključuju redovne deonice koje KPŠF-PS ne poseduje, kao i jedinice u otvorenim fondovima kojih KPŠF-PS poseduje.

KPŠF-PS klasifikuje i naknadno meri sve takve investicije po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka, osim u slučajevima kada je rukovodstvo KPŠF-PS, pri početnom priznavanju, neopozivo označilo investicije u instrument kapitala po fer vrednosti kroz drugi sveobuhvatni prihod kada se te investicije drže u druge svrhe osim za generisanje povraćaja investicija. U takvim slučajevima, kojih nije bilo u toku izveštajnog perioda, dobiti ili gubici od fer vrednosti se priznaju u OGI i kasnije se ne reklasifikuju u dobit ili gubitak, uključujući otuđenje. Gubici od umanjenja vrednosti, kao i ukidanje gubitaka od umanjenja vrednosti, ne iskazuju se odvojeno od ostalih promena fer vrednosti. Dividende, kada predstavljaju prinos na takve investicije i dalje bi se priznavale u dobitku ili gubitku kao i drugi prihodi kada se utvrdi pravo KPŠF-PS na primanje plaćanja.

KPŠF-PS je klasifikovao svoja ulaganja u otvorene fondove, mjereno na FVPL, dok nema kapitalne investicije klasifikovane kao FVOCI.

Dobici ili gubici po osnovu instrumenata kapitala mereni po FVPL-u se uključuju kao dobit ili gubitak u izveštaju o sveobuhvatnoj dobiti.

ii) Umanjenje

KPŠF-PS procenjuje na osnovu budućih očekivanja očekivane kreditne gubitke (ECL) povezane sa aktivom dužničkih instrumenata koji se vode po amortizovanoj vrednosti. KPŠF-PS priznaje ispravku gubitka za takve gubitke na svaki datum izveštavanja. Merenje ECL reflektuje:

- Nepristrasan i ponderisani iznos na osnovu verovatnoće koji se određuje procenom raspona mogućih ishoda;
- Vremensku vrednost novca; i
- Razumne i podržane informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora na datum izveštavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih ekonomskih uslova.

iii) Prestanak priznavanja osim putem modifikacije

Finansijska sredstva, ili njen deo, prestaju se priznavati kada su ugovorna prava na primanje tokova gotovine iz aktive istekla, ili kada su prenesena i (a) KPŠF-PS prenosi suštinski sve rizike i koristi od vlasništva, ili (b) KPŠF-PS ne prenosi niti zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva i KPŠF-PS nije zadržao kontrolu. U izveštajnom periodu nije bilo takvih slučajeva.

3.2.2. Finansijske obaveze

i) Klasifikacija i naknadno merenje

I u tekućem i u prethodnom izveštajnom periodu, finansijska pasiva se klasifikuje kao naknadno merena po amortizovanoj vrednosti.

ii) Prestanak priznavanja

Finansijske obaveze prestaju da se priznaju kada se gase (tj. kada je obaveza navedena u ugovoru isplaćena, otkazana ili istekla).

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.2 Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

3.2.3. Finansijski instrumenti mereni po fer vrednosti

Finansijska imovina merena po fer vrednosti u izveštaju finansijskog stanja iskazuje se u skladu s hijerarhijom fer vrednosti. Ova hijerarhija skuplja finansijske imovine i obaveze u tri razine koje se temelje na značaju ulaznih podataka koji se koriste tekom merenja fer vrednosti finansijske imovine:

Razina 1: Navedene cene (ne prilagođene) na aktivnim tržištima za identične imovine ili obaveze;

Razina 2: Drugi ulazni podaci, osim navedenih cena, uključeni u razinu 1, koji su dostupni za promatranje imovine ili obaveze direktno (tj. cene) ili indirektno (tj. izraženi od cene); i

Razina 3: Ulazni podaci o imovinu ili obavezu koje se ne temelju na dostupnim podacima za promatranje tržišta.

Na izveštajnim datumima, finansijski instrumenti KPŠF-PS merene po fer vrijednosti, objašnjeni su na sledeći način:

Klasa ulaganja	Razina	Na dan	Na dan
		31 decembar 2019	31 decembar 2018
		EUR	EUR
Investicije na otvorene fondove	1	1,480,058,308	1,227,330,357

Gore navedena merenja fer vrijednosti se ponavljaju. Tokom godine završene 31 decembra 2019. i 2018 nije bilo kretanja sredstava između razina.

Fer vrednost ostalih finansijskih sredstava na dan 31 decembra 2019 i 2018 godine je približna njihovim knjigovodstvenim iznosima zbog kratkoročnih ročnosti.

3.3 Značajne procene i presude

Sastavljanje finansijskih izveštaja zahteva od rukovodstva procene i presude koje utiču na primenu računovodstvenih politika i prezentirane vrednosti sredstava, obaveza, prihoda i rashoda. Faktični rezultati mogu odstupati od ovih procena. Rukovodstvo isto treba presuditi i aplikaciju knjigovodstvenih politika KPŠF-PS. Procene i presude se revidiraju na tekućoj osnovi.

Ova napomena daje pregled oblasti koje uključuju viši stepen prosuđivanja i složenosti, kao i glavne izvore neizvesnosti procena koje imaju značajan rizik da dovedu do materijalnog prilagođavanja u narednoj finansijskoj godini. Detaljne informacije o svakoj od ovih procena i prognoza uključene su u odgovarajuće napomene zajedno sa informacijama o osnovama za obračun za svaku pogodenu stavku u finansijskim izveštajima.

Merenje očekivanog kreditnog gubitka

Merenje očekivanog ispravka vrednosti kreditnog gubitka za finansijsku aktivu merenu po amortizovanom trošku i FVOCI je područje koje zahteva korišćenje složenih modela i značajnih pretpostavki o budućim ekonomskim uslovima i kreditnom ponašanju (npr. verovatnoća neispunjavanja obaveza od strane trezora Kosova i rezultirajući gubici). Objasnjeno ovih ulaznih podataka, pretpostavki i tehnika procene korišćenih u merenju ECL-a detaljnije je opisano u napomeni 3.8.5, koja takođe navodi ključne osjetljivosti ECL-a na promene u ovim elementima.

Nekoliko značajnih procena takođe je potrebno za primenu računovodstvenih zahteva za merenje ECL-a, kao što su:

- Određivanje kriterijuma za značajno povećanje kreditnog rizika;
- Izbor odgovarajućih modela i pretpostavki za merenje ECL-a;
- Utvrđivanje broja relativnih pondera predviđenih scenarija za svaku vrstu proizvoda/tržišta i pripadajući ECL; i
- Osnivanje grupa slične finansijske aktive u svrhu merenja ECL-a.

3.4 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Za potrebe tokova gotovog novca, gotovinu i gotovinske ekvivalente čine gotov novac u ruci i u bankama i kratkoročni depoziti sa originalnim rokom dospeća od tri meseca ili manje. Izuzetak su investicije u bankarskim depozitima bez datuma dospeća ali sa prethodnim objavnim rokom koje Upravni odbor ne namerava da ih otkupi.

3.5 Doprinosi

Doprinosi primljeni od doprinosilaca izračunaju se na akrealnoj bazi.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.6 Povlačenje štednji i refundacije

Povlačene štednje, tj. Isplata benefita, doprinosiocima ili njihovim korisnicima, kao i refundacije pogrešnih doprinosa, obračunavaju se na period na koji se dešava otkup jedinica.

3.7 Oporezivanje

KPŠF penzijska sredstva su izuzete od plaćanja poreza na dobit korporacija.

3.8 Upravljanje finansijskim rizikom

Obaveze prema učesnicima KPŠF-PS su uvek jednaka sa vrednost neto imovine učesnika, tj. ne postoji raskorak finansiranja za buduće koristi, što je razlog zašto aktuarne procene se ne rade od strane KPŠF-PS. Obaveze KPŠF-PS nisu sastojane od finansijskih instrumenata, npr pozajmljenih sredstava od drugih finansijskih institucija, zbog čega upravljanje rizicima za deo obaveza KPŠF-PS se ne smatra neophodnim.

Kada se radi o proceni rizika finansijskih instrumenata koji čine dio imovine KPŠF-PS, ogromna većina investicija se vrše kroz otvorene instrumente, što praktično znači da funkcija svakodnevnog upravljanja rizikom je ustupljena pružiocima otvorenih instrumenata. Kao rezultat toga, finansijska sredstva KPŠF-PS su direktno izloženi samo ograničenom broju rizika (pretežno cenovnom riziku) i to sa ograničenim delom sredstava, koje Upravni odbor nastoji da upravlja putem politike investiranja.

Investiciona politika pre svega zahteva za uložena sredstva, bilo direktno ili indirektno, da su veoma raznovrsne preko emitenata i klasa sredstava, kao i preko investicionih pristupa otvorenih investicionih fondova (vozila). Dalje, kao način da se upravlja direktnim rizicima politika postavlja ograničenja u pogledu udela sredstava koji se mogu ulagati u instrumente date klase sredstava (Vozila suštinski od akcija: 55%; Vozila višeklasnih sredstava: 55%; Vozila suštinski od obveznica uključujući obveznice Kosova sa originalnim rokom otplate dužeg od godinu dana: 35%; i Vozila tržišta novca i blagajničkih obveznica Kosova do godinu dana: 50%); kao i ograničenja u pogledu udela sredstava koji se mogu ulagati u instrumente datog investicionog pristupa (Vozila smernog povratka / Neprilagođene za rizik: 60%; Vozila sa Ciljem rizika / Upravljanjem rizika / Absolutnog povratka: 68%; i Vozila Čistog prihoda: 70%).

U tom okviru Upravni odbor donosi odluke da li da se poveća ili smanji izlaganje u određeno vozilo zavisno od učinka i portfelja vozila ili korelaciji vozila sa drugim vozilima, kao i od uverenja za kratki i srednji rok o izgledima za datu klasu sredstava i dati investicioni stil vozila. Sam KPŠF se ne angažuje u ugovorima unapred, svopovima i derivata u cilju upravljanja i kontrolisanja tih rizika za imovinu KPŠF-PS.

Odeljenje za Investicije i Rizik KPŠF-a redovno analizira usklađenost direktnih, kao i indirektnih ulaganja kroz otvorene investicione fondove, sa politikom investiranja KPŠF-a. Rizici i volatlnost direktnih i indirektnih plasmana se takođe procenjuju redovno. Nalazi su pregledani od strane Komisije za Investicije Upravnog odbora KPŠF-a i služe kao pomoć za donošenje investicionih odluka.

U nastavku su dati standardni rizici kojima su finansijska sredstva KPŠF-PS direktno bile izložene na dan izveštavanja:

3.8.1 Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih kamatnih stopa. Na dan izveštavanja KPŠF-PS ima direktne investicije u obveznice trezora Kosova i oročene depozite sa komercijalnim bankama sa fiksnom kamatnom stopom, a nema direktnih ulaganja u instrumentima sa varijabilnom kamatnom stopom.

	Na dan 31 decembar 2019		Na dan 31 decembar 2018	
	Sredstva	Obaveze	Sredstva	Obaveze
	EUR	EUR	EUR	EUR
Fiksna stopa				
Obveznice Kosova	298,483,698	-	208,510,864	-
Depoziti	185,620,151	-	119,344,093	-
Ukupno	484,103,849	-	327,854,957	-

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.8.2 Cenovni rizik

Uprkos umerenom smanjenju osetljivosti na promene u fer vrednosti investicija raspoloživih za prodaju preko otvorenih instrumenata, cenovni rizik ostaje najznačajniji direktni faktor rizika za uložena sredstva KPŠF-PS. KPŠF-PS kroz investicione politike pokušava da upravlja ovim rizikom diversifikujući ulaganja u ne povezanim otvorenim instrumenatima, koji zauzvrat imaju u svojim portfeljima različite klase sredstava i imaju različite investicione načine i ciljeve.

Analiza osetljivosti na promene cena otvorenih instrumenata

Da su cene otvorenih instrumenata bila 5% viša / niža na dan izveštavanja, neto sredstva koja pripadaju doprinosiocima bi se povećala / smanjila za 74,002,915 EUR (2018: 61,366,009 EUR).

Maksimalni pad za portfelj KPŠF-a za jednogodišnji period završenog 31 decembra 2019. Bio je 4.8%, a za period od 3 godina bio je 8.2% (2018: je 8.2%, odnosno 8.2%).

Odnos performanse protiv kolebljivosti za period od 1 godine završenoj 31 decembra 2019. je bio 3.81; gde je godišnja kolebljivost bila 2.3% a performansa +8.87% (2018: -1.06, odnosno 5.0% i -5.28%). Sa druge strane odnos za period od 3 godina je bio 0.87; gde je godišnja kolebljivost bila 3.7% a performansa 3.17% (2018: 0.39, odnosno 4.5% i 1.75%).

3.8.3 Rizik likvidnosti

Konzervativno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumeva održavanje dovoljne gotovine, dostupnost fondova kroz odgovarajuća kreditna postrojenja i mogućnost blagovremenog prikupljanja - u okviru uspostavljenih termina - dospele iznose iz trećih strana.

Prosečni mesečni otkupi od KPŠF-PS kroz isplate beneficija i refundacija za godinu završenu 31 decembra 2019 iznosili su 4,436,518 EUR (2018: 2,747,499 EUR). Prosečni mesečni ulazni doprinosi za godinu u iznosu od 15,551,052 EUR (2018: 14,388,013 EUR), nastavljaju da budu mnogo veći nego mesečni izlasci.

Investicije putem otvorenih fondova mogu se otkupiti u roku od 1-5 dana ali se prijavljaju tu kao investicije dugotrajnog roka. Investicije sredstava KPŠF-PS na obveznice Trezora Kosova imaju originalnu zrelost do deset godina dok oročenja sa bankama imaju originalnu zrelost od 1 do 3 godine.

Tabela ispod predstavlja ostatak ugovorenog roka otplate finansijskih sredstava i obaveza KPŠF-PS.

	Na dan 31 decembar 2019			Na dan 31 decembar 2018		
	Do 1 godine	1-5 godina	5-10 godina	Do 1 godine	1-5 godina	5-10 godina
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Finansijska sredstva						
Novac u banci	3,279,603	-	-	6,245,153	-	-
Otvoreni fondovi	-	-	1,480,058,308	-	-	1,227,330,357
Obveznice Kosova	77,695,694	200,332,878	20,455,126	50,863,036	136,400,021	21,247,807
Depoziti	112,949,255	72,670,896	-	76,243,274	43,100,819	-
Dospeli doprinosi i druga potraživanja	12,274,188	-	-	131,347,368	-	-
	206,198,740	273,003,774	1,500,513,434	264,698,831	179,500,840	1,248,578,164
Finansijske obaveze						
Plativi računi	1,256,441	-	-	874,667	-	-
	1,256,441	-	-	874,667	-	-
Razlika zrelosti	204,942,299	273,003,774	1,500,513,434	263,824,164	179,500,840	1,248,578,164

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.8.4 Devizni rizik

Na datume izveštavanja direktni plasmani u obveznicama kosovskog Trezora i bankarskih oročenja su denominirani u evrima. Kao način upravljanja valutnim rizikom putem otvorenih investicionih fondova, politika investiranja KPŠF-PS dozvoljava samo do 10 odsto sredstava KPŠF-PS da budu uložene u otvorene investicione fondove koji nisu denominovane u evrima i ne pružaju evro hedžing.

Sve investicije KPŠF-PS kroz otvorene fondove na datume izveštavanja su denominirane u evrima ili pružaju evro hedžing; gde upravljači ovih fondova koriste devizne derivate za upravljanje i kontrolu deviznog rizika. Izuzetak od ovoga je iShares MSCI US Qual ETF koji ima akcije na USD bez hedžing i predstavlja 2,4% sredstava na datum izveštavanja (2018: nula).

Kao rezultat toga što ima malo direktne izloženosti deviznom riziku na datum izveštavanja nije se izvodila analiza osetljivosti o efektima smene valute na sveobuhvatnoj dobiti za godinu završenu 31 decembra 2018. i 2019 godine.

3.8.5 Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od finansijskog gubitka za KPŠF-PS ukoliko kupac ili ugovorna stranka finansijskog instrumenta ne ispuni svoje ugovorne obaveze. Na dan izveštavanja sredstva KPŠF-PS su najviše i direktno izložene kreditnom riziku putem ulaganja KPŠF-PS u obveznice Kosova i oročenja, i predstavljaju drugi najveći rizik za KPŠF-PS.

Merenje kreditnog rizika

Procena kreditne izloženosti za potrebe upravljanja rizicima je složena i zahteva primenu modela, budući da izloženost varira sa promenama tržišnih uslova, osim novčanih tokova i proteka vremena. Procena kreditnog rizika podrazumeva dalju procenu verovatnoće nastanka kašnjenja,

KPŠF-PS meri kreditni rizik koristeći verovatnoću neplaćanja (PD), izloženost po defaultu (EAD) i gubitak po defaultu (LGD). Ovo je pristup koji se koristi u svrhu merenja očekivanog kreditnog gubitka (ECL) prema MSFI-u 9.

Kreditne izloženosti razvrstavaju se u jednu od tri faze, u zavisnosti od povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja relevantnih instrumenata koji se vode po amortizovanoj vrednosti, i to: obveznica trezora Kosova i oročeni depoziti kod komercijalnih banaka.

Kada je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika, instrument je pomeren sa 12-mesečnog očekivanog gubitka na očekivani životni gubitak.

Prilikom procene, početni kreditni rizik finansijskog instrumenta meri se prema tekućem kreditnom riziku, uzimajući u obzir njegov preostali vek trajanja instrumenta.

U prvom i drugom koraku, prihod od kamata je efektivna kamata na bruto knjigovodstvenu vrednost; u trećoj fazi to je efektivna kamata na amortizovani trošak.

Kako bi se izračunali 12-mesečni i doživotni očekivani gubici, za relevantne instrumente primenjuje se model kreditnog rizika (PD, LGD), predviđanje bilansa (avansi, povlačenje sredstava) i kamatne stope (faktori popusta).

Na strani kreditnog rizika, PD i LGD modeli moraju zadovoljiti model rezervi za umanjenje vrednosti.

PD model procenjuje verovatnoću neplaćanja (PD) u skladu sa sledećim načelima:

- Sve relevantne informacije su razmotrene;
- Trenutne ekonomske okolnosti odražavaju se primenom najbolje, a ne konzervativne procene;
- Obezbeđuje verovatnoću da će doći do kašnjenja u narednih 12 meseci ili tokom životnog veka instrumenta;
- Uključuje ekonomske prognoze u budućnosti.

LGD model procenjuje procenat gubitka u skladu sa sledećim načelima:

- razmatra sve relevantne informacije i uključuje element orijentisan na budućnost;
- odražava trenutne ekonomske okolnosti (tj. predstavlja najbolju procenu, a ne procenu ekonomske krize);
- razmatra samo troškove koji se mogu direktno pripisati naplati povraćaja.

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8 Upravljanje financijskim rizikom (nastavak)

3.8.5 Kreditni rizik (nastavak)

Model umanjenja za obveznice Trezora Kosova

Model umanjenja za obveznice Trezora Kosova uzima u obzir istoriju neizvršenja obaveza od strane trezora Kosova (kojih nije bilo), kao i ustavne i zakonske garancije koje obavezuju vladu da odredi prioritet za namirenje javnog duga pre bilo kakvih drugih isplata. Model takođe uzima u obzir nivo javnog duga kao i preostali vek trajanja instrumenta. Svakom scenariju se daje odgovarajuća verovatnoća koja se koristi za procenu očekivanih kreditnih gubitaka.

Da li je instrument premešten sa prve faze na fazu dva ili tri zavisi od objektivnih dokaza o umanjenju vrednosti ili osnovnih metrika kao što je:

- značajne finansijske teškoće države Kosova; ili
- neispunjavanje obaveza ili kršenje odredbi u plaćanju kamata ili glavnice depozita; ili
- postaje verovatno da će država Kosova ući u stečaj ili finansijsku reorganizaciju; ili
- nivo duga prema BPV prelazi 80%.

S obzirom na gore navedene inpute, sve obveznice Trezora Kosova su evaluirani korišćenjem 12-mesečnog modela umanjenja vrednosti u fazi 1, tokom godine koja se završila 31. decembra 2019. godine nije bilo kretanja u fazama. Neto dodatci provizija za umanjenje vrednosti tokom godine iznosilo je 144,985 EUR, što je rezultiralo na krajnji bilans na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od 678,408 EUR (2018: neto dodatci od 380,888 EUR, i krajnji bilans u iznosu od 533,423 EUR).

Model umanjenja za oročene depozite

Model umanjenja za oročene depozite kod lokalnih banaka uzima u obzir istoriju neizvršenja obaveza od strane upotrebljenih banaka (kojih nije bilo), osnovne finansijske pokazatelje i metriku, kao i preostali vek trajanja instrumenta. Svakom scenariju se daje odgovarajuća verovatnoća koja se koristi za procenu očekivanih kreditnih gubitaka.

Da li je instrument premešten sa prve faze na fazu dva ili tri zavisi od objektivnih dokaza o umanjenju vrednosti ili osnovnih metrika kao što je:

- neispunjavanje obaveza ili kršenje odredbi u plaćanju kamata ili glavnice depozita; ili
- postaje verovatno da će banka ući u stečaj ili finansijsku reorganizaciju; ili
- Centralna banka Republike Kosovo nastavlja sa oduzimanjem dozvole za rad banci; ili
- tekući koeficijent opada ispod 0.9; ili
- koeficijent kredita i depozita prelazi 1.1 ili opada ispod 0.4; ili
- koeficijent adekvatnosti kapitala opada ispod 8.5%; ili
- procenat loših kredita prelazi 13%.

S obzirom na gore navedene inpute, svi oročeni depoziti su evaluirani korišćenjem 12-mesečnog modela umanjenja vrednosti u fazi 1, tokom godine koja se završila 31. decembra 2019. godine nije bilo kretanja u fazama. Neto dodatci provizija za očekivane kreditne gubitke tokom godine iznosilo je 33,155 EUR, što je rezultiralo na krajnji bilans na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od 92,856 EUR (2018: neto dodatci od 34,412 EUR, i krajnji bilans u iznosu od 59,702 EUR).

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.8.6 Finansijski instrumenti ne prikazani po fer vrednosti

Sljedeća tabela sumira knjigovodstvene vrednosti i fer vrednosti tih finansijskih sredstava i obaveza koje nisu prikazane u izveštaju o finansijskom stanju po fer vrednosti na dan 31 decembra 2019. i 2018 godine.

	Na dan 31 decembar 2019		Na dan 31 decembar 2018	
	Vrednost u knjigovodstvo	Fer Vrednost	Vrednost u knjigovodstvo	Fer Vrednost
	EUR	EUR	EUR	EUR
Financijska sredstva				
Gotovina u rukama i bankama	3,279,603	3,279,603	6,245,153	6,245,153
Obveznice Kosova	298,483,698	299,162,106	208,510,864	209,044,287
Depoziti	185,620,151	185,713,007	119,344,093	119,403,795
Dospeli računi	12,274,188	12,274,188	131,347,368	131,347,368
	499,657,640	500,428,904	465,447,478	466,040,603
Financijske obaveze				
Plativni računi	1,256,441	1,256,441	874,667	874,667
	1,256,441	1,256,441	874,667	874,667

3.8.7 Izlaganja putem indirektnih plasmana

Većina KPŠF-PS sredstava plasiraju se preko otvorenih instrumenata koja trguju u različitim klasama imovine i zapošljavaju različitu politiku za investicije i rizik. Kao rezultat, sredstva KPŠF-PS izloženi su različitim rizicima za indirektno investicije u zavisnosti od sredstva uložena u datom otvorenom instrumentu.

Kompletan set rizika kojima su izloženi na dan 31 decembra 2019. svi otvoreni fondovi mogu se naći kod njihovih pojedinačnih prospekta, dok su glavni rizici bili sledeći:

Fond	Glavni rizici
Vanguard - GSIF	Cenovni Državni/Politički Praćenje indeksa
AXA - GILB	Kreditni Ugovorne stranke Kamatni
BNY Mellon - RRF	Cenovni Kreditni Ugovorne stranke Kamatni Valutni
Schroders - GDG	Cenovni Ugovorne stranke Kreditni Valutni Derivatni Kamatni Poluge
Nordea 1 - GSEF	Cenovni Ugovorne stranke Državni/Politički
Nordea 1 - SRF	Cenovni Kreditni Ugovorne stranke Državni/Politički Derivatni
AXA - WFOI	Kreditni Ugovorne stranke
BNP Paribas – PDP	Kreditni Likvidnosti Ugovorne stranke Operative i Starateljstva Derivatni
Amundi – RPI2	Kreditni Likvidnosti Ugovorne stranke Derivatni
Amundi – 3M-I	Kreditni Ugovorne stranke
Corp Bond Eur ETF	Cenovni Ugovorne stranke Državni/Politički
S&P500 Minvol ETF	Cenovni Ugovorne stranke Državni/Politički
Amun EurCorp ETF	Cenovni Ugovorne stranke Državni/Politički
MSCI USA Qual ETF	Cenovni Ugovorne stranke Državni/Politički Valutni

3 PREGLED ZNAČAJNIH KNJIGOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8 Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

3.8.7 Izlaganja putem indirektnih plasmana (nastavak)

Kada se sve investicije, direktne i indirektno, uzimaju u obzir, izloženost sredstava KPŠF-PS na dan 31. decembar 2019. godine je kao sledeće:

Valuta - EUR: 69.3%; USD: 21.3%; GBP: 3.0%; JPY: 1.3%; CAD: 1.3%; DKK: 1.1%; Ostalo (neto): 2.7%.

Aset klasa - Akcije: 34.9%; Trezorski dug: 23.7%; Dug preduzeća: 20.5%; Novčana tržišta: 20.6%; Neto derivati: 0.3%.

U nastavku je prikazana raspada rejtinga direktnih instrumenata fiksnog prihoda i tržišta novca, kao i indirektnih koji se drže kroz otvorene fondove. Isključena su indirektna ulaganja u fondove sa fiksnim dohotkom, ili 4,93% imovine KPŠF-PS, za koja se rejting ne može dobiti. Nijedna provizija se ne iskazuje za indirektno instrumente sa fiksnim prinosom pošto se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka u odgovarajućim otvorenim fondovima.

Opis	Primenljivi rejting	Procenat sredstva KPŠF na dan 31 decembar 2019	Procenat sredstva KPŠF na dan 31 decembar 2018
<i>Direktne investicije</i>			
Obveznice Kosova	-	15.20%	12.43%
Depoziti	-	9.44%	7.10%
		24.64%	19.53%
<i>Indirektne investicije u dužničke hartije</i>			
Prvoklasni	AAA	4.87%	6.97%
Visok	AA+ AA AA-	2.31%	7.22%
Srednje viši	A+ A A-	5.90%	3.28%
Srednje niži	BBB+ BBB BBB-	7.98%	5.10%
Spekulativni	BB+ BB BB-	2.13%	1.27%
Veoma spekulativni	B+ B B-	0.37%	0.64%
Umereni rizik	CCC+	0.01%	0.02%
Previše spekulativni	CCC	0.02%	0.01%
U neplaćaj sa malo izgleda za oporavak	CCC- CC C	0.00%	0.00%
Bez rejtinga	-	0.43%	0.54%
		24.02%	25.05%
<i>Indirektne investicije u gotovinske hartije</i>			
Prvoklasni	AAA	0.01%	-
Visok	AA+ AA AA-	1.05%	0.10%
Srednje viši	A+ A A-	3.75%	1.57%
Srednje niži	BBB+ BBB BBB-	2.55%	0.31%
Spekulativni	BB+ BB BB-	-	0.01%
Bez rejtinga	-	0.17%	-
		7.53%	1.99%

4 NOVAC U BANCİ

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
U Centraloj banci Republike Kosovo (CBK)	2,955,546	6,245,153
Erste Bank Austria (broker)	324,057	-
Ukupan novac u banci	3,279,603	6,245,153

Od 1. januara 2018 do 30. juna 2019. negativna godišnja kamata od -0.40%; od 1. jula do 17. oktobra 2019. negativna godišnja kamata od -0.50%; od 18. oktobra do 31 decembra 2019. negativna godišnja kamata od -0.60%; je bila zastupana na dnevni bilans tekućeg računa KPŠF-PS sa Centralnom Bankom Kosova. Ukupni rashodi kamate za godinu završenu 31 decembra 2019. su bili 99,699 EUR od kojih na datum izveštavanja 14,627 EUR su bili plativi CBK-u (2018: rashodi od 66,673 EUR od kojih na datum izveštavanja su 5,030 EUR bili plativi).

5 DOSPELI DOPRINOSI I DRUGA POTRAŽIVANJA

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Dospeli doprinosi	12,274,188	11,347,368
Despela sredstva povlačenih sa otvorenih fondova	-	120,000,000
Ukupno dospelih doprinosa i drugih potraživanja	12,274,188	131,347,368

Dospeli doprinosi odnose se na doprinose koji su primljeni na uplatni račun do 18-PSg tekućih meseca od datuma izveštavanja a nisu pretvorene u jedinice na dane izveštavanja.

Despela sredstva sa otvorenih fondova sačinje se od povlačenih sredstava tokom jednog izveštajnog perioda koje su se primili tokom sledećeg perioda.

6 INVESTICIJE NA OTVORENE FONDOVE

a) Investicije na otvorene fondove (u EUR)

							2019
Fond	Napomena	Na dan 1 januar	Investicije	Dobitak ili gubitak	Odbijena naknada	Povlačenja	Na dan 31 decembar
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vanguard – GSIF	6.1	363,676,626	55,204,616	48,969,050	(365,610)	(420,000,000)	47,484,682
BNY Mellon – RRF	6.2	145,256,365	102,000,000	23,180,606	-	-	270,436,971
AXA – GILB	6.3	97,593,865	13,345	2,074,769	(153,678)	(70,000,000)	29,528,301
Schroders – SISF	6.4	9,812,299	52,000,000	574,969	-	(62,387,268)	-
Schroders – GDG	6.5	55,893,343	-	5,244,959	-	(17,500,000)	43,638,302
Nordea 1 – GSEF	6.6	162,607,446	108,000,000	28,881,121	-	(173,000,000)	126,488,567
Nordea 1 – SRF	6.7	124,005,629	88,000,000	17,042,015	-	-	229,047,644
Amundi – 3M-I	6.8	59,847,864	733,065,632	(830,703)	(221,064)	(517,998,964)	273,862,765
AXA – WFOI	6.9	53,906,903	39,100	5,740,987	(238,363)	(17,500,000)	41,948,627
BNP Paribas – PDP	6.10	52,220,239	50,000,000	9,763,153	(450,555)	-	111,532,837
Amundi – RPI2	6.11	102,509,778	26,000,262	7,190,867	(161,370)	(49,999,192)	85,540,345
Corp Bond Eur ETF	6.12	-	61,995,980	(642,957)	(46,473)	-	61,306,550
S&P500 Minvol ETF	6.13	-	45,927,155	4,532,116	(64,637)	-	50,394,634
Amun EurCorp ETF	6.14	-	61,998,114	(792,988)	(37,062)	-	61,168,064
MSCI USA Qual ETF	6.15	-	47,711,957	(29,170)	(2,768)	-	47,680,019
Ukupne investicije na otvorene fondove		1,227,330,357	1,431,956,161	150,898,794	(1,741,580)	(1,328,385,424)	1,480,058,308

							2018
Fond	Napomena	Na dan 1 januar	Investicije	Dobitak ili gubitak	Odbijena naknada	Povlačenja	Na dan 31 decembar
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vanguard – GSIF	6.1	368,189,871	32,509,398	(36,036,485)	(986,158)	-	363,676,626
BNY Mellon – RRF	6.2	108,940,067	110,000,000	(1,683,702)	-	(72,000,000)	145,256,365
AXA – GILB	6.3	100,550,642	49,414	(2,611,784)	(394,407)	-	97,593,865
Schroders – SISF	6.4	10,275,294	-	(462,995)	-	-	9,812,299
Schroders – GDG	6.5	113,300,190	36,000,000	(10,406,847)	-	(83,000,000)	55,893,343
Nordea 1 – GSEF	6.6	146,966,855	21,000,000	(5,359,409)	-	-	162,607,446
Nordea 1 – SRF	6.7	242,568,079	-	(7,562,450)	-	(111,000,000)	124,005,629
Amundi – 3M-I	6.8	27,942,054	97,000,402	(78,317)	(16,719)	(64,999,556)	59,847,864
AXA – WFOI	6.9	109,973,876	40,015,595	(8,365,851)	(716,717)	(87,000,000)	53,906,903
BNP Paribas – PDP	6.10	130,010,203	22,000,000	(8,775,311)	(1,014,653)	(90,000,000)	52,220,239
Amundi – RPI2	6.11	86,295,734	64,001,173	(5,533,651)	(253,115)	(42,000,363)	102,509,778
Pictet – HDS		33,137,645	-	(1,664,192)	-	(31,473,453)	-
Ukupne investicije na otvorene fondove		1,478,150,510	422,575,982	(88,540,994)	(3,381,769)	(581,473,372)	1,227,330,357

6 INVESTICIJE NA OTVORENE FONDOVE (NASTAVAK)

b) Investicije na otvorene fondove (u Jedinice)

					2019
Fond	Napomena	Na dan 1 januar	Investicije	Povlačenja	Na dan 31 decembar
		Jedinice	Jedinice	Jedinice	Jedinice
Vanguard – GSIF	6.1	20,867,975	2,972,007	(21,651,536)	2,188,446
BNY Mellon – RRF	6.2	113,075,171	74,298,882	-	187,374,053
AXA – GILB	6.3	639,834	87	(455,392)	184,529
Schroders – SISF	6.4	65,229	333,840	(399,069)	-
Schroders – GDG	6.5	347,866	-	(104,545)	243,321
Nordea 1 – GSEF	6.6	6,708,228	3,898,672	(6,462,452)	4,144,448
Nordea 1 – SRF	6.7	6,873,926	4,664,998	-	11,538,924
Amundi – 3M-I	6.8	57	696	(493)	260
AXA – WFOI	6.9	398,808	271	(122,901)	276,178
BNP Paribas – PDP	6.10	364,794	298,579	-	663,373
Amundi – RPI2	6.11	21	5	(10)	16
Corp Bond Eur ETF	6.12	-	457,000	-	457,000
S&P500 Minvol ETF	6.13	-	7,323,737	-	7,323,737
Amun EurCorp ETF	6.14	-	270,745	-	270,745
MSCI USA Qual ETF	6.15	-	530,229	-	530,229

					2018
Fond	Napomena	Na dan 1 januar	Investicije	Povlačenja	Na dan 31 decembar
		Jedinice	Jedinice	Jedinice	Jedinice
Vanguard – GSIF	6.1	19,118,503	1,749,472	-	20,867,975
BNY Mellon – RRF	6.2	84,626,790	85,736,732	(57,288,351)	113,075,171
AXA – GILB	6.3	639,513	321	-	639,834
Schroders – SISF	6.4	65,229	-	-	65,229
Schroders – GDG	6.5	647,516	209,452	(509,102)	347,866
Nordea 1 – GSEF	6.6	5,899,914	808,314	-	6,708,228
Nordea 1 – SRF	6.7	12,888,846	-	(6,014,920)	6,873,926
Amundi – 3M-I	6.8	24	95	(62)	57
AXA – WFOI	6.9	751,958	276,157	(629,307)	398,808
BNP Paribas – PDP	6.10	842,199	146,921	(624,326)	364,794
Amundi – RPI2	6.11	17	13	(9)	21
Pictet – HDS		180,498	-	(180,498)	-

6 INVESTICIJE NA OTVORENE FONDOVE (NASTAVAK)

6.1 Vanguard Investment Series plc- Global Stock Index Fund Euro hedged (ISIN: IE00B03HD316)

Fond teži da obezbedi dugoročan rast kapitala praćenjem poslovanja Morgan Stanley Capital International (MSCI), World Free Index, tržišnog ponderisanog indeksa zasnovanog na veličinu kapitala kompanija u razvijenim zemljama. Investiciona politika Global Stock Index Fund usmerena je pretežno ka cilju da se investira u obične akcije. Investicije KPŠF u ovaj Fond pripisane su po valutnom ekvivalentu neto vrednosti imovine po deonici na relevantni dan poslovanja. Fond ne isplaćuje nikakve dividende, stoga sva dobiti se ogleda u neto vrednost sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +24.50% (2018: -9.51%). Naknada za upravljanje obračunava se dnevno po godišnjoj stopi od 0.25% od vrednosti aktive (2018: -9.51%). Fond takođe daje rabat od 0.12% od naknade za upravljanje (2018: 0.12%), koja se reinvestira u sledećem mesecu, što za rezultat ima da neto naknada za upravljanje koje naplaćuje fond iznosi 0.13% od vrednosti sredstava (2018: 0.13% sredstava). Povlačenih 420,000,000 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 141,769,973 EUR.

6.2 BNY Mellon - Real Return Fund (ISIN IE00B504KX99)

BNY Mellon Real Return Fund je fond sa apsolutnim povraćajem koji ulaže sredstva mešovito u gotovini, obveznicama i akcijama. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +12.35% (2018: -0.21%). Naknada za upravljanje se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.60% sredstava (2018: 0.60% sredstava) aodvojeno se plaća preko fakture, odnosno ne smanjuje neto vrednost sredstava. Ukupna naknada ovog fonda za godinu završenu 31.decembra 2019. iznosi 1,246,615 EUR (2018: 488,895 EUR). Tokom 2019. godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6.3 AXA - Global Inflation Linked Bonds Eur (ISIN LU0227145629)

AXA Global Inflation Linked Bond Fund, vodećeg svetskog menadžer sredstava, je fond sa apsolutnim povraćajem koji ulaže u trezorskim i korporacijskim obveznicama sa zaštitom globalne inflacije. Fond ne plaća dividendu, dok se svi dobitci i interesi odražavaju u neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +6.94% (2018: -2.99%). Naknada za upravljanje se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.40% vrednosti aktive (2018: 0.40%); ali kada vrednost plasmana je veća od 50 miliona evra, rabat od godišnji stope od 0.05% sredstava se obračuna dnevno i reinvestira se u sledećem mesecu, što učini neto naknadu fonda u godišnjoj stopi od 0.35% sredstava. Povlačenih 70,000,000 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 8,045,150 EUR.

6.4 Schroders - International Strategic Bond Euro Hedged (ISIN LU0201824265)

Schroders International Strategic Bond Fund je zajednički fond sa sedištem u Luksemburgu koji posluje kroz investicije u portfelj obveznica i druge hartije od vrednosti sa fiksnim ili promenljivim povraćajem denominovane u različite valute koje izdaju vlade, vladine agencije i međunarodne agencije, te korporacije širom sveta. Fond ne isplaćuje dividende, pa se stoga svi interesi ogledaju ponudačku cenu fonda. Promena cene jedinice za godinu do potpunog povlačenja 13. avgusta 2019. je bila +3.92% (2018: -4.51% za celu godinu). Naknada za upravljanje fondom se obračunava u tromesečno po godišnjoj stopi od 0.50% vrednosti imovine (2018: 0.50%), i isplaćuje se odvojeno preko fakture, to jest ne umanjuje vrednost aktive; Međutim, za vrednost imovine većoj od 100 miliona EUR, godišnja taksa se smanji na 0.45% sredstava. Ukupan iznos naknada koji je plaćen ovom fondu za godinu završenu 31.decembra 2019 je 100,784 EUR (2018: 50,969 EUR). Potpuno povlačenih 62,387,268 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 2,190,514 EUR.

6.5 Schroders – Global Diversified Growth Fund (ISIN LU0776411141)

Schroders Global Diversified Growth Fund je fond sa raznovrsnim klasama sredstava u portfelju. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +11.62% (2018: -8.17%). Naknada za upravljanje fondom se obračunava u tromesečno po godišnjoj stopi od 0.65% vrednosti imovine, i isplaćuje se odvojeno preko fakture, to jest ne umanjuje vrednost aktive. Ukupan iznos naknada koji je plaćen ovom fondu za godinu završenu 31.decembra 2019 je 293,788 EUR (2018: 813,018 EUR). Povlačenih 17,500,000 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 176,846 EUR.

6.6 Nordea 1 – Global Stable Equity Fund (ISIN LU0257969260)

Nordea 1 - Global Stable Equity Fund je aktivan fond koji prvenstveno sadrži akcije globalnih korporacija koje imaju stabilne: povraćaje, dividende i novčane tokove. Fond može međutim, držati do 1/3 sredstava u gotovini ili ulagati ih u obveznicama ili drugim dužničkim instrumentima u cilju upravljanja rizikom. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2018.godine je bila +25.91% (2018: -2.69%). Naknada za upravljanje se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.43% sredstava i plaća se odvojeno putem fakture, odnosno ne smanjuje neto vrednost sredstava fonda. Ukupni troškovi menadžera ovog fonda za godinu završenu 31.decembra 2019 iznosi 689,736 EUR (2018: 689,736EUR). Povlačenih 173,000,000 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 30,597,957 EUR.

6 INVESTICIJE NA OTVORENE FONDOVE (NASTAVAK)

6.7 Nordea 1 –Stable Return Fund X EUR (ISIN LU0539147214)

Nordea 1 - Stable Return Fund je aktivan fond koji sadrži akcije i obveznice globalnih korporacija i državnih hartija od vrednosti, sa ciljem da stvori povratak iz obih kategorija sredstava i istovremeno da upravlja rizicima kroz strateško korišćenje finansijskih derivata. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +10.03% (2018: -4.14%). Naknada za upravljanje se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.56% sredstava i plaća se odvojeno putem fakture, odnosno ne smanjuje neto vrednost sredstava fonda. Ukupni troškovi menadžera ovog fonda za godinu završenu 31.decembra 2019 iznosi 1,129,320 EUR (2018: 942,218 EUR). Tokom 2019.godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6.8 Amundi – 3M (I) (ISIN FR000703813)

Amundi – 3M (I) je fond koji ulaže u instrumente tržišta novca i teži da obezbedi visoku likvidnost i sigurnost i služi kao alternativa držanju sredstava u Centralnoj banci Kosova. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci ili gubitci odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice od prve investicije jula 2019 i do 31.decembra 2019.godine je bila -0.28% (2018: -0.32 %). Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.057% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Kada srednja vrednost sredstava u jedinom kalendarskom tromesečju ističe 50,000,000 EUR fond izdaje kao rabat na naknadu godišnju stopu od 0.012% sredstava koja se tipično re-investira. Povlačenih 517,998,964 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni gubitak u iznosu od 535,321 EUR.

6.9 AXA - Optimal Income I EUR (ISIN: LU0184635471)

AXA – Optimal Income Fund je aktivan fond koji sadrži akcije i obveznice korporacija i državnih hartija od vrednosti, uglavnom iz Evrope, sa ciljem da stvori apsolutni povratak u dugom roku od obih ovih klasa finansijskih instrumenata. Radi upravljanja rizikom, upotreba malog obima derivata je dozvoljeno. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +12.37% (2018: -7.58%). Naknada za upravljanje se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od: 0.55% sredstva (2018: 0.55%), i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Povlačenih 17,500,000 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 586,626 EUR.

6.10 BNP Paribas IP – Parvest Diversified Dynamic (ISIN: LU0102035119)

BNP Paribas IP – Parvest Diversified Dynamic je fond sa raznovrsnim klasama sredstava u portfelju. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +17.79% (2018: -7.27%). Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.76% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Do 31. marta 2019. fond je dao 0.11% sredstava kao rabat na naknade, što za rezultat ima da neto naknada za upravljanje koje naplaćuje fond iznosi 0.65% sredstava. Od 1. aprila 2019. fond daje 0.22% sredstava kao rabat na naknade, što da neto naknada za upravljanje iznosi 0.54% sredstava. Tokom 2019. godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6.11 Amundi – Amundi Rendement Plus I2 (ISIN: FR0011027283)

Amundi Rendement Plus I2 je fond sa raznovrsnim klasama sredstava u portfelju. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice tokom godine završenoj 31.decembra 2019.godine je bila +8.34% (2018: -4.38%). Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.20% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Povlačenih 49,999,192 EUR iz ovog fonda tokom 2019. uključuju i ostvareni dobitak u iznosu od 414,150 EUR.

6.12 iShares Core € Corp Bond UCITS ETF EUR (Dist) (ISIN: IE00B3F81R35)

Corp Bond Eur ETF je berzanski trgovani fond i u skladu portfelja ima korporativnih obveznica denominiranim u evrima i prvi put je uložen u avgust 2019. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice od prve investicije do 31. decembra 2019. godine je bila -1.11%. Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.20% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Tokom 2019. godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6.13 iShares Edge S&P 500 Minimum Volatility UCITS ETF EUR Hedged (Acc) (ISIN: IE00BYX8XD24)

S&P500 Minvol ETF je berzanski trgovani fond i u skladu portfelja ima akcije iz S&P500 sa nižim volatilnostom, i prvi put je uložen u juni 2019. Fond plaća dividendu zato svi dobitci i interesi se ne odražavaju na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice od prve investicije do 31. decembra 2019. godine je bila +9.73%. Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.25% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Tokom 2019. godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6 INVESTICIJE NA OTVORENE FONDOVE (NASTAVAK)

6.14 Amundi IS EURO Corporates ETF-C EUR (ISIN: LU1681039647)

Amun EurCorp ETF je berzanski trgovani fond i u skladu portfelja ima korporativnih obveznica denominiranim u evrima i prvi put je uložen u avgust 2019. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice od prve investicije do 31. decembra 2019. godine je bila -1.34%. Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.16% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Tokom 2019. godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6.15 iShares Edge MSCI USA Quality Factor ETF (ISIN: US46432F3394)

MSCI USA Qual je berzanski trgovani fond i u skladu portfelja ima kvalitativne akcije SAD-a iz MSCI World Index, i prvi put je uložen u decembar 2019. Fond ne plaća dividendu zato svi dobitci i interesi odražavaju se na neto vrednosti sredstava fonda. Promena cene jedinice od prve investicije do 31. decembra 2019. godine je bila -0.07%. Naknada za upravljanje fondom se obračunava dnevno po godišnjoj stopi od 0.15% sredstava i odbija se od fonda čime se smanjuje vrednost neto sredstava fonda. Tokom 2019. godine nije bilo povlačenja iz ovog fonda.

6.16 Naknade i rabati otvorenih instrumenata

		Za godinu završenu 31 decembar 2019			Za godinu završenu 31 decembar 2018		
		Bruto naknada	Rabati	Neto naknada	Bruto naknada	Rabati	Neto Naknada
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vanguard – GSIF	6.1	365,610	[167,640]	197,970	986,158	[510,133]	476,025
BNY Mellon – RRF	6.2	1,246,615	-	1,246,615	488,895	-	488,895
AXA – GILB	6.3	153,678	[9,194]	144,484	394,407	[49,301]	345,106
Schroders – SISF	6.4	100,784	-	100,784	50,969	-	50,969
Schroders – GDG	6.5	293,788	-	293,788	813,018	-	813,018
Nordea 1 – GSEF	6.6	414,968	-	414,968	689,736	-	689,736
Nordea 1 – SRF	6.7	1,129,320	-	1,129,320	942,218	-	942,218
Amundi – 3M I	6.8	221,064	[84,790]	136,274	16,719	-	16,719
AXA – WFOI	6.9	238,363	-	238,363	716,717	-	716,717
BNP Paribas – PDP	6.10	450,555	[106,478]	344,077	1,014,653	[147,058]	867,595
Amundi - RPI2	6.11	161,370	-	161,370	253,115	-	253,115
Corp Bond Eur ETF	6.12	46,473	-	46,473	-	-	-
S&P500 Minvol ETF	6.13	64,637	-	64,637	-	-	-
Amun EurCorp ETF	6.14	37,062	-	37,062	-	-	-
MSCI USA Qual ETF	6.15	2,768	-	2,768	-	-	-
Pictet – HDS		-	-	-	44,293	-	44,293
Svega naknade i rabata otvorenih instrumenata		4,927,055	[368,102]	4,558,953	6,410,898	[706,492]	5,704,406

7 OBVEZNICE KOSOVA I DEPOZITI

	As at December 31 2019	As at December 31 2018
	EUR	EUR
Obveznice Kosova		
Pre provizija za očekivane kreditne gubitke	299,162,106	209,044,287
Provizija za očekivane kreditne gubitke	(678,408)	(533,423)
Posle provizija za očekivane kreditne gubitke	298,483,698	208,510,864
Oročeni depoziti		
Pre provizija za očekivane kreditne gubitke	185,713,008	119,403,795
Provizija za očekivane kreditne gubitke	(92,857)	(59,702)
Posle provizija za očekivane kreditne gubitke	185,620,151	119,344,093
Obveznice kosova i depoziti	484,103,849	327,854,957

Provizija za očekivane kreditne gubitke dužničkih instrumenata za godinu završenoj 31. decembra 2019. I 2018. izvedena su u skladu sa modelom očekivanog kreditnog gubitka kako je detaljno opisano u značajnim računovodstvenim politikama.

Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke za godinu završenu 31. decembra 2019 I 2018 za gore navedene instrumente su bili:

	Obveznice Kosova	Oročeni depoziti	Dužnički instrumenti
	EUR	EUR	EUR
Na dan 1. januara 2018.	152,535	25,290	177,825
Dodatne provizije zbog novih plasmana	444,842	53,157	497,999
Izdavanja iz provizije zbog dospeća / predstanka priznanja	(63,954)	(18,745)	(82,699)
Izdavanja iz provizije zbog promene kreditnog rizika	-	-	-
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	380,888	34,412	415,300
Na dan 31. decembra 2018.	533,423	59,702	593,125
Dodatne provizije zbog novih plasmana	269,870	71,295	341,165
Izdavanja iz provizije zbog dospeća / predstanka priznanja	(124,885)	(38,140)	(163,025)
Izdavanja iz provizije zbog promene kreditnog rizika	-	-	-
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	144,985	33,155	178,140
Na dan 31. decembra 2019.	678,408	92,857	771,265

7 OBVEZNICE KOSOVA I DEPOZITI (NASTAVAK)

Na dan 31.decembra 2019. investicije KPŠF-PS u dužničke instrumente obveznica Trezora Kosova merene po amortizovanoj vrednosti sastojali su se od 30 instrumenata sa nominalnom vrednošću od 297,230,000 EUR, originalnim rokom dospeća između 12 meseci i 10 godina, prosečnim preostalim rokom od 2.49 godina (ponderisano), i prosečnom stopom / kuponom od 1.91%. Na dan 31. decembra 2018.sastojali su se od 25 instrumenata sa nominalnom vrednošću od 209,060,000 EUR, originalnim rokom dospeća između 6 meseci i 10 godina, prosečnim preostalim rokom od 2.79 godina, i prosečnom stopom / kuponom od 1.79%. Obveznica Trezora Kosova još nisu rangirane.

Na dan 31.decembra 2019. investicije KPŠF-PS u oročene depozite merene po amortizovanoj vrednosti sastojali su se od 33 depozita sa bankama sa originalnim rokom dospeća između 1 i 3 godina, prosečnim preostalim rokom od 1.16 godina (ponderisano), i prosečnom stopom od 1.48%. Banke su sve komercijalne banke licencirane i operativne u Republici Kosova (Banka Kombëtare Tregtare, Banka për Biznes, Turkish Enterprise Bank, NLB Bank, Raiffeisen Bank Kosovo, ProCredit Bank, ISh Bankasi, i Banka Ekonomike).

Na dan 31.decembra 2018. investicije u oročene depozite sastojali su se od 20 depozita sa bankama sa originalnim rokom dospeća između 1 i 3 godina, prosečnim preostalim rokom od 1.19 godina, i prosečnom stopom od 1.55%.

	Obveznice Kosova	Oročeni depoziti	Dužnički instrumenti
	EUR	EUR	EUR
Na dan 1. januara 2018.	94,892,605	50,554,121	145,446,726
Novi plasmani	177,350,917	106,000,000	283,350,917
Dobitak kamate	2,353,410	847,793	3,201,203
Kamate / kuponi - primljeni	(1,426,258)	(622,409)	(2,048,667)
Dospele glavnice	(64,278,922)	(37,401,000)	(101,679,922)
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	(380,888)	(34,412)	(415,300)
Na dan 31. decembra 2018.	208,510,864	119,344,093	327,854,957
Novi plasmani	140,001,490	141,538,000	281,539,490
Dobitak kamate	5,299,465	2,261,648	7,561,113
Kamate / kuponi - primljeni	(4,382,682)	(1,490,435)	(5,873,117)
Dospele glavnice	(50,800,454)	(76,000,000)	(126,800,454)
Neto opticaj provizija za očekivane kreditne gubitke	(144,985)	(33,155)	(178,140)
Na dan 31. decembra 2019.	298,483,698	185,620,151	484,103,849

8 OBAVEZE PREMA KPŠF-PS

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Naknade naplaćene računima učesnika i rabati – plativi	553,030	415,160
Plus / (Manje): Razlika od refundacija pogrešnih doprinosa	113	(4,559)
Neto obaveze prema KPŠF - Operacije	553,143	410,601

Na dan 31.decembra 2019 bilans plativih naknada u iznosu od 553,030 EUR odnosi se na naknade KPŠF-a naplaćene računima učesnika koje nisu bili prenete na KPŠF-PS na datum izveštavanja (2018: 415,160 EUR). Obaveze za naknade se povećavaju, ili (smanjuju), s razlikom između vrijednosti otkupljenih jedinica u svrhu refundacije (otkupne vrijednosti) i iznosa koji se vraća primatelju (nominalni iznos). Na dan 31.decembra 2019 bilans razlika vraćenog iznosa plativih je bila 113 EUR, tako da su neto obaveze prema KPŠF-PS bile 553,143 EUR (2018: -4.559 EUR, odnosno 410,601 EUR).

Refundacije su potrebne u slučajevima kada, što se prvobitno smatralo kao penzijski doprinos i jedinice se izdaju za istog, dokazuje se da je plaćeno greškom ili da je preplaćeno. U takvim slučajevima, samo nominalni iznos se vraća kod platioca.

9 OBAVEZE ZA OTKUPLJENE JEDINICE

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Obaveze za refundacije	6,976	130,346
Obaveze za povlaćene štednje	643,521	294,433
Ukupno obaveze za otkupljene akcije	650,497	424,779

Na dan 31 decembra 2019, bilans sredstava otkupljeni putem refundacija ili isplate beneficija koja nisu preneti korisnicima do datuma izveštavanja iznosi 650,497 EUR (2018: 424,779 EUR).

10 NE-DOPRINOSI

Ulazni transferi na račun naplate KPŠF-PS-a u CBK, koji su u vreme obrade bankovnog izveštaja identifikovani da nisu penzijski doprinosi (plaćeni su greškom ili preplaćeni), klasifikuju se kao ne-doprinosi i ne konvertiraju se na jedinice. U svim ostalim slučajevima dolazni transferi doprinosa se konvertiraju u jedinice, a kasnije ako se dokazuje da su učinjeni greškom oni se otkupljaju putem refundacije. Na dan 31 decembra 2019, bilans ne-doprinosa koji još nije vraćen do datuma izveštavanja iznosi 38,174 EUR (2018: 34,257 EUR).

11 OSTALI PRIHODI

Tokom godine završenoj 31 decembra 2019 Upravni odbor KPŠF-a je odlučio da refundira 2,300,000 EUR u penzijski fond od viška KPŠF-PS za investicione aktivnosti (2018: 700,000 EUR).

12 NAKNADE ZA UPRAVLJANJE NA TERET RAČUNA UČESNIKA

	Za godinu završenu 31 decembar 2019	Za godinu završenu 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Naknade za investicione aktivnosti	6,941,657	6,447,812
Naknade za operativne aktivnosti	1,294,186	1,212,535
Ukupno naknade za upravljanje na teret računa učesnika	8,235,843	7,660,347

Naknade su obračunate dnevno prema formuli:

Naknada Bruto sredstva učesnika] * [Stopa] / [Broj dana u godini] .

Ukupne naknade naplaćene nad bruto sredstvima učesnika u cilju finansiranja aktivnosti KPŠF-a za godinu koja se završava 31.decembra 2019. iznosi 8,235,843 EUR (2018: 7,660,347 EUR).

Naplaćene tarife za period raportisanja, usvajane od strane Skupštine Republike Kosovo u skladu sa Zakonom br. 04/L-168, bile su kao sledeće:

Datum od	Datum do	Takse za investicione aktivnosti	Takse za operativne aktivnosti	Ukupne takse
1 januar 2018	31 januar 2018	0.393% g.	0.081% g.	0.474% g.
1 februar 2018	15 maj 2019	0.381% g.	0.071% g.	0.452% g.
16 maj 2019	31 decembar 2019	0.370% g.	0.069% g.	0.439% g.

13 POJEDINAČNI RAČUNI UČESNIKA

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	Broj računa	Broj računa
Računi bez povlačenja štednje	618,218	582,740
Računi sa povlačenjem štednje	51,755	43,947
Ukupno računa	669,973	626,687

Račun sa povlačenjem štednje predstavlja račune sa kojih su penzije štednje povučene zbog: (i) penzionisanje učesnika koji dostižu 65 godina ili koji postaju trajni invalidi; ili (ii) naslednici, smatrani zakonski pravim, naslede penzije štednje umrlog učesnika. Od 669,973 učesnika za koje je KPŠF otvorio račun penzijske štednje, 379,827 su imali doprinose koji pripadaju godini završenoj 31 decembra 2019 (2018: 344,453 od 626,687 otvorenih računa).

Doprinosi u KPŠF se uplaćuju od poslodavaca u korist zaposlenih koji su stalni stanovnici Kosova po stopi od najmanje 5% od bruto prihoda zaposlenika, za oba dvoje, zaposlenika i poslodavca. Zajedno sa dobrovoljnim doprinosima, zaposlenik i poslodavac mogu maksimalno da izdvoje do 15% od bruto prihoda zaposlenika.

Poslodavci su dužni da dostave podatke plate u portal Poreske Administracije Kosova (PUK) kako bi dobili dokument plaćanja za dati mesec. Samozaposleni uplaćuju doprinose kvartalno. PUK čini dostupnim informacije za KPŠF i takođe je odgovoran za poštovanje od strane poslodavaca i sprovođenje takvih pridržavanja putem kazni izdatih delikventnih poslodavcima.

Otkad je portal PAK-a za elektroničku deklaraciju uveden i postao obavezan u 2012. godini, ogromna većina doprinosa dodeljuje se individualnim računima s prvim pokušajem. Međutim, u nekim ograničenim slučajevima plaćanja doprinosa od strane poslodavaca nisu prečeni sa tačnim i / ili dovoljnim informacijama; što rezultira doprinosima koji nisu dodeljeni pojedinačnim računima učesnika.

Neraspoređeni doprinosi na dan 31. decembra 2019. godine iznosili su 2,405,299 EUR (2018: 1,293,572 EUR). Glavni razlozi uključuju: (i) poslodavac izvršava uplatu, ali ne dostavlja spisak doprinositelja; (ii) poslodavac podnosi spisak doprinositelja, ali vrši nedovoljno ili previsoko plaćanje; (iii) lične informacije doprinosioca na listi doprinositelja (lična karta i / ili ime) nisu validne; (iv) kazne i kamata za kašnjenje u plaćanju (plaća se PAK-u) uključuju se u uplate; i (v) izvor plaćanja (poslodavac) još nije identifikovan.

Administracija KPST-a daje sve od sebe za rešavanje slučajeva neraspoređenih doprinosa. Ako je, međutim, prošlo šest ili više godina od uplaćivanja doprinosa i uprkos naporima administracije, doprinosi i dalje nije dodeljen, stav 3 člana 3 Zakona Br. 05/L-116 o izmeni stava 7.11 člana 7 Zakona Br. 04/L-101 o penzijskim fondovima na Kosovu, omogućava otkup jedinica takvih doprinosa, a prihod od tih otkupa uplaćuje se u Konsolidovani budžet Kosova (KBK) preko Poreske administracije Kosova. Tokom 2019. godine nijedna jedinica nije otkupljena u skladu s ovom odredbom, čineći za prihod od nula EUR za KBK (2018: 1,622,498 EUR).

Ukupni nedodeljeni doprinosi kao procenat kumulativnih primljenih doprinosa je dat u prilogu:

	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
	EUR	EUR
Ukupno nedodeljenih doprinosa (konvertisanih u jedinice do datuma izveštavanja)	2,405,299	1,293,572
Kumulativni doprinosi konvertisani u jedinice do datuma izveštavanja	1,781,446,174	1,594,824,669
Nedodeljeni doprinosi kao procenat kumulativnih doprinosa konvertisane u jedinice do datuma izveštavanja	0.135%	0.081%

13 POJEDINAČNI RAČUNI UČESNIKA (NASTAVAK)

Drugi način kako bi se video napredak procesa sravnjenja je usporodbom alociranih sredstava i neto imovine pod upravljanjem, kako je navedeno u nastavku:

	Napomena	Na dan 31 decembar 2019	Na dan 31 decembar 2018
		Value EUR	Value EUR
Neto imovina doprinosioca		1,978,459,507	1,691,903,168
<i>Prilagodavanja za:</i>			
Dospeli doprinosi ne konvertirani u jedinice na dan izveštavanja	5	(12,274,188)	(11,347,368)
Bilans provizije za očekivane kreditne gubitke	7	771,264	593,125
Neto imovina doprinosioca konvertiranih u jedinice		1,966,956,583	1,681,148,925
Bilans sredstava u individualnim računima		1,964,366,263	1,679,863,025
Procenat neto imovine doprinosioca konvertovanih u jedinice koji su u individualnim računima		99.87%	99.92%

14 ISPLAĆIVANJE BENEFICIJA KROZ POVLAČENJE U FAZAMA

U skladu sa Uredbom CBK-a za povlačenje penziona štednje, promenotoj avgusta 2017. godine učesnici koji se penzionišu sa bilansom računa u KPŠF iznad praga od 3,000 EUR moraju da povuku svoju uštedevinu u fazama ali imaju opciju da 20% bilansa prime jednom isplatom (2018: prag od 3,000). Učesnici dobijaju mesečne isplate u visini od: 1% od balansa računa na dan penzionisanja od KPŠF ili 200 EUR, koji god je veći (2018: 1% ili 200 EUR, koji god je veći). Instrukcija za povlačenje u fazama je uslovna do vremena kada će anuiteti biti na raspolaganju na Kosovu. Prilikom odlaska u penziju kompletan bilans KPŠF računa učesnika, minus deo primljen jednom isplatom, se prenosi kod komercijalne banke ugovorene za pružanje usluge povlačenja u fazama, i sredstva se više ne obračunavaju kao sredstva KPŠF-PS. Lica koji se penzionišu sa bilansom ispod praga podižu štednju jednom isplatom.

15 IZVEŠTAJ O PROMENAMA U JEDINICAMA KOJA PRIPADAJU DOPRINOSIOCIMA

	Napomena	2019	2018
		Jedinice	Jedinice
Na dan 1 januar		1,211,680,717	1,115,941,202
Izdane jedinice u toku godine		126,442,738	119,032,107
Otkupljene jedinice zbog povlačenja sredstva		(35,588,488)	(21,572,925)
Otkupljene jedinice zbog refundacija i korekcija		(441,768)	(569,693)
Otkupljene jedinice zbog ne alociranih sredstva		-	(1,149,974)
Na dan 31 decembar		1,302,093,199	1,211,680,717
Neto imovina doprinosioca konvertiranih u jedinice	13	1,966,956,583	1,681,148,925
Neto vrednost jedinice na dan izveštavanja		EUR 1.5106	EUR 1.3875

16 DEŠAVANJA POSLE DATUMA FINANSIJSKOG STANJA

Od 31. decembra 2019. godine, širenje COVID-19 je ozbiljno uticalo na mnoge lokalne ekonomije širom sveta. U mnogim zemljama, preduzeća su prinuđena da zatvore ili ograniče svoja poslovanja za duži ili neodređeni period vremena. Mere preduzete za zaustavljanje virusa, uključujući zabranu putovanja, karantine, socijalnu udaljenost i zatvaranje usluga koje nisu od suštinskog značaja uzrokovale su ometanja u poslovanju širom sveta, što je rezultiralo u ekonomskom usporavanju. Globalna tržišta akcija su takođe iskusila veliku volatilnost i značajno oslabljenje. Dok su vlade i centralne banke odgovorile monetarnim i fiskalnim intervencijama radi stabilizacije ekonomskih uslova, trajanje i uticaj pandemije COVID-19, kao i efikasnost reakcija vlade i centralnih banaka, za sada nisu jasni.

Sveukupni rizik za poslovanje

Ovi su događaji blago poremetili, ali nisu sprečili, normalno funkcionisanje KPŠF-a. Sve operacije se obavljaju, i usluge se pružaju, radom osnovnog osoblja u kancelariji i drugih koji rade kod kuće. Finansijska pozicija KPŠF-PS i dalje je vrlo stabilna, s obzirom na dugoročnu prirodu svojih ulaganja, visoku likvidnost korišćenih investicijskih vozila i nizak nivo povlačenja, u poređenju sa dolaznim doprinosima potrebnim za servisiranje tih povlačenja.

KPŠF je odlučio da ovi događaji nisu naredni događaji za prilagođavanje. Prema tome, finansijsko stanje i rezultati poslovanja za godinu završenu 31. decembra 2019. nisu prilagođeni kako bi odražavali njihov uticaj. Nije moguće pouzdano proceniti trajanje i ozbiljnost ovih posledica, kao ni njihov uticaj na finansijsko stanje i rezultate KPŠT-PS za buduće periode.

Pad fer vrednosti investicija

Imajući u vidu ove događaje, Upravni odbor KPŠF-a je preduzeo mere kako bi drastično smanjio investicije u akcije u korist gotovine. Ovo je pomoglo u amortizaciji uticaja padajućih cena investicija fer vrednosti u ukupni portfelj KPŠT-PS. Time, cena jedinice KPŠT-PS smanjena je za -4,66% u godini do 31. marta 2020. godine, dok su tokom istog perioda glavni indeksi u svetu pali za između -30% i -20%. Nakon serije otkupa i pada vrednosti ulaganja u instrumente fer vrednosti, na dan 31. marta 2020. izloženost investicija fer vrednosti je iznosila 1,364,353,783 EUR.

Te naknadne promjene fer vrednosti investicija KPŠT-PS ne odražavaju se u finansijskim izveštajima na dan 31. decembra 2019. godine.

Osim gore navedenih događaja, ne postoje ostali naredni događaji koji zahtevaju prilagođavanje ili dalje obelodanjivanje u finansijskim izveštajima za godinu koja se završava 31. decembra 2019.

AUTOR:
JETON DEMI

DIZAJN I IZGLED:
TESA GASHI

FOTOGRAFIJA NASLOVNE STRANE:
LJUBAZNOŠĆU ARBENA LLAPSHTICE

OVLAŠĆENO PUBLIKACIJA OD:
UPRAVNOG ODBORA KPŠF-A

PREVODILAC:
GC&DA LLC

ADRESA
Ul. "Agim Ramadani" #182-184
Priština, Kosovo

E-MAIL I VEB
info@trusti.org
www.trusti.org

Fondi i Kursimeve
të Kosovës Pensionale

